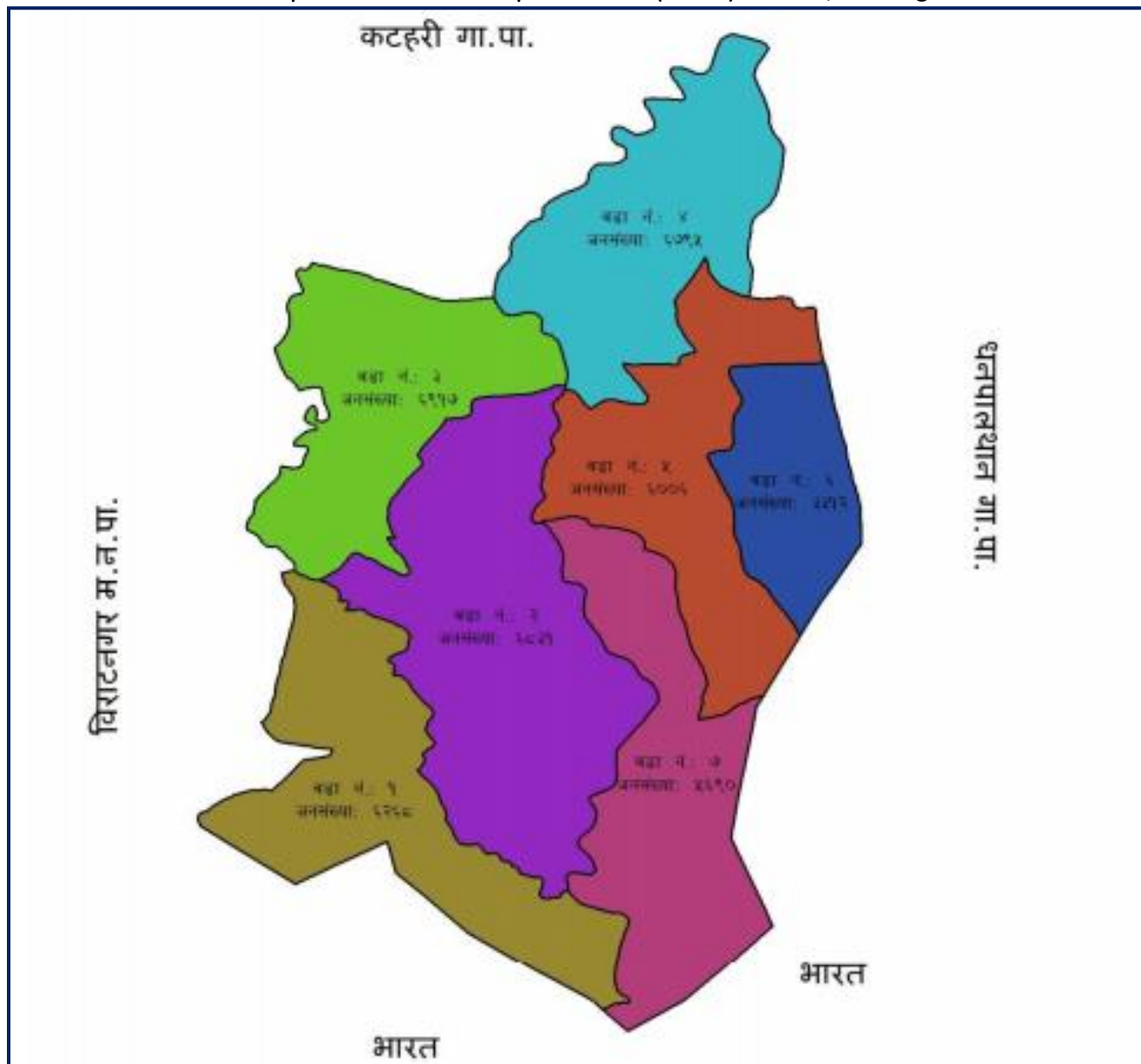
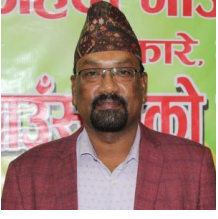

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना जहदा, २०७९

Disaster Preparedness and Response Plan (DPRP) Jahada, Morang – 2079

स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति

गाउँपालिका अध्यक्षको मन्तव्य

लुथरन सामुदायिक कल्याण समाज, रंगेली-२, मोरङको प्राविधिक तथा जहदा गाउँपालिकाको आर्थिक सहयोगमा सबै वडा तथा नागरिक समाजको सक्रियतामा जहदा गाउँपालिका स्तरीय विपत पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९ प्रकाशन गर्न पाउदा मलाई अत्यन्त खुशी लागेको छ ।

जहदा गाउँपालिका पूर्व तर्फ धनपालथान गाउँपालिका र भारत पश्चिम तर्फ विराटनगर महानगरपालिका, उत्तर तर्फ कटहरी गाउँपालिका दक्षिण तर्फ भारत पर्दछ । जहदा गाउँपालिकाभित्र बग्ने सिंगिया, जुडी र लोहोन्द्रा जस्ता नदीहरू रहेका छन् । यी नदीहरूमा वर्षातको समयमा वर्षेनी तथा आकस्मिक रूपमा आउने बाढीले घर बसोबास तथा खेती योग्य जमिन कटान, डुवानको साथै यस पालिका भित्र आगलागी, सर्पदंश, हावाहुरी, चट्याडबाट हुन सक्ने धनजनको सम्भावित क्षति न्युनिकरण गरी सुरक्षा गर्नु साथै विपदको समयमा जहदा गाउँपालिकामा रहेको विषयगत र अन्य जिम्मेवार कार्यालयबाट विपदबाट प्रभावित समुदायमा न्युनतम आधारभुत आवश्यकताको परिपूर्ति गर्न राहत व्यवस्थापन वितरण खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार, शान्ती सुरक्षा समेतको व्यवस्थापन गरी विपद प्रतिकार्यमा सहयोग पुर्याउने तथा विपद पूर्व तयारी तथा विपत न्युनिकरणका लागि यो पुस्तकले सहयोग पुर्याउने छ भन्ने आशा लिएको छु ।

जहदा गाउँपालिका स्तरीय विपत पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७९ पुस्तकको तयार गर्ने सम्बन्धमा लुथरन सामुदायिक कल्याण समाज, रंगेली-२, मोरङ जहदा गाउँपालिका वडाअध्यक्ष ज्यूहरू, वडासदस्य ज्यूहरू र गा.पा.का विषयगत शाखा प्रमुख ज्यूहरू, राजनैतिक दल र नागरीक समाज, सुरक्षा निकाय लगायत सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूले पुर्याउनु भएको सहयोग प्रति सबैलाई हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दै सबैको सहयोगमा यो योजना कार्यान्वयन हुने विश्वास लिएको छु ।

जितेन्द्र प्रसाद शाह

अध्यक्ष

जहदा गाउँपालिका, मझारे, मोरङ

कार्यकारी सारांश

विपदलाई बुझ्ने भाग्यवादी चिन्तनमा आउँदै गरेको परिवर्तनका कारण विपद् जोखिम न्यूनीकरण प्रक्रियाले देशमा संस्थागत विकासको बाटो फराकिलो बनाउँदै ल्याएको छ । तथापि, आपतकालीन मानवीय सहयोगलाई स्फूर्त, प्रभावकारी र प्रभावितको पहुँच सहज बनाउन धेरै कार्य गर्नु जरुरी छ । यस प्रयासमा देशको भूबनोट, गरिबी र जनचेतनाको कमी लगायतका आधारभूत कारणले अबरोध उत्पन्न गरिरहेको छ । विश्वव्यापी रूपमा बढ्दै गएको विपद्को जोखिम कम नगरिएसम्म दिगो विकास लक्ष्य प्राप्त हुन नसक्ने देखिएकाले यसको व्यवस्थापनका लागि विभिन्न पक्षमा काम गर्नु आवश्यक रहेको छ ।

जहदा गाउँपालिका विभिन्न प्रकारका विपद्हरूबाट प्रभावित छ । गाउँपालिकाक्षेत्रमा हरेकवर्ष विपद्का कारण जनधनको उल्लेखनीय क्षति भइरहेको छ । त्यसैले विपद् व्यवस्थापन र जोखिम न्यूनीकरणका लागि स्थानीय तहको संस्थागत संरचना र क्षमता विकास गरी विपद्को सामना गर्ने क्षमता अभिवृद्धि गर्दै सुरक्षित संस्कृतिको विकासमा अगाडि बढ्नु आवश्यक छ । विपद्को सामना गर्ने क्षमता अभिवृद्धिका विभिन्न कार्यक्रम र योजना मध्ये आपतकालीन समयमा मानवीय जीवनको रक्षा र महत्वपूर्ण सम्पत्तिको संरक्षण गर्ने उद्देश्यका साथ कार्यविभाजन सहित तयार गरिएको "विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना" यस गाउँपालिकाको महत्वपूर्ण दस्तावेज हो ।

नेपालको संविधान, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४(प्रथम संसोधन २०७५) र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लगायतका नीतिगत र कानुनी दस्तावेजलाई आधार मानेर स्थानीय तहको विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई सबल बनाउन पनि यस योजनाको भूमिका महत्वपूर्ण हुनेछ । खासगरी गृह मन्त्रालयबाट जारी भएको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ (प्रथम संसोधन २०७६) बमोजिम तयार गरिएको यस योजनाले बाढीलाई प्राथमिकतामा राखी विपद्को समयमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र गाउँपालिकाले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँगको सहकार्य र प्रादेशिक र सङ्घीय सरकारको सहयोगमा गर्ने आपतकालीन कार्य र शीघ्र पुनर्लाभका क्रियाकलापहरू पहिचान गरेको छ । योजनाले गाउँपालिका र नजिकमा कार्यरत संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धिलाई प्राथमिकतामा राखेको छ भने स्थानीय तहको विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमाका लागि आधार तयार गर्ने प्रयास गरेको छ । खासगरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले विभिन्न ८ वटा विषयगत क्षेत्र (Cluster) पहिचान गरेको छ । यसमा मूलभूत रूपले क्षेत्रगत अवधारणालाई आत्मसात् गर्दै स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले नियमित रूपमा गर्नु पर्ने पूर्वतयारी र आपतकालीन काम तथा त्यसको लागि गरिने पूर्वतयारीलाई प्राथमिकतामा राखेको छ ।

विषयसूची

खण्ड एक: प्रारम्भिक

१.१. पृष्ठभूमि	९
१.२. योजनाको उद्देश्य	९
१.३. योजना तर्जुमा प्रक्रिया	१०
१.४. योजनाको आवश्यकता तथा महत्व	११
१.५. योजनाका सीमा	११
२. खण्ड दुई: विपद् जोखिमको अवस्था	१२
२.१. गाउँपालिकाको परिचय	१२
२.१.१. भौगोलिक अवस्थिति	१२
२.१.२. राजनैतिक तथा प्रशासनिक विभाजन	१२
२.१.३. जलवायु	१२
२.१.४. जनसङ्ख्या विवरण	१२
२.१.५. अपाङ्गता र जेष्ठ नागरिकहरूको विवरण	१२
२.१.६. नदीनाला र जलभण्डार	१२
२.२. विपद्का घटनाहरूको अवस्था	१२
२.२.१. विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	१४
२.२.२. प्रमुख खोला एवम् नदीहरू साथै तिनले क्षति गर्ने मुख्य स्थानहरू	१४
२.२.३. प्रकोप नक्साङ्कन तथा स्तरीकरण	१५
२.२.४. लक्षित जनसङ्ख्याको पूर्वानुमान	१५
२.३. सम्भाव्य प्रकोप तथा सम्भावित प्रभाव क्षेत्र	१५
२.४. वडाहरूमा विपद्को अवस्था	१८
२.५. प्रकोप घटना पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचना प्रणाली विश्लेषण	१८
२.६. सरोकारवाला निकाय, संस्थाहरूको विवरण लेखाजोखा	१९
२.७. विषयगत क्षेत्रहरूको लेखाजोखा	१९
२.७.१. विषयगत क्षेत्र (Cluster) को परिचय	१९
२.७.२. विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य	१९
२.७.३. विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकाय र सदस्यहरू	१९
२.७.३.१. समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र	२०
२.७.३.२. खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र	२०
२.७.३.३. आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री विषयगत क्षेत्र	२०
२.७.३.४. स्वास्थ्य तथा पोषण, विषयगत क्षेत्र	२१
२.७.३.५. खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र	२१

२.७.३.६.	सुरक्षा तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्र	२१
२.७.३.७.	आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र	२२
२.७.३.८.	शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्र	२२
३.	खण्ड तीन: सामान्य पूर्वतयारी योजना	
३.१.	प्राथमिकता प्राप्त रणनीतिक पूर्वतयारी	२३
४.	खण्ड चार: आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना	२६
४.१.	समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र	२६
४.२.	आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री विषयगत क्षेत्र	३३
४.३.	खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र	३७
४.४.	स्वास्थ्य तथा पोषण, विषयगत क्षेत्र	४१
४.५.	खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र	४८
४.६.	सुरक्षा तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्र	५२
४.७.	आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र	५६
४.८.	शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्र	५९
५.	खण्ड पाँच: आवश्यकताको लेखाजोखा	
५.१.	विषयगत स्रोत साधनको आँकलन	६२
५.२.	अनुमानित लागत	६३
५.३.	आर्थिक श्रोत र उपलब्ध हुने विधि र संयन्त्र	६४
५.४.	अन्य निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य	६४
६.	खण्ड छः अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना	६६
६.१.	लक्ष्य र सूचकहरू	६६
६.२.	अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई	६७
६.३.	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको पुनरावलोकन र पृष्ठपोषण	६८
अनुसूचीहरू:		
अनुसूची १	प्रकोप नक्साङ्कन तथा स्तरीकरण	६८
अनुसूची २	गाउँपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरूको सम्पर्क नम्बरहरू	६८
अनुसूची ३	गाउँपालिकास्थित कार्यालय प्रमुखहरूको विवरण	६९
अनुसूची ४	गाउँपालिकामा विपद् व्यवस्थापनका लागि मौज्जात सामग्रीहरू	६९
अनुसूची ५	स्वास्थ्य संस्थाहरूमा रहेको क्षमता लेखाजोखा	७०
अनुसूची ६	गाउँपालिकाभित्र रहेका नेपाल प्रहरीका युनिट र प्रमुखहरूको विवरण	७०
अनुसूची ७	जिल्ला प्रहरी कार्यालय र इकाईहरूको मौज्जात सामग्रीहरूको विवरण	७०
अनुसूची ८	गाउँपालिकाका रहेका सशस्त्र प्रहरीबल नेपालका युनिट र प्रमुखहरूको विवरण	७१
अनुसूची ९	गाउँपालिकाभित्र रहेका सशस्त्र प्रहरीबल नेपालका इकाईहरूमा मौज्जात सामग्रीहरू	७१
अनुसूची १०	गाउँपालिकामा कार्यरत स्थानीय गैरसरकारी संस्था तथा वडागतरूपमा रहेका क्लव र सहकारी संस्थाहरू	७१

अनुसूची ११ एम्बुलेन्स, शववाहन, दमकल र हेभी इक्वीपमेण्ट आदिको विवरण	७२
अनुसूची १२ विपदबाट प्रभावित हुनसक्ने लक्षित जनसंख्याको पूर्वानुमान	७३
अनुसूची १३ विगत १० वर्षयता विपदबाट भएको क्षतिको विवरण	७५
अनुसूची १४ विभिन्न प्रकोपका सन्दर्भमा वडाका टोलहरुको सङ्कटासन्नता स्तरीकरण र विश्लेषण	७९
अनुसूची १५ वडाका रहेका आर्थिक स्रोतहरु	८७
अनुसूची १६ विद्यालय र क्याम्पसहरुको विवरण	८८
अनुसूची १७ गाउँपालिकाका वडाहरुमा विपदको अवस्था र पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्षमता सम्बन्धी विवरण	८९
अनुसूची १८ स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको विवरण	९४
अनुसूची १९ वडास्तरी विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली	९५
अनुसूची २० विपद् प्रारम्भिक द्रुत सर्वेक्षण फाराम	९८
अनुसूची सन्दर्भ सामग्रीहरु	१०२

शब्द संक्षेप

विजोन्यूव्यकास	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
गैसस	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था
जमौविवि	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग
जिविव्यस	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
शिविसइ	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई
जिस्वाका	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय
उमनपा	उपमहानगरपालिका
नेपसंघ	नेपाल पत्रकार संघ
नेप्र	नेपाल प्रहरी
नेरेसो	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
नेसे	नेपाली सेना
प्रजिअ	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
सप्रवल	सशस्त्र प्रहरी बल
स्थाविव्यस	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
स्थासुनि	स्थानीय सुरक्षा निकाय
CRRT	Community Rapid Response Team
DDMC	District Disaster Management Committee
DDRT	District Disaster Response Team
DEOC	District Emergency Operation Centre
DPRP	Disaster Preparedness and Response Plan
DRRT	District Rapid Response Team
IRA	Initial Rapid Assessment
MIRA	Multi-cluster Initial Rapid Assessment
NRCS	Nepal Red Cross Society
RRT	Rapid Response Team
SAR	Search and Rescue
WASH	Water, Sanitation and Hygiene

खण्ड एक प्रारम्भिक

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले विपद् व्यवस्थापन स्थानीय तहको एकल अधिकार सूचीको रूपमा सूचीकृत गरेको छ । संवैधानिक व्यवस्था कार्यान्वयन गर्न सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहमा नीति, नियम तथा निर्देशिकाहरू तर्जुमा भएका छन् । साथै विपद् व्यवस्थापनका लागि केन्द्र देखि समुदाय तहसम्म विभिन्न संस्थागत संरचना गठन गरी क्रियाशील रहेका छन् । स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति पनि यस्तै संरचना मध्येको एक हो । स्थानीय तहमा हुने विपद् व्यवस्थापनको सन्दर्भमा यस समितिको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । स्थानीय तहमा गरिने विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी ढङ्गबाट सम्पन्न गर्न समितिले छुट्टै योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने हुन्छ । विद्यमान कानूनी व्यवस्था अनुरूप समेत स्थानीय तहले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न आवश्यक रहेको छ ।

जलवायु परिवर्तन तथा अन्य विभिन्न कारणबाट संसारमा विपद् जोखिमको अवस्थामा वर्षेनी बृद्धि हुने गरेको छ । जहदा गाउँपालिका पनि यस्ता विपद् जोखिमहरूबाट अछुतो रहन सकेको छैन । यस गाउँपालिकामा विपद्बाट हुने जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न, विपद्को प्रतिकार्य र पुनर्लाभलाई गति दिन र यस कार्यमा सरोकारवालाहरू बीचको समन्वयलाई प्रभावकारी बनाउन विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

प्रस्तुत सन्दर्भमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २ को खण्ड (न) र नेपाल सरकारबाट जारी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०७६ अनुरूप जहदा गाउँपालिकाले यो "विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७८" तयार गरेको छ ।

१.२ योजनाको उद्देश्य

विपद्को समयमा विपद् प्रभावितको जीवन र बहुमूल्य सम्पत्तिको संरक्षण तथा सुरक्षा गरी मानिसमाथि पर्ने प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न स्थानीय साधन तथा स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यलाई संस्थागत रूपमा प्रवर्द्धन गर्नु यस योजनाको मूल उद्देश्य रहेको छ । योजनाका विशिष्ट उद्देश्य देहाय बमोजिम छन्

(क) विपद्

प्रतिकार्यका लागि विषयगत क्षेत्रहरूको भूमिका तथा जिम्मेवारी निर्धारण गर्नु ।

(ख) विपद्

प्रतिकार्यका लागि मुख्य जिम्मेवार तथा सहयोगी निकायहरूको पहिचान र अद्यावधिक गर्नु ।

(ग) विपद्को लेखाजोखा जोखिम नक्साङ्कन विगतमा घटेका विपद्का घटनाहरूको तथ्याङ्क संकलन र विश्लेषणका आधारमा जोखिम सूचित योजना तर्जुमा गर्नु ।

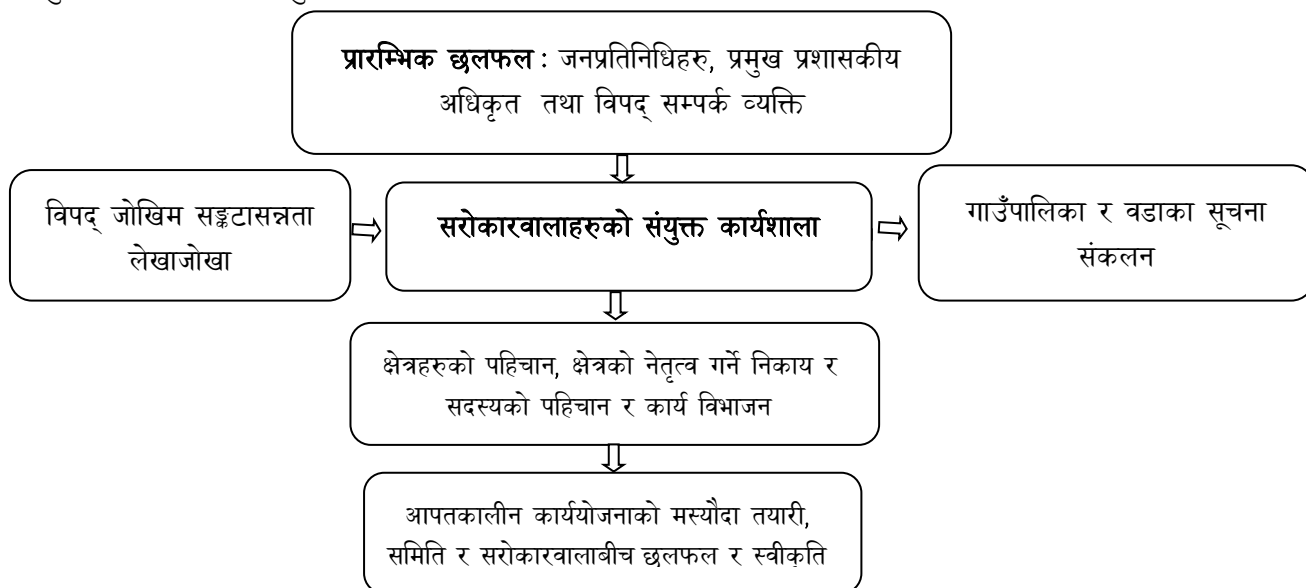
(घ) विपद् प्रतिकार्यका लागि सामान्य पूर्वतयारी पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी तथा आपत्कालीन प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू निर्धारण गर्नु ।

(ङ) विपद् प्रतिकार्यका लागि हाल उपलब्ध स्रोत साधन र जनशक्तिको लेखाजोखा एवं सम्भावित विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्षमताको आँकलन प्रक्षेपण र प्रवन्ध गर्नु ।

१.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रकृया केवल “योजना तर्जुमा” गर्ने मात्र नभई योजनालाई नियमित रूपमा पुनरावलोकन तथा अद्यावधिक गर्ने र चेतना अभिवृद्धि गर्ने महत्वपूर्ण कार्य हो ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा संलग्न निकायहरूसंगको सहकार्यमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने मुख्य जिम्मेवारी सम्बन्धित विपद् व्यवस्थापन समितिको भए अनुरूप विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमाको ढाँचा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

उपरोक्त मार्गदर्शनको खाकालाई अनुसरण गर्ने क्रममा योजना तर्जुमा गर्नका लागि सर्वप्रथम २०७८/००/०० गते प्रारम्भिक बैठक र २०७८/०९/२३ गते कार्यशालाको आयोजना गरी ८ वटा विषयगत क्षेत्र (Cluster) को पहिचान गरी क्षेत्रगत अगुवा र सदस्यहरूको सूचीकरण गरियो र योजनाको मस्यौदा तयार गर्न सहजकर्तालाई जिम्मेवारी प्रदान गरियो । २०७८/०९/३० देखि सबै वडाहरूमा १ दिने कार्यशाला सम्पन्न गरी नक्साङ्कन र तथ्याङ्क संकलन गरिएको थियो । सहजकर्ताले योजनाको मस्यौदा लेखन पश्चात् मिति २०७८/१/२३ गते विषयगत क्षेत्रहरूको कार्यशालाबाट क्षेत्रगत योजनाहरूमा व्यापक छलफल गरी पृष्ठपोषण प्रदान गरिएको थियो । क्षेत्रगत कार्यशालाबाट प्राप्त सुझावहरूलाई समेत समावेश गर्दै मिति २०७८/४/१९ गते स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र सरोकारवालाहरूको कार्यशाला गोष्ठीमा छलफल र अन्तरक्रिया गरी प्राप्त भएका थप सूचना, सुझाव र निर्णयहरूलाई समेत समावेश गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७८ तयार गरिएको छ ।

१.४ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व

विपद् व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यहरू मध्ये प्रतिकार्य योजना विपद्का घटना घटे लगत्तै देखि स्थिति सामान्य नभएसम्म कार्यान्वयन हुन्छ। विपद्को यो समय ज्यादै संवेदनशील भएको र यस समयमा गरिने मानवीय सहयोगका कार्यले क्षतिको नोक्सानी उल्लेख्य मात्रामा घटाउन सकिने भएकाले यस योजनाको निकै ठूलो महत्व रहेको हुन्छ। विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको आवश्यकता र महत्वलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ।

१. मानवीय सहायता एवं विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा संलग्न निकाय एवं उपलब्ध स्रोत साधन पहिचान गराउँछ।
२. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि अपुग स्रोत (खाडल) पहिचान गरी त्यसको पूर्तिको व्यवस्था गर्न आवश्यक वातावरण मिलाउँछ।
३. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यलाई विभिन्न विषयक्षेत्र अन्तर्गतका निकायहरूको भूमिका निर्धारण गरी विपद्का असरहरूको सामना गर्न एकिकृत प्रयासलाई सुनिश्चित गर्छ।
४. विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्ने सुनिश्चितता दिन्छ।
५. विपद्को जोखिम कम गर्न सरोकारवाला र समुदायलाई हातेमालो गर्ने प्रेरणा दिन्छ।
६. प्रभावितलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत गराउँछ।
७. उद्धार र राहत जस्ता कार्यमा प्रभावित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्छ।
८. आपत्कालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ।
९. सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धिको लागि मार्ग प्रशस्त गर्छ।
१०. खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता प्रवर्द्धनका विषयलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ।
११. स्रोतको सही सदुपयोग गरी प्रभावित समुदायलाई प्रकोपको पीडाबाट मुक्ति दिने बाटो तयार गर्छ।
१२. क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुको साथै सेवाप्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउँछ।

१.५ योजनाका सीमा

यस योजनाका निम्नानुसार सीमा रहेका छन्

१. यस योजनाले विगतको अनुभवको आधारमा विपद्का मुख्य स्रोतहरू- बाढी, आगलागी, महामारी, शीतलहर, सडक दुर्घटना जस्ता विपद्का घटनाबाट प्रभावित घरधुरी एवम् परिवार संख्याहरूबाट अनुमान गरिएको छ। पूर्वतयारी र प्रकोपको स्तर अनुसार वास्तविक क्षति नोक्सानीको आकार घटबढ हुन सक्नेछ।
२. विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन विपद् स्थल, बन्दोवस्ती व्यवस्थापन र आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवा योजना महत्वपूर्ण हुन्छ। अतः यस योजनामा उल्लेख भए अनुरूप विभिन्न विषयगत समितिका बैठकहरू बसी यस सम्बन्धमा थप गृहकार्य गरी स्पष्टता कायम गर्न सकिएमा मात्र योजना प्रभावकारी हुन सक्नेछ।

३. विपद्को अवस्थामा योजना अनुरूप मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिसँग स्रोतको अभाव हुनसक्ने भएकोले योजना अनुरूप विपद् प्रतिकार्यका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र मानवीय सहायतामा संलग्न संघसंस्थाहरुको सहयोग लिनुपर्ने अवस्था छ।
४. प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई क्षेत्रगत रूपमा दक्ष जनशक्ति तयार गर्नुपर्नेछ ।
५. योजना कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा सम्बन्धित सरकारी कार्यालय, स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय, नीजि क्षेत्र, गैर सरकारी क्षेत्रका निकायहरुले वार्षिक योजना बनाउंदा यसमा रहेका पक्षहरुलाई समेत समेटी योजनामा राख्ने र बजेट छुट्याउनुपर्ने हुन्छ ।
६. यो योजनालाई हरेक दुई वर्षमा अद्यावधिक गरिनेछ ।

खण्ड दुई

विपद् जोखिमको अवस्था

२.१ गाउँपालिकाको परिचय

२.१.१ भौगोलिक अवस्थिति

पूर्व	धनपालथान गाउँपालिका र भारतको विहार राज्य
पश्चिम	विराटनगर महानगरपालिका
उत्तर	कटहरी गाउँपालिका
दक्षिण	भारतको विहार राज्य
क्षेत्रफल	६२.३८ वर्ग किमी
उचाई	समुद्र सतहबाट औषत ६० देखि ७० मिटर सम्म

२.१.२ राजनैतिक तथा प्रशासनिक विभाजन

प्रदेश नं.	१
जिल्ला	मोरङ
गाउँपालिका केन्द्र	लक्ष्मिनियाँ मझारे
वडाहरु	७

२.१.३ जलवायु

हावापानी	उष्ण प्रकारको हावापानी ।
वार्षिक औषत वर्षा	१८१२ मि.मि.
तापक्रम	न्यूनतम तापक्रम ७ डिग्री देखि अधिकतम तापक्रम ४० डिग्री सेल्सीयस

२.१.४ गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या विवरण

जहदा गाउँपालिकामा ८,१७५ घरधुरीमा पुरुष २१,११८ महिला २०,७०१ गरी जम्मा ४१,८१९ जनसङ्ख्या रहेको छ । सबैभन्दा बढी जनसङ्ख्या वडा नं ३ मा (१,३३८) र सबैभन्दा कम जनसङ्ख्या वडा नं ६ मा (६८२) रहेको छ । वडागत जनसङ्ख्याको विवरण तल तालिकामा राखिएको छ ।

जनसङ्ख्या, अपाङ्गता, विपद् प्रभावित र जेष्ठ नागरिकहरूको विवरण

वडा नं	घरधुरी	जम्मा जनसङ्ख्या	पुरुष	महिला	बाढीबाट प्रभावित परिवार	आगलागी प्रभावित परिवार	अपाङ्गता		जेष्ठ नागरिक	जेष्ठ दलित	एकल महिला	विधवा
							क वर्ग	ख वर्ग				
१.	१२५२	६२६८	३१३५	३१३३	५५५	२०५	४२	३०	२३५	१०८	७७	६०
२.	१२६५	६८३१	३४७५	३३५६	४२२	१९७	१०	१९	२२६	३०	७०	८०
३.	१३३८	६९१७	३५७२	३३४५	४२०	१८०	१२	१	१३९	८१	६३	७८
४.	१३०५	६७९५	३४६१	३३३४	६५९	३७५	१०	१७	२१५	२८	९१	११४
५.	११८३	६००६	२९९८	३००८	४७५	३६०	१०	२५	१८४	३८	७४	८२
६.	६८२	३३१२	१६६०	१६५२	६	२०६	२	२८	५४	४५	४१	३५
७.	११५०	५६९०	२८१७	२८७३	१५१५	३८५	१	१७	१९४	३९	७१	५९
जम्मा	८१७५	४१८१९	२१११८	२०७०१	४०५२	१९०८	८७	१३७	१२४७	३६९	४८७	५०८

स्रोत: जनसंख्याको विवरण सन् २०२१ सेप्टेम्बरमा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट प्रकाशित तथ्याङ्क अनुसार र अन्य तथ्याङ्क वडामा भएको अभिलेख र कार्यशालाबाट प्राप्त जानकारीका आधारमा ।

गाउँपालिकामा सन्थाल, गनगाई, नुनियाँ, मुस्लिम, साह, सरवरिया, राजवंशी, यादव, पासवान, ऋषिदेव, राजभर, सिंह, मलाह, ब्राह्मण, क्षेत्री, हलवाई, धानुक, तेलीलगायत धेरै जातजातिको बसोवास छ ।

२.१.५ अपाङ्गता र जेष्ठ नागरिकहरूको विवरण

गाउँपालिकामा क वर्गका पूर्ण अशक्त अपाङ्ग ८७ जना, ख वर्ग अति अशक्त अपाङ्ग १३७ जना, जेष्ठ नागरिक १२४७ जना, दलित जेष्ठ नागरिक ३६९ जना, एकल महिलाहरू ४८७ जना र विधवा महिला ५०८ जना रहेका छन् ।

२.१.६ नदीनाला तथा जलभण्डार

गाउँपालिकाको बीचमा लोहन्द्रा खोला र जुडी खोला रहेका छन् भने पश्चिम तर्फ सिंघिया खोला रहेका छन् । सिंचाइका साथसाथै यि खोलाहरूले गाउँपालिकाको वडा नं ६ बाहेकका सबै वडालाई छोएर प्रवाहित हुन्छन् र सबै वडाका मानव वस्ती, जग्गा जमिन र बालीनालीमा असर गर्ने गरेको छ ।

२.२ विपद्का घटनाहरूको अवस्था

विपद्का दृष्टिले यो गाउँपालिका निक्कै सम्वेदनशील रहेको छ । यहाँ मूख्यरूपमा बाढी डुवान, आगलागी, शीतलहर, हावाहुरी, महामारी, पशु तथा बालीमा रोग, भूकम्प, चट्याङ्ग, असिनापानी, सडक दुर्घटना, सुख्खा खडेरी जस्ता प्रकोपहरू

रहेका छन् । लोहन्द्रा, सिंघिया र जुडी खोलाको बाढीबाट खोला नजिकका वस्तीहरू बाढी कटान र डुवानको चपेटामा, गहिरो जमिन भएका स्थानहरूमा वर्षादको पानी जम्नगई डुवानको जोखिममा रहेका छन् । कर्ची, टाटी र टिनबाट निर्माण भएका झुप्रा घरहरूमा धेरै मानिसको बसोबास रहेको कारण शीतलहर, हावाहुरी र आगलागीका घटनाहरू हुने गरेका छन्। विगतका वर्षहरू देखि बालीमा रोगकिराको प्रकोप बढ्दै गइरहेको छ। हिउँदका दिनमा शीतलहरका कारण मानिसमा र बालीनालीमा क्षति हुने गरेको छ। अन्य महामारीमा कमी भएतापनि विश्वव्यापी महामारीकारूपमा फैलिएको कोभिड-१९ (कोरोना भाइरस) का कारण मानवीय आर्थिक तथा सामाजिक जनजीवन आतङ्कित बनाएको छ।

२.२.१ विगतमा विपदबाट भएको क्षति

विगत ५ वर्ष देखि हालसम्म विभिन्न प्रकारका विपदबाट भएको जनधनको क्षति निम्नअनुसार छ ।

क्र सं	विवरण	घटना संख्या	मृत्यु	आर्थिक क्षति	बारम्बारता	प्रभावित वडाहरू
१.	बाढी तथा डुवान	१६	२	करिव १५ करोड	हरेक वर्ष डुवान र बाढी	६ वटा वडामा बाढी र प्रायः सबै वडामा डुवान
२.	सडक दुर्घटना	१०	१	करिव ५ लाख	हरेक वर्ष	वडा नं ४, ५
३.	हावाहुरी	१०	१	करिव ५० लाख	हरेक वर्ष	सबै वडाहरू
४.	कोभिड १९		९	उद्योगधन्दा, व्यापार, व्यवसाय, जागिर, सामाजिक, साँस्कृतिक क्षेत्रमा व्यापक क्षति तथा नोकसानी	२०७५ फाल्गुण देखि हाल सम्म निरन्तर	सबै वडाहरू
५.	सर्पदंश	१०	२		हरेक वर्ष	प्रायः सबै वडामा
६.	आगलागी	१०	०	करिव २० लाख	हरेक वर्ष	प्रायः सबै वडामा
७.	विद्युत दुर्घटना	५	२		हरेक वर्ष	सबै वडाहरू
८.	शीतलहर	१२	२	करिव १० लाख	हरेक वर्ष	प्रायः सबै वडामा
९.	जम्मा	७३	१९	२० करोड ८० लाख		

स्रोत: वडाहरूमा गरिएको छलफल २०७८

२.२.२ गाउँपालिकाका प्रमुख खोला एवम् नदीहरू साथै तिनले क्षति गर्ने मुख्य स्थानहरू

सिनं	खोला/नदीको नाम	प्रभावित हुन सक्ने वडाका टोलहरू र घरधुरी
१.	लोहन्द्रा खोला	वडा नं १ कलाबञ्जर, भुटाहा र कुल्हडियामा लोहन्द्राको पानीले जुडी फुलेर डुवान हुने (५५५) वडा नं २ मोहनपुर पुरै (३५) बैरिया नयाँटोल (१०) बैरिया भिमपुर (७) मझारे (२०) वडा नं ३ पञ्चिदास ऋषिदेव टोल (५०) जयरामपुर थानटोल (१५) राजवंशी पूर्वटोल (४०) जयरामपुर पूर्वटोल (५०) वडा नं ४ फूलटोल मधुरा (१००) कुसमा टोल (५०) सञ्थाल टोल (१००) सोहल (१४४) भङ्गा सोहल (७०) सिसोबाडी (८०) मुखिया टोल (१५) रामचोक हटिया टोल (१००) वडा नं ७ सिसिया सुकुम्वासी टोल बाढी टोल भिमपुर महादेवकोल निमटोल तरिगामा सितुड टोल र डाड टोलसम्म डुवान (३००)

२.	सिंघिया खोला	वडा नं १ भुटाहा पुल दक्षिण हरिनगरा भाथिगछ कटान वडा नं २ राजवंशी टोल (२५) भोला टोल (२५) वडा नं ३ बनरखोरिया (बगैचा) (२५), जमाइटोल (तरी टोल) (१५), सिंघिया (हाथीबन्धा) (२५), सन्थाल र कर्मी टोल (७५), हाथिबन्धा टोल (१००), टिघिला टोल (२५)
३.	जुडी खोला	वडा नं १ कलाबञ्जर, भुटाहा र कुल्हडिया वडा नं २ खिक्रीटोल, बोधा, बखरीटोल, बड्की बैरियाको पश्चिमटोल, बीरपुर नेपाली टोल डुवान (३००) वडा नं ३ जयरामपुर खदराटोल (२५) जितेन ऋषिदेव टोल (३५) मुस्लिम टोल (४५), सन्थाल टोल (२५), बभनटोली साहुटोल (१०), ताटोल बनरखोरिया (१५)

स्रोत: वडाहरुमा गरिएको छलफल २०७८

२.२.३ प्रकोप नक्साङ्कन तथा स्तरीकरण

जहदा गाउँपालिकामा सर्वाधिक क्षति पुर्याउने प्रकोपको रूपमा बाढी कटान तथा डुवान रहेको छ भने आगलागी, शीतलहर, हावाहुरी, विद्युत दुर्घटना, भूकम्प, महामारी, सर्पदंश आदि प्रकोपका घटनाहरु बारम्बार दोहोरिइरहने गरेका छन् । । वडागत प्रकोपहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची १ मा राखिएको छ

२.२.४ लक्षित जनसङ्ख्याको पूर्वानुमान

गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति, विपद्को सामना गर्ने क्षमता तथा जनचेतनाको अभावका कारण जनधनको क्षति हुने गरेको छ । प्राकृतिक कारणबाट हुने प्रकोपका घटनामा मानवीय क्रियाकलापले ती घटनाको आवृत्ति र क्षतिको मात्रामा निरन्तर वृद्धि भइरहेको छ । यस सन्दर्भमा स्थानीय तहको सूचना सङ्कलन गरी तथ्याङ्क तथा सूचनाको विश्लेषणका आधारमा खासगरी बाढी, महामारी, आगलागी, हावाहुरी, शीतलहरबाट प्रभावित हुने जनसङ्ख्याको पूर्वानुमान निम्नअनुसार गरेको छ ।

प्रकोपको घटना	प्रभावित हुनसक्ने परिवार	प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्या	कैफियत
बाढी	४०००	१६,५००	वडाहरुमा गरिएको सर्भेक्षणका आधारमा गरिएको पूर्वानुमान
महामारी	४०००	१६,५००	
आगलागी	१९००	७,५००	
हावाहुरी	१९००	७,५००	
शीतलहर	२,०००	१२,०००	

२.३ सम्भाव्य प्रकोप तथा सम्भावित प्रभाव क्षेत्र:

क) बाढी तथा डुवानजन्य विपद्को जोखिम:

- गाउँपालिकाका लोहन्द्रा, सिंघिया, जुडी आदि नदी खोलाको नजिकमा रहेका वस्तीहरु वर्षेनी खोलामा आउने बाढीका कारण डुवान र कटान हुने गरेको छ ।

- खोला नदीमा तटबन्ध निर्माण नगरिएकोले वर्षेनी कटान हुँदा धेरै जमिन खोलामा पुगिसकेको छ ।
- नालीको निर्माण नहुँदा र भएका नालीहरूको पनि निकास नभएकोले वर्षेनी डुवानको समस्या झेलनु परेको छ ।
- सबै वडामा कमजोर आर्थिक अवस्था भएका मुसहर, सन्थाल, मुस्लिम समुदायका मानिसहरू वढी जोखिममा रहेका छन् ।
- वडा नं ६ बाहेकका सबै वडाहरू खोलाको चपेटामा छन् जसबाट कटान डुवान तथा पटान हुने गरेको छ ।

ख) भूकम्पीय विपद्को जोखिम:

- यस गाउँपालिकामा पक्की ढलान गरेका ७९८ घरहरू मात्र छन् र यी अधिकाँस घरहरू २०६० साल भन्दा यता बनेका ५० प्रतिशत घरहरू मापदण्ड अनुसार सुरक्षित तरिकाले बनाइएका छन् भने ५० प्रतिशत घरहरू केही कमजोर र भूकम्पीय जोखिममा छन् ।
- अन्य घरहरू १ तले ईटा र टिनका, टाटी र टिनका र परालको छाना भएका छन् जुन भूकम्पीय दृष्टीले सुरक्षित छन् ।
- विद्यालय भवनहरू अधिकाँस पुराना संरचनामा भएकाले भूकम्प र हावाहुरी जस्ता प्रकोपको जोखिममा छन् ।
- विद्यालय भवनहरूमा सुरक्षित स्थान र आकस्मिक निकास मार्ग पहिचान गरिएको छैन ।
- अधिकाँस शिक्षण संस्थाहरूमा विद्यालयहरूमा बृहत विद्यालय सुरक्षा कार्ययोजना तयार गरिएका छैनन् ।
- २०७२ सालमा गएको भूकम्पले यो वडामा आँशिक क्षति गरेको थियो भने मानिसमा डर त्रासको वातावरण बनेको थियो ।
- राष्ट्रिय भवन संहिता र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन सकेको छैन ।
- गैर संरचनात्मक जोखिम न्यूनीकरण बारेमा सचेतना कमी नै छ र घरभित्रका गैरसंरचनात्मक जोखिम न्यूनीकरण गरिएका छैनन् ।
- विपद् पूर्वतयारीका कामहरू खासै भएका छैनन् ।
- जनचेतना, निती नियम र भूकम्पीय पूर्वतयारी सम्बन्धी लगानीमा कमी रहेको छ ।
- विपद् सचेतना र सिमुलेसन अभ्यासबारे जानकारी कम्तीमा मात्र देखिन्छ ।
- विद्यालय शिक्षामा विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तनका विषयमा अध्यापन गर्ने गरिएको छैन ।

घ) आगलागीजन्य विपद्को जोखिम:

ग्रामीण क्षेत्र:

- गाउँपालिकाका सबै वडामा गरेर ईटा र टिनका २०३६ घर, टाटी र टिनका ५७८३ घर र खरको छाना भएका ११२९ घरहरू वडाहरूमा गरिएको छलफल र लेखाजोखाबाट आएको छ ।

- कच्ची घरहरू धेरै भएको यस्ता घरहरूमा हावाहुरी, आगलागी, शीतलहर, डुवान आदिका समस्याहरू निरन्तर हुने गरेका छन् । अहिले पनि ११२९ घरहरू परालको छाना भएका छन् जुन आगलागीको उच्च जोखिममा छन्।
- जाडोमा घुस ताप्ने, गोठहरूमा पशुहरूलाई धुवाँको लागि आगो बाल्ने, खाना पकाउन दाउरा गुईठाको प्रयोग गर्ने गर्दा आगलागीको सम्भावना बढी नै छ ।
- विद्युत वायरिङ व्यवस्थित नहुनु, लुज तारको बढी प्रयोग, हुकिङ, कमजोर पोलहरू, कमजोर घरहरू र विद्युतको प्रयोगमा लापरवाही गर्दा विद्युत दुर्घटना र आगलागीको सम्भावना बढी छ ।
- ग्रामीण क्षेत्रमा ग्याँसमा खाना पकाउने अभ्यास बढ्दै गएको छ तर ग्याँसको प्रयोग गर्दा आवश्यक पर्ने ज्ञान, सचेतना र पूर्वतयारी भने सून्य नै देखिन्छ । यसले आगलागीको जोखिम थप बढ्नसक्ने सम्भावना छ ।

बजार क्षेत्र

- वडा नं ४ को रामचोकमा पेट्रोल पम्प रहेको छ जसको ५०० मिटर नजिकमा ३०० घरहरू जोखिममा रहेका छन् । पेट्रोल पम्पमा अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धी न्यूनतम पूर्वतयारीको व्यवस्था सामान्य मात्र छ ।
- सबै वडाहरूमा गरी ६ वटा जति ग्याँस डिलरहरू बस्तीको नजिकमा छन् । सबैमा गरी ४६० सिलिण्डर राखिएका छन् र यसबाट न्यूनतम ४१५ घरहरू प्रभावित हुनसक्ने सम्भावना छ ।
- अधिकाँस घरमा ग्याँस र विद्युतको प्रयोग गरी खाना तयार गरिन्छ तर फायर एक्स्टिङ्ग्वीसर राख्ने अनिवार्यता वा संस्कार बनाइएको छैन र प्रचलन छैन ।
- केही बस्तीहरूमा दमकल पुग्न नसक्ने अवस्था पनि छ ।
- नजिकका अस्पतालहरूमा बर्न बेड (Burn bed) हरूको व्यवस्था छैन ।
- विद्युत वायरिङ गर्दा पुराना तार तथा कमसल सामान प्रयोग गरी गरिएका पनि छन् ।
- इलेक्ट्रिक आइरन, हिटर राइस कुकर जस्ता विद्युतीय उपकरण एकैसाथ प्रयोग गर्दा अधिक भोल्टेज प्रवाह हुन जाँदा र अज्ञानतावस विद्युतको प्रयोगमा लापरवाही गर्दा पनि आगलागी हुने गरेको छ ।
- भान्सामा रहेका ग्याँस सिलिण्डरहरू लिक हुँदा र पड्किँदा भान्साबाट आगो सल्किन गइ आगलागी हुन सक्ने सम्भावना छ । आगलागीको सचेतना र पूर्वतयारी गरेको पाईँदैन ।
- जनचेतना, नीति नियम र आगलागी सम्बन्धी पूर्वतयारीमा लगानीमा कमी नै देखिन्छ ।

च) शीतलहर

- ग्रामिण क्षेत्रमा बसोवास गर्ने अधिकाँसको आर्थिक अवस्था कमजोर छ । गरिबीका कारण साना कमजोर घरहरू खुल्ला क्षेत्र खेतीयोग्य जमिनको बीचमा बस्ती र पर्याप्त लत्ताकपडा नभएकोले शीतलहरको जोखिम पनि छ ।
- गाउँपालिकाका सबै वडामा शीतलहरको प्रभाव उत्तिकै देखिन्छ ।
- शीतलहरबाट मानव जीवन र स्वास्थ्यमा पशुचौपायाहरूमा र बालीनालीमा असर पर्ने गरेको छ ।

- शीतलहरको समयमा ग्रामीण क्षेत्रका बालबालिकाहरू र जेष्ठ नागरिकहरू बढी समस्यामा छन् ।
- अनेकन समस्याहरू भएतापनि व्यवस्थितरूपमा योजना तयार गरी जोखिम न्यूनीकरण र पूर्वतयारीका कामहरू हुनसकेका छैनन् ।

छ) महामारी:

- यस गाउँपालिकामा विगत वर्षहरूमा धेरै प्रकारका महामारीहरूमा कमी आएको भएतापनि विगत ३ वर्षयता नयाँ प्रकारको महामारी कोभिड-१९ का कारण मानवीय जनजीवन, आर्थिक परिवेश नै ठप्प भयो । यसको असरले आर्थिक, मानवीय, सामाजिक, साँस्कृतिक तथा विकास निर्माणका क्षेत्रमा नराम्ररी क्षति भएको छ। यसको प्रभाव अझैपनि विद्यमान छ । यो गाउँपालिकापनि यस महामारीका कारण थलिएको छ।
 - कोभिड-१९ का कारण उद्योगधन्दा, कलकारखाना, व्यापार, पेशा, व्यवसाय, जागिर, सामाजिक, साँस्कृतिक लगायतका सबै क्षेत्रमा व्यापक क्षति तथा नोक्सानी भएको र यस अवधिमा ९ जनाको मृत्यु भैसकेको छ ।
- यी माथि उल्लेखित प्रकोपका अतिरिक्त हावाहुरी, विद्युत दुर्घटना, महामारी, चट्याड, असिना सुख्खा खडेरी आदिका कारणले पनि नागरिकहरूलाई आक्रान्त पारेको अवस्था छ। विपद्को जोखिम आगामी दिनमा अझै बृद्धि हुनसक्ने सम्भावना देखिन्छ ।

२.४ गाउँपालिकाका वडाहरूमा विपद्को अवस्था

गाउँपालिकाअन्तरगत सबै वडामा रहेका खोला नदी (३), बाढी र डुवानबाट जोखिमयुक्त वस्तीहरू (४५/४०५२ घर), आगलागीबाट जोखिमयुक्त वस्तीहरू (३४/१९०८ घर), सार्वजनिक जग्गा र खोला किनारमा बसेका वस्ती (४५/१७२०), पेट्रोल पम्प र प्रभावित परिवार संख्या (१/५० घर), ग्याँस डिलर र प्रभावित परिवार संख्या (६/४१५ घर), खुल्ला स्थानहरू (१३), सामुदायिक भवनहरू (३२), हेलीप्याडको लागि स्थान (९) लगायतको विवरण वडास्तरीय कार्यशालाहरूबाट लिइएको थियो । जसको विवरण अनुसूची २२ मा संलग्न गरिएको छ ।

२.५ प्रकोप घटना पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचना प्रणाली विश्लेषण

प्रकोपका कारण उत्पन्न संकटासन्न अवस्थाको क्षति आंकलन गर्नका लागि छुट्टै संरचना नभएकोले गाउँपालिकामा रहेको मानव स्रोत साधनलाई उपयोग गर्नुपर्ने अवस्था छ। विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका कार्यहरू भईरहेको भएतापनि सूचना व्यवस्थापनलाई अझ चुस्त दुरुस्त राख्न गाउँपालिकामा आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको आवश्यकता महशुस गरिएको छ। साथै तत्काल विपद्का घटनाको सूचना संकलनमा वडाका संरचनाहरू, प्रहरी, नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका शाखा/उपशाखाहरू र यथार्थ/आधिकारिक सूचना अद्यावधिकका लागि नगर कार्यपालिकाका साथै स्थानीय अन्य सरोकारवालाहरूलाई जोड्नु नितान्त आवश्यक देखिन्छ। स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको स्थापना गरी विपद् व्यवस्थापनको कार्यलाई अझ व्यवस्थित, सक्रिय र थप क्षमतावान बनाउनु पर्ने आवश्यक देखिएको छ।

२.६ सरोकारवाला निकाय, संस्थाहरूको विवरण लेखाजोखा

गाउँपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुनर्लाभिका कार्यहरूमा संलग्न हुने विषयगत कार्यालयहरू सरोकारवाला निकाय तथा संघसंस्थाहरूको विवरण अनुसूचीहरूमा उल्लेख गरिएको छ ।

२.७ विषयगत क्षेत्रहरू तथा कार्य जिम्मेवारी

२.७.१ विषयगत क्षेत्र (Cluster) को परिचय

विपद्बाट प्रभावितहरूलाई आधारभूत मानवीय सेवा उपलब्ध गराउने सन्दर्भमा विशेषज्ञता तथा कार्यक्षेत्रका आधारमा जिम्मेवारीको बाँडफाड नै विषयगत क्षेत्रको रूप हो । उद्धार तथा राहत, सूचना व्यवस्थापन, खाद्यान्न, आवास, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रबर्द्धन, सुरक्षा तथा संरक्षण, शिक्षा जस्ता विषयमा विशेषज्ञता हासिल गरेको समूहले आ-आफ्नो क्षेत्रको जिम्मेवारी लिँदा मानवीय सहयोगको कार्य व्यवस्थित र प्रभावकारी बन्छ । क्षेत्रगत अवधारणाका प्रमुख विशेषता देहायअनुसार रहेका छन् ।

१. विपद्को समयमा प्रभावित समुदायसम्म आफ्नो उपस्थिति कायम राख्छ ।
२. प्रतिकार्य (खोज, उद्धार र राहत व्यवस्थापन) प्रक्रियामा विशेषज्ञताको उपयोग हुन्छ ।
३. मानवीय सहयोगलाई प्रभावकारी, जिम्मेवारी र उत्तरदायी बनाउने कार्यलाई सुनिश्चित गर्छ ।
४. मानवीय सहयोगका क्षेत्रको पहिचान गरी त्यसअनुरूप सहयोगको खाका तयार गर्छ ।
५. प्रतिकार्यमा देखिएका कमीकमजोरीमा सुधार गरी कार्ययोजनाको समीक्षा गर्दै आवश्यकता अनुसार जिम्मेवारी निर्धारण तथा परिमार्जन गर्छ ।

२.७.२ विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य

विषयगत क्षेत्रका प्रमुख उद्देश्य देहायअनुसार रहेका छन्

१. क्षेत्रगत रूपमा मानवीय सहयोगलाई प्रभावकारी बनाउनु,
२. आपत्कालीन पूर्वतयारीलाई चुस्त र कार्यान्वयन योग्य बनाउनु,
३. क्षेत्रगत समस्याको लेखाजोखा र समाधानका उपायको लागि विशेषज्ञ परिचालन गर्नु,
४. समन्वय र समझदारी अभिवृद्धि गर्नु,
५. क्षेत्रगत ज्ञान, सीप, प्रविधिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु ।

२.७.३ विषयगत क्षेत्र (Cluster) को नेतृत्व गर्ने निकाय र सदस्यहरू

यस योजनामा निम्नअनुसार ८ वटा विषयगत क्षेत्र निर्धारण गरिएको छ । विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने सदस्यले अन्य सदस्यसँग समन्वय गरी काम गर्नेछन् ।

१. समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र
२. खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र

३. स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र
४. खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र
५. आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री विषयगत क्षेत्र
६. सुरक्षा तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्र
७. आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र
८. शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्र

१. समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	गाउँ कार्यपालिका	जितेन्द्र प्रसाद शाह	गाउँपालिका अध्यक्ष	९८१९०११४७१
२.	गाउँपालिका	हन्ना सोरेन	उपाध्यक्ष	९८१५३२८९५१
३.	गाउँपालिका	दुर्गा प्रसाद न्यौपाने	प्रशासकीय प्रमुख	९८५२६८१००८
४.	विपद् तथा वातावरण समिति	राजेन्द्र प्रसाद पराजुली	संयोजक	९८१०५३३११३
५.	नेपाल प्रहरी	प्रकाश कुमार कार्की	प्रहरी निरीक्षक	९८६२१८०९६४
६.	सशस्त्र प्रहरी	खड्ग राई	प्रमुख	९८४२३७९१२९
७.	विपद् व्यवस्थापन महाशाखा	राजेन्द्र प्रसाद पराजुली	विपद् सम्पर्क व्यक्ति	९८१०५३३११३
८.	सूचना शाखा	डिल्ली प्रसाद पोखेल	सूचना अधिकृत	९८५२०८१००८

२. खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	गाउँपालिका कृषि विकास शाखा	सौरभ सिंह	कृषि अधिकृत	९८२०७३००६५
२.	गाउँपालिका पशु शाखा	राम सेवक यादव	पशुसेवा प्रतिनिधि	९८२०७३००३७
३.	पशु सेवा केन्द्र	राम सेवक यादव	अधिकृत	९८२०७३००३७
४.	गाउँपालिका कृषि विकास शाखा		कृषि अधिकृत	
५.	खाद्य सुरक्षा तथा पोषण कार्यक्रम		प्रतिनिधि	
६.	युवा क्लब सञ्जाल		सदस्य	

३. आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	गाउँ कार्यपालिका		गाउँ प्रमुख	
२.	गाउँ कार्यपालिका	जितेन्द्र प्र. शाह	उपमेयर	९८१९०११४७१
३.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी		प्रमुख अधिकृत	
४.	स्थानीय प्रहरी	प्रकाश कुमार कार्की	ईञ्चार्ज	९८६२१८०९६४
५.	गैरसरकारी संस्था महासंघ		प्रतिनिधि	

६.	निर्माण व्यवसायी सङ्घ		अध्यक्ष	
७.	उद्योग बाणिज्य संघ		सदस्य	
८.				
९.				

४. स्वास्थ्य तथा पोषण, विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	गाउँपालिका जनस्वास्थ्य महाशाखा		संयोजक	
२.	गाउँपालिका जनस्वास्थ्य महाशाखा		जनस्वास्थ्य निरीक्षक	
३.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी		प्रमुख अधिकृत	
४.	स्वयंसेविका प्रतिनिधि		म स्वा स्वयंसेविका	
५.	गैरसरकारी संस्था महासंघ		प्रतिनिधि	
६.	आयुर्वेद स्वास्थ्य शाखा		वैद्य निरीक्षक	
७.	स्वास्थ्य चौकी प्रतिनिधि	राज कुमार दास	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	९८४२२३८२१०
८.	निजी अस्पताल प्रतिनिधि बाल अस्पताल		प्रतिनिधि	
९.	औषधी व्यवसायी संघ		अध्यक्ष	
१०.	नेपाल अपाङ्ग संघ		अध्यक्ष	
११.				

५. खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	गाउँपालिका सरसफाइ शाखा		शाखा प्रमुख	
२.	गाउँपालिका सरसफाइ शाखा		सरसफाइ तथा विपद सहायक	
३.	स्वयंसेविका प्रतिनिधि		स स्वा स्वयंसेविका	
४.	सरसफाइ अभियन्ता		अभियन्ता	
५.	सरसफाइ अभियन्ता		अभियन्ता	
६.	गैरसरकारी संस्था महासंघ			
७.	आमा समूहहरु			
८.	युवा क्लवहरु			
९.	टोल विकास संस्थाहरु			

६. सुरक्षा तथा संरक्षण विषयगत विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	महिला तथा बालबालिका शाखा	प्रतिमा कुमारी यादव	शाखा प्रमुख	९८४०१९८१२५
२.	गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा	राज कुमार दास	संयोजक	९८४२२३८२१०
३.	स्थानीय प्रहरी	प्रकाश कुमार कार्की	ईञ्चार्ज	९८६२१८०९६४
४.	ओरेक नेपाल		प्रतिनिधि	

५.	अपाङ्ग सञ्जाल		प्रमुख	
६.	गैरसरकारी संस्था महासंघ		प्रतिनिधि	
७.	महिला सञ्जाल			
८.	युवा क्लव सञ्जाल			
९.	बाल क्लव सञ्जाल			

७. आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	गाउँपालिका शिक्षा विकास शाखा	दिपक खनाल	शाखा प्रमुख	९८४२९६९९६९
२.	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई		शाखा अधिकृत	
३.	विद्यालय व्यवस्थापन समिति		प्रतिनिधि	
४.	शिक्षक अभिभावक संघ		प्रतिनिधि	
५.	प्रधानाध्यापक		प्रतिनिधि	
६.	बाल क्लव सञ्जाल		प्रतिनिधि	
७.	प्याक्सन		अध्यक्ष	
८.	एन प्याक्सन		कोषाध्यक्ष	
९.	शिक्षा क्षेत्रमा काम गर्ने गैसस		सुरत ठाकुर	

८. शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	योजना तथा प्राविधिक शाखा	ई. पशुपति यादव	वरिष्ठ ईन्जिनियर	९८९९७३९७७९
२.	स्वास्थ्य शाखा	राज कुमार दास	संयोजक	९८४२२३८२९०
३.	शिक्षा शाखा	दिपक खनाल	शाखा प्रमुख	९८४२९६९९६९
४.	कृषि शाखा	सौरभ सिंह	कृषि अधिकृत	९८२०७३००६५
५.	निर्माण व्यवसायी संघ		अध्यक्ष	
६.	उद्योग बाणिज्य संघ		अध्यक्ष	
७.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी			
८.	नेपाल विद्युत प्राधिकरण		प्रतिनिधि	
९.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय		प्रतिनिधि	
१०.				
११.				

खण्ड - तीन

सामान्य पूर्वतयारी योजना (सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूका लागि)

३.१ प्राथमिकता प्राप्त रणनीतिक पूर्वतयारी

विपद्को सम्भावना र त्यसबाट हुनसक्ने जनधनको क्षति कम गर्न स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले सुरक्षाका विभिन्न गतिविधि गर्नेछ। विपद् पूर्वतयारीका साथै विकास प्रक्रियामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण विधिलाई मूलप्रवाहीकरण गर्न र यस योजनाको नियमित रूपमा अध्यावधिक गर्न निम्न रणनीतिक क्रियाकलापहरू समावेश गरिएको छः

क्रसं	रणनीतिक गतिविधि	परिमाण	जिम्मेवारी	समय
९.	सबै वडामा गठन भएका वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई क्रियाशिल गराउने । नियमित बैठकको आयोजना गर्ने ।	७ वटा	गाउँपालिका वडा समिति	३ महिना भित्र
१०.	गाउँपालिका र वडाहरूमा विपद्को समयमा कार्य गर्ने देहायका विषयगत क्षेत्रहरू गठन गरी बार्षिक कार्ययोजना तयार गर्न लगाइ तम्तयारीमा राख्ने र अन्तर कार्यदल समन्वय संयन्त्रको विकास गर्ने । १. समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र २. खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र ३. स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र ४. खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र ५. आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री विषयगत क्षेत्र ६. सुरक्षा तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्र ७. आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र ८. शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्र	कम्तिमा ३ पटक बैठक बस्ने	गाउँपालिका वडा समिति	गाउँपालिकामा गठन भएको र अब नियमित बैठक र समन्वय बैठक वर्षमा कम्तिमा ३ पटक गर्ने
११.	गाउँपालिका र वडा तहमा विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि तयार गर्ने ।	१ निर्देशिका	गाउँपालिका वडा समिति	हरेक वर्ष थप्दै जाने
१२.	स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको स्थापना गरी यसको निर्देशिका तयार गर्ने ।	१	गाउँपालिका	२०७९ चैत्र भित्र
१३.	गाउँपालिकामा विपद् व्यवस्थापन शाखाको स्थापना गरी विपद् सम्बन्धी सम्पर्क अधिकारी तोक्ने ।	१ पटक	गाउँपालिका	तत्काल
१४.	गाउँपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तयार गर्ने ।	१ योजना	गाउँपालिका	२०७९ साल भित्र
१५.	जनप्रतिनिधिहरू, वडा र गाउँपालिकामा गठित विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूका लागि आधारभूत मानवीय सहायता मापदण्ड र स्फेयर सम्बन्धी न्यूनतम २ वटा तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	वार्षिक २ वटा तालिम	गाउँपालिका	६ महिना भित्र

१६.	हरेक वर्ष विद्यालय र समुदायमा वार्षिक ३ पटक कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने ।	वार्षिक ३ पटक	गाउँपालिका सुरक्षा निकायहरू	हरेक वर्ष जेष्ठ कार्तिक र माघ महिनामा
१७.	पेट्रोल पम्प र ग्याँस डिलर/डिलरहरूको बैठक गर्ने । नियमित अनुगमन गरी न्यूनतम सुरक्षाका उपाय तथा पूर्वतयारी गर्न अनिवार्य गर्ने । पेट्रोल पम्प र ग्याँस डिलरका कर्मचारी तथा व्यापारीहरूलाई अग्नी नियन्त्रण तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	बैठक २ वटा र तालिम २ वटा वार्षिकरूपमा	गाउँपालिका पेट्रोल पम्प र ग्याँस डिलरहरू	वार्षिक २ वटा बैठक र २ वटा तालिम उपयुक्त समयमा
१८.	भान्साकोठाको सुरक्षा र पूर्वतयारी सम्बन्धी गृहिणीहरूलाई तालिम/अभिमुखीकरण गर्ने । यसका लागि अगुवा महिला तथा स्वयंसेविकाहरूलाई तालिम दिएर उनीहरू मार्फत अभिमुखीकरण गराउने ।	१ तालिम र २५ अभिमुखीकरण	गाउँपालिका	प्रत्येक वडामा हरेक वर्ष एउटा कार्यक्रम
१९.	वडा र गाउँपालिकातहमा आधारभूत खोज तथा उद्धार तथा विषयगत क्षेत्रका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू खरिद गरी तयारी अवस्थामा राख्ने । युवा क्लब तथा महिलाहरूलाई संगठित गरी स्थानीय स्रोत साधनहरूबाट उद्धार तथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्रीहरू तयार गर्ने सीप प्रदान गर्ने । जस्तै: पानी बोतल, गाग्री, ग्यालेन आदि आदिको प्रयोग गरेर लाइफ ज्याकेट बनाउन तथा तन्ना कम्बल आदिबाट स्ट्रेचर बनाउन ।	सामग्री खरिद वार्षिक १ पटक र तालिम वार्षिक १ पटक	गाउँपालिका वडा समिति	प्रत्येक वर्ष मौसमजन्य विपद् हुनु पूर्व
२०.	द्रुत लेखाजोखा कार्यदल तयार गरी तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	वार्षिक १ पटक	गाउँपालिका	प्रत्येक वर्ष
२१.	विपद् जोखिम व्यवस्थापनबारे समुदायमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।	वडागत रूपमा वार्षिक १ पटक	गाउँपालिका	प्रत्येक वर्ष
२२.	मानव संसाधन विकास तथा व्यवस्थापन: <ul style="list-style-type: none"> • प्रत्येक वडा र सङ्घासन्न समुदायमा वार्षिक ३० जनालाई तालिम दिएर उद्धारकर्मी तथा प्राथमिक उपचारक टिम तयार गर्ने । • वडा र समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन समितिहरू पुनर्गठन गर्ने र क्रियाशिल गराउने । • विपद्को समयमा उद्धारमा खटाउन सकिने स्वयमसेवकहरू (महिलाको समेत सहभागितामा) को वडागत नामावली अद्यावधिक गर्ने । • गठन भएका सबै कार्यदलको द्वैमासिक बैठक गरी मौसमी प्रकोपको पूर्वतयारी गर्न लगाउने । 	प्रा उ २४ जना खोज तथा उद्धार २४ जना ६ बैठक	गाउँपालिका वडा समिति	हरेक वर्ष

२३.	सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने नक्साङ्कन गर्ने र हरेक वर्ष न्यूनतम २ वटाका दरले सामुदायिक भवनहरू निर्माण गर्ने ।	२ वटा	गाउँपालिका वडा समिति	निरन्तर
२४.	सुरक्षा निकायहरू, गाउँपालिका, रेडक्रस, एम्बुलेन्सलगायत अत्यावश्यक सेवाप्रदायक तथा स्थानीय जनप्रतिनिधिहरूको सम्पर्क नम्बरको पर्चाहरू तयार गरी घरघरमा पुर्याउने व्यवस्था गर्ने ।	१ पटक	गाउँपालिका वडा समिति	६ महिना भित्र
२५.	बाढी, भूकम्प, आगालागी, शीतलहर, महामारी, हावाहुरी आदिको विषयमा समुदायमा पूर्वसूचना तथा चेतावनी प्रणालीको सञ्जाल तयार गर्ने । मोबाइल एप्स तयार गरी म्यासेजमा र भ्वाइस म्यासेजमा खबर गर्ने प्रणाली विकास गर्ने ।	१	गाउँपालिका	६ महिना भित्र
२६.	महामारीबाट बचन स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई र प्रतिकार्यमा खटिने स्वयंसेवकहरूलाई व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्रीहरूको वन्दोवस्त मिलाउने ।	वार्षिक २ पटक	गाउँपालिका स्वास्थ्य केन्द्र विषयगत क्षेत्रहरू	तत्काल
२७.	अस्पताल तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा आपतकालिन अवस्थाको लागि औषधी तथा सामग्रीहरूको जोहो गरिराख्ने ।	नियमित	गाउँपालिका स्वास्थ्य केन्द्र	सबै महिनामा र नियमित
२८.	मनसुन पूर्व, मनसुन पश्चात, शीतलहर पूर्व र हावाहुरी तथा आगालागी पूर्व पूर्वतयारी कार्यशालाको आयोजना गरी सम्भावित विपद्को लागि सरोकारवाला सबै निकायहरू निजी क्षेत्र तथा विषयगत क्षेत्रहरूलाई तन्तयारी अवस्थामा राख्ने ।	वार्षिक ४ पटक	गाउँपालिका विषयगत क्षेत्रहरू	हरेक वर्ष वैशाख आश्विन र मंसिर महिनामा (प्रकोप पात्रो अनुसार)
२९.	विपद् पूर्वतयारी कार्यशालाको आयोजना गरी निम्न कार्य गर्ने: <ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न प्रकोपबाट पर्ने सम्भावित प्रभाव र सङ्घटासन्न समुदाय र जनसङ्ख्या अध्यावधिक गर्ने, • आपतकालीन आश्रयस्थलहरू पहिचान गरी सूची तयार गर्ने, • आपतकालीन आश्रयस्थलमा आधारभूत भौतिक संरचना र सुविधाको विकासमा विषयगत क्षेत्रहरूबाट कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने, • वडा र गाउँपालिकामा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था निजी क्षेत्र तथा दातृ निकायको सूची तयार गरी सहकार्य गर्ने, 		गाउँपालिका विषयगत क्षेत्रहरू	मौसमी प्रकोप पात्रो अनुसार क्षेत्रगत तयारी गर्न निजीक्षेत्र (उद्योग बाणिज्य संघ निर्माण व्यवसायी संघ... आदि) अत्यावस्यकीय तयारीको लागि सहमति गर्ने ।
३०.	प्रारम्भिक लेखाजोखा, मूल्यांकन र विस्तृत घरधुरी सर्वेक्षणका लागि तथ्याङ्क संकलनका फाराम तथा प्रारूप तयार गर्ने ।	३००० प्रति	गाउँपालिका विषयगत क्षेत्रहरू	६ महिना भित्र
३१.	सम्भव भएसम्म घरघरमा नभए कमसेकम टोलगत रूपमा र सबै कार्यालयहरू, उद्योगहरू आदिमा अग्नी शमनयन्त्र (Fire Extenguiser) राख्ने । स्थानीय आगो निभाउने प्रविधि र सामग्रीहरूको प्रवर्द्धन गर्ने ।	नियमित	व्यक्ति स्वयं सम्बन्धित कार्यालय	तत्काल शुरु गर्ने

३२.	सामुदायिक कुकुर र अन्य छाडा पशुचौपायाहरूको आतङ्कबाट प्रभावित समुदायहरूमा जनावर र मानिस बीचको सम्बन्ध सुधार हुने प्रकारका विधि प्रकृयाको अध्ययन गरी कार्य गर्ने	१ अध्ययन प्रतिवेदन	गाउँपालिका	६ महिना भित्र
३३.	जनसङ्ख्या, सङ्घटन समुदाय, सामाजिक सेवा क्षमता प्रणाली, सुरक्षा स्थिति, जिविकोपार्जन, बसोबासको व्यवस्था, खुल्ला खाली ठाउँहरू, यातायात र पूर्वाधार, स्थानीय रूपमा उपलब्ध स्रोत/सुविधाहरू, हेलीप्याड र ड्रप जोन आदि तथ्याङ्कहरू संकलन गर्ने ।	नियमित र आवश्यकता अनुसार	गाउँपालिका	६ महिना भित्र
३४.	पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका लागि गरिने निर्णय र क्रियाकलापहरूमा विपद् प्रभावित तथा संकटासन्न समुदाय महिला अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू बालबालिका जेष्ठ नागरिक पिछडिएको समुदाय र वर्गको सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने ।	हरेक क्रियाकलापमा	गाउँपालिका विषयगत क्षेत्रहरू	हरेक वर्ष
३५.	विद्यमान पोखरीहरूबाट दमकलमा पानी भर्न सहज हुने उपयुक्त हुने संरचना निर्माण गर्ने ।	२ पोखरी	गाउँपालिका	१ वर्ष भित्र

खण्ड चार

आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूको लागि)

सबै प्रकारका विपद्को जोखिमका सन्दर्भमा

गाउँपालिका क्षेत्रमा बग्ने लोहन्द्रा, सिंधिया जुडीलगायतका नदीहरूमा आउने बाढीका कारण केही प्रायः सबै वडाहरू निकै जोखिममा रहेका छन् । आगलागी, हावाहुरी, भूकम्प, सडक दुर्घटना, प्रदूषण, शीतलहर, विद्युत दुर्घटना जस्ता प्रकोपका कारण पनि विपद् हुने गरेका छन् । विगतमा गरिएका उद्धार र राहतका अनुभवलाई समेत आधार मानेर भविष्यमा पर्न सक्ने कुनैपनि विपद्को समयमा प्रभावित व्यक्ति तथा प्रभावित समुदायलाई मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन क्षेत्रगत (Cluster) अवधारणाअनुरूप यस योजनामा कार्यविभाजन गरिएको छ । सबै प्रकारका विपद्को समयमा यसै कार्य विभाजनअनुसार विषयगत क्षेत्रहरू परिचालन हुनेछन् ।

४.१ समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : गाउँ कार्यपालिका प्रमुख

विपद् प्रतिकार्यका लागि सूचना, समन्वय तथा लेखाजोखा क्षेत्रको महत्वपूर्ण दायित्व रहन्छ । प्रभावित व्यक्ति तथा प्रभावित समुदायलाई एकीकृत रूपमा सबै प्रकारका सहयोग उपलब्ध गराउन यस क्षेत्रले अन्य क्षेत्रसँग अविच्छिन्न सम्बन्ध र समन्वयद्वारा कार्य गर्नु पर्छ ।

४.१.१ विपद् पछिको सम्भावित परिदृश्य

१. विपद्को उच्च जोखिममा रहेका क्षेत्रमा एकसाथ विपद्को प्रभाव देखिएमा सूचना प्रविधिहरू अवरुद्ध वा नष्ट हुनेछन्,
२. उद्धार, सुरक्षा, राहत वितरण जस्ता मानवीय कार्यका लागि आवश्यक सूचना सङ्कलन गर्न र सबै क्षेत्र तथा सरोकारवालासँग समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्न कठिन हुनसक्नेछ ।
३. राति विपद् हुनगएमा ठूलो मानवीय क्षति हुनेछ भने प्रभावितले उद्धार र राहतको याचना गरिरहेको देखिनेछ ।
४. सबै विपद्हरूमा पनि यस्तै प्रकारको तर फरक फरक परिदृश्य देख्न सकिनेछ ।
५. यातायातको असुविधाका कारण समयमै उद्धारकर्मी पुग्नसक्ने छैनन् ।
६. सडक, बाटो, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार आदि सार्वजनिक पूर्वाधारहरू क्षतिग्रस्त हुनेछन् ।
७. आवागमन अवरुद्ध भएर प्रभावित क्षेत्रमा पहुँचको कठिनाइ हुनेछ ।
८. सुरक्षित स्थानहरू नजिकमा नभएका वस्तीहरूमा स्थानान्तरणको समस्या हुने हुँदा सामाजिक जनजीवन अस्तव्यस्त हुने र पशुपक्षी तथा मानवीय मृत्यु समेत हुनसक्नेछ ।
९. आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्तिको क्षति, बालबालिका, महिला, वृद्ध-वृद्धा तथा अपाङ्गता भएका मानिसहरू मुख्य रूपमा प्रभावित हुनेछन्,

४.१.२ समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य

व्यवस्थापन, समन्वय, खोज तथा उद्धार, सूचना सङ्कलन, विश्लेषण र प्रवाहका वैकल्पिक उपायहरू पहिचान गरी सम्बन्धित क्षेत्र र सरोकारवालालाई सही सूचना उपलब्ध गराई विपद् प्रतिकार्यलाई समन्वयात्मक बनाउन सुनिश्चितता प्रदान गर्नु र विपद् पछिको अवस्थाको समग्र व्यवस्थापन गर्नु यस क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य हुनेछ । योजनाका समष्टिगत उद्देश्य देहायअनुसार हुनेछन्

- सम्पुर्ण सरोकारवालासँग समन्वय कायम गर्ने,
- विपद्को अवस्था आउन सक्ने पूर्वसूचना प्राप्त भएपछि स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट नियमितरूपमा सूचना सम्प्रेषण गर्ने,
- प्रकोपको कारण समस्यामा परेका घाइतेहरूलाई उद्धार गर्ने,
- विपद्का कारण बेपत्ताहरूको खोजी कार्य जारी राख्ने,
- मानवीय मृत्यु भएमा मृतकहरूको सनाखत गरी शव व्यवस्थापन (हस्तान्तरण) गर्ने,
- प्रभावितहरूलाई आपतकालीन राहत वितरण गर्ने

४.१.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

विपद् भएको अवस्था र त्यसपछि स्थिति सामान्य नभएसम्मको लागि मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने प्रक्रियामा यस क्षेत्रले देहायअनुसार कार्य गर्नु पर्नेछ:

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	विपद् सम्बन्धी प्रारम्भिक सूचना संकलन गरी आपत्कालीन प्रतिकार्य र पूर्वतयारीका लागि वडास्तर सम्म र सम्बन्धित निकायहरूमा तत्काल प्रारम्भिक सूचना प्रवाह गर्ने ।	१ पटक र आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका सुरक्षा निकाय रेडक्रस सञ्चार क्षेत्र	विपद् पर्नासाथ तत्काल
२.	तत्काल समग्र व्यवस्थापन क्षेत्रको बैठक बस्ने, जसमा अन्य सबै विषयगत क्षेत्रका प्रमुखहरूलाई सहभागी गराउने । बैठकमा प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा गर्न जिम्मेवारी तोक्ने ।	शुरुमा १ पटक र आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	सबै विषयगत क्षेत्र प्रमुख	
३.	सबै विषयगत क्षेत्रहरूलाई सामग्री तथा उपकरणहरू सहित तयारी रहन सूचना प्रवाह गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	स्थाविव्यस	विपद् पर्नासाथ तत्काल
४.	स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र (LEOC) ले समग्र प्रकृयाको नेतृत्व गर्ने । LEOC नहुँदासम्म सुरक्षा निकायहरू, रेडक्रस, स्थानीय साझेदार संस्था, ब्यापार संघ तथा युवा स्वयंसेवकहरूको सूचना तथा समन्वय केन्द्र बनाउने ।	१ समन्वय केन्द्र	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका सुरक्षा निकाय	विपद् पर्नासाथ तत्काल
५.	वडा र गाउँपालिकामा गठित सबै क्षेत्र, कार्यदल र सरोकारवाला लाई तत्काल खबर गर्ने र समन्वय गरी तयारीको अवस्थामा राख्ने ।	आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	स्थाविव्यस गाउँपालिकासुरक्षा निकाय	विपद् हुनासाथ
६.	विपद् आउना साथ उपकरणसहित खोज तथा उद्धार कार्यकोलागि खोज तथा उद्धार टोली परिचालन गर्ने	आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका सुरक्षा निकाय	विपद् पर्नासाथ तत्काल
७.	घाइतेको उपचारका लागि स्वास्थ्य संस्थाको नेतृत्वको प्राथमिक उपचार कार्यदललाई परिचालन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र र स्वास्थ्य संस्थाहरू	आवश्यकतानुसार
८.	विशेषगरी महिला, बालबालिका, अशक्त, जेष्ठ नागरिक जस्ता सङ्कटासन्न वर्गको तथ्याङ्क संकलन गरी खोज तथा उद्धारमा प्राथमिकता दिने ।	आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	वडा समिति रेडक्रस सुरक्षा निकाय	प्रभावितको उद्धार नसकिएसम्म
९.	क्षतिको प्रारम्भिक सूचना संकलन गर्ने र सरोकारवाला निकायलाई उपलब्ध गराउँदै जाने	निरन्तर	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका	१२ घण्टा भित्र
१०.	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको आपतकालीन बैठक बोलाउने • जानकारी तथा सूचना सङ्कलन गरी परिस्थितिको विश्लेषण गर्ने	आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिकासबै क्षेत्रका प्रमुखहरू	१) विपद् शुरु भएको २ घण्टा भित्र

	<ul style="list-style-type: none"> सबै विषयगत क्षेत्र र तिनका सदस्यलाई आपतकालीन मानवीय सहयोगको लागि सक्रिय पार्ने, परिस्थिति अनुसार पहिले गरिएको कार्यविभाजनको समीक्षा र विश्लेषण गरी पुनरावलोकन गर्ने । 				<p>२) पहिलो सात दिन सम्म १ दिन बिराएर</p> <p>३) त्यसपछि हप्तामा १ पटक (विपद्को अवस्था अनुसार)</p>
११.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखासम्बन्धी (Initial Rapid Assessment) औजारहरूको प्रयोग गरी तत्कालीन मानवीय सहयोगको लागि सूचना सङ्कलन गर्ने	१ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	सुरक्षा निकाय रेडक्रस सञ्चार माध्यम	२४ घण्टा भित्र
१२.	सञ्चारमाध्यमका लागि प्रत्येक दिन सूचना तथा समाचार उपलब्ध गराउने ।	दिनमा १ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	सबै क्षेत्रका प्रमुख	पहिलो साता हरेक दिन र पछि आवश्यकतानुसार
१३.	<p>प्रारम्भिक जानकारी तथा प्रतिवेदनका आधारमा आपतकालीन मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन निम्न प्रक्रिया गर्ने</p> <p>क. तत्काल उपलब्ध गराउनु पर्ने मानवीय सहयोगको प्राथमिकता र आवश्यकता निर्धारण गर्ने,</p> <p>ख. प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नको लागि सम्बन्धित क्षेत्रहरू (Clusters) लाई सुझाव दिने ।</p> <p>ग. सबै क्षेत्रहरूसंग समन्वय गरी मानवीय सहयोगमा संलग्न संस्था तथा व्यक्तिलाई सुरक्षा उपलब्ध गराउने तथा अन्य सरोकारवालालाई अध्यावधिक कार्यतालिका उपलब्ध गराउने ।</p>	शुरुमा १ पटक र त्यसपछि आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	स्थाविव्यस सबै क्षेत्रका प्रमुख तथा सदस्य	विपद् आउनासाथ ० घण्टादेखि नै प्राथमिकता निर्धारण गर्ने
१४.	एक संयन्त्र तयार गरी सहि तथ्याङ्कका आधारमा विपद् प्रभावितहरूको लाई परिचयपत्र वितरण गर्ने	१ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका	३ दिन पछि
१५.	<p>बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन गर्ने:</p> <ul style="list-style-type: none"> लेखाजोखा कार्यदल परिचालन गरी क्षति तथा प्रभावको सूचना सङ्कलन गर्ने, लेखाजोखाका लागि फाराम उपलब्ध गराउने 	१ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका सुरक्षा निकाय रेडक्रस मीरा कार्यदल,	३ देखि ५ दिन भित्र
१६.	सङ्कलित सूचना तथा तथ्याङ्कको आधारमा प्रतिवेदन तयार पार्ने	शुरुमा १ पटक र त्यसपछि	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	स्थाविव्यस मीरा कार्यदल, सुरक्षा निकाय दातृ निकाय	<ul style="list-style-type: none"> पहिलो प्रतिवेदन- ७ दिनभित्र

	<ul style="list-style-type: none"> • प्रभावित परिवारको सङ्ख्या प्रक्षेपण गर्न प्रभावित समुदायसँग तथ्याङ्क प्राप्त गरी तुलनात्मक समीक्षा गर्ने • प्रभावित क्षेत्रमा विद्यमान सार्वजनिक सेवा उपलब्ध गराउने संस्थाहरूको अवस्था र स्रोतको समीक्षा गर्ने • उपलब्ध उद्धार तथा अन्य प्रतिकार्य सम्बन्धी सेवा, क्षमता र उद्धार सामग्रीको अवस्थाको समीक्षा गर्ने, • नपुग स्रोत तथा साधनको यकिन गर्न प्रतिवेदनमार्फत सबै क्षेत्रलाई आह्वान गर्ने 	आवश्यकता अनुसार			<ul style="list-style-type: none"> • दोस्रो प्रतिवेदन- १५ दिनभित्र • आवश्यकता अनुसार
१७.	सहयोगको कार्यतालिका अध्यावधिक गर्न निम्न कार्य गर्ने: <ul style="list-style-type: none"> • मीरा (MIRA) बाट प्राप्त सूचना तथा तथ्याङ्कको विश्लेषण गर्ने • कार्यदलहरूको सहयोगको थप कार्यतालिका तयारी गर्ने • कार्यदल, विपद् व्यवस्थापन समिति तथा अन्य सरोकारवालालाई अध्यावधिक कार्यतालिका उपलब्ध गराउने 	शुरुमा १ पटक र त्यसपछि आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	स्थाविव्यस विषयगत क्षेत्रका सदस्य	नियमित रूपमा
१८.	मानवीय सहयोगको अनुगमन गर्ने र सुधारका लागि पृष्ठपोषण (Feedback) लिने दिने कार्य गर्ने ।	निरन्तर	व्यवस्थापन क्षेत्र	सबै क्षेत्रका प्रमुख/सदस्य	नियमितरूपमा
१९.	राहत वितरणलाई निर्विवाद बनाउन मापदण्ड बनाइ सरोकारवाला सबैको सहभागिता अनिवार्य गराउने, जसमा विपद् प्रभावित, महिला, युवा, अपाङ्गता भएका, जेष्ठ नागरिक आदिलाई अनिवार्य सहभागी गराउने ।	निरन्तर	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	स्थाविव्यस सबै क्षेत्रका प्रमुख/सदस्य	नियमितरूपमा
२०.	निम्नअनुसार अभिलेख तयार गर्ने <ul style="list-style-type: none"> • उद्धार गरिएका व्यक्ति • बेपत्ता वा मृत्यु भएका व्यक्ति • नष्ट भएका घर, विद्यालय वा अन्य भौतिक सम्पत्ति • मरेका घरपालुवा पशुपंक्षी • क्षतिग्रस्त भौतिक सम्पत्ति • क्षतिग्रस्त बाली र खेतीयोग्य भूमि • क्षतिग्रस्त भैतिक संरचना र सार्वजनिक सम्पत्तिको विवरण 	एउटा पूर्ण अभिलेख	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	वडा समिति सुरक्षा निकायहरू रेडक्रस स्वयंसेवकहरू	नियमितरूपमा
२१.	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको निर्देशन बमोजिमका काम गर्ने	निरन्तर	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका स्थाविव्यस	नियमित

५.१.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रले उल्लिखित प्रतिकार्यका लागि देहायबमोजिम पूर्वतयारी गर्नेछु

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	सबै क्षेत्र प्रमुखको सहभागितामा पूर्वतयारी बैठक र कार्यशालाको आयोजना: १. मौसमजन्य विपद हुनुअघि पूर्वतयारी बैठक गर्ने २. क्षेत्रगत कार्ययोजनाको समीक्षा र पुनरावलोकन गर्ने ३. गाउँपालिकास्थित सरोकारवालाबीच समन्वय गरी कार्यशाला गर्ने ४. सङ्कटासन्नता तथा जोखिमको नक्साङ्कन गर्ने र स्रोतको पुनरावलोकन गर्ने	वर्षमा कम्तिमा ३ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	सबै क्षेत्रका प्रमुख, सरोकारवाला निकायहरू सुरक्षा निकाय गैसस	पहिलो बैठक जेठको पहिलो हप्ताभित्र । क्षेत्रगत समीक्षा र अन्तिम कार्यशाला जेठ मसान्तभित्र
२.	गाउँपालिकाका सबै वडाको मौसमजन्य तथा अन्य प्रकोप नक्सा तयार गरी सार्वजनिक स्थानमा राख्ने । यस सम्बन्धमा सचेतना जगाउने र वडाहरूले सोही अनुसार योजना तयार गर्ने ।	१ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका, वडा समिति, गैससहरू	बैशाख महिनामा
३.	विपदको समयका लागि आश्रयस्थल, खुल्ला र अग्लो स्थानहरू पहिचान तथा नक्साङ्कन गरी तयारी गरीराख्ने ।	१ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका, वडा समिति, गैससहरू	बैशाख महिनामा
४.	गाउँपालिका र विपदको उच्च जोखिम भएको वडामा आधारभूत खोज तथा उद्धार सामग्री तथा विपद् व्यवस्थापन सामग्रीहरू खरिद गरी भण्डारण गर्ने । आवश्यक मर्मत गर्ने आवधिक रूपमा परीक्षण गर्ने र नपुग सामग्रीहरू थप गर्दै जाने । स्थानीय स्रोत साधन प्रयोग गरी बनाइएका सामग्रीहरू अद्यावधिक गरी राख्ने	आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	रेडक्रस सुरक्षा निकाय गैससहरू	जेठको पहिलो हप्ताभित्र
५.	विपदको उच्च जोखिम भएको वडामा स्थानीय स्रोत साधन प्रयोग गरी उद्धार सामग्री बनाउन सिकाउने र बनाइएका सामग्रीहरू अद्यावधिक गरी राख्ने ।	आवश्यकता र माग अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	रेडक्रस सुरक्षा निकाय गैससहरू	मौसमजन्य प्रकोप अगावै
६.	प्रतिकार्यमा काम गर्न सक्ने जनशक्तिको अभिलेख तयार गर्ने र पुनर्ताजगी तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	रेडक्रस सुरक्षा निकाय गैससहरू	मौसमजन्य प्रकोप अगावै
७.	वडाहरूमा गठन भएका विपद् व्यवस्थापन समिति र कार्यदलहरूलाई क्रियाशिल बनाउने ।	प्रत्येक विपद्को समयमा	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका	नियमित

८.	साझेदार तथा सहयोगी निकायहरूको सूची तयार गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका	बैशाख महिनामा
९.	वडा तहमा र गाउँपालिकातहमा आधारभूत खोज तथा उद्धार कार्यदलका सदस्यहरूलाई तालिममा सहभागी गराइ क्षमता विकास गराइ तन्तयारी अवस्थामा राख्ने । उनीहरूको अभिलेख राख्ने ।	वर्षमा १ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका रेडक्रस	बैशाख सम्ममा
१०.	एफएम रेडियो अनलाइन सञ्चार माध्यमहरूमार्फत पूर्वचेतावनी तथा पूर्वसूचना प्रसारण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	सञ्चार माध्यम	विपदको समयमा
११.	द्रुत लेखाजोखा सम्बन्धी तालिमको आयोजना गर्ने । फर्मेट प्रिन्ट गरी तालिम प्राप्त गरेका सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउने । यसका लागि तयार गरिएको टिममा विपद् प्रभावितहरूलाई समेत सहभागी गराउने	वर्षमा १ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका रेडक्रस	बैशाख महिनामा
१२.	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) को तयारी स्वरूप सबै क्षेत्रका एक एक सदस्य रहेको मिरा कार्यदल गठन गर्ने ।	वर्षमा १ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका रेडक्रस	बैशाख महिनामा
१३.	मिरा सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गर्ने मिराको लागि फाराम र निर्देशिका तयार गर्ने	वर्षमा १ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका रेडक्रस	जेष्ठको पहिलो साता
१४.	सुरक्षा निकायहरू, गाउँपालिका, रेडक्रस, एम्बुलेन्स स्थानीय जनप्रतिनिधिहरूको सम्पर्क नम्बर संकलन गरी हरेक व्यक्तिको मोवाईलमा र घरघरमा रहने गरी व्यवस्था गर्ने ।	वर्षमा १ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका रेडक्रस	हरेक मौसमी प्रकोप हुनु पूर्व
१५.	गाउँपालिका र वडामा समेत उद्धारका लागि कार्यदलहरू गठन गर्ने । “विपदमा युवा” अवधारणा अनुसार २०-४० वर्षका सक्रिय युवाहरू (विशेष गरी महिला) को द्रुत प्रतिकार्य टोलीको गठन गर्ने र तालिम दिएर सुरक्षा निकाय तथा रेडक्रससंगको समन्वयमा संयुक्त तालिम तथा सिमुलेशन गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ।	वर्षमा २ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका वडा समिति सुरक्षा निकाय रेडक्रस युवा क्लव	बैशाख सम्ममा
१६.	वडा तहमा र गाउँपालिकातहमा प्राथमिक उपचार, आधारभूत खोज तथा उद्धार, अस्थायी आवास व्यवस्थापन, मनोसामाजिक परामर्श तथा शव व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्ने वा तालिममा कार्यदलका सदस्यहरूलाई सहभागी गराई	वर्षमा १ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका रेडक्रस सुरक्षा निकाय	बैशाख महिनामा

	क्षमता विकास गर्ने । महिलाहरुको सहभागिता लाई सुनिश्चित गर्ने ।				
१७.	आपत्कालीन कोषको स्थापना गरी कोष सञ्चालन निर्देशिका तयार गर्ने ।	१ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका वडा समिति	तत्काल र नियमित
१८.	जनचेतना अभिवृद्धिका गतिविधि सञ्चालन गर्ने <ul style="list-style-type: none"> विपद्सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न पम्पलेट, पोस्टर, पर्चा तयार गरी विशेषगरी सङ्कटासन्न स्थानीय तहहरुमा वितरण गर्ने । एफएम, रेडियो, अनलाइन तथा पत्र पत्रिकामार्फत विपद्सम्बन्धी ज्ञान तथा जानकारी प्रचारप्रसार गराउने 	आवश्यकता अनुसार	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका गैससहरु	नियमित रुपमा
१९.	विस्थापितहरुको पहिचानका लागि आवश्यक संख्यामा परिचयपत्र छपाइ गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ।	१ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका	जेष्ठ महिनामा
२०.	विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी र जनप्रतिनिधिहरुलाई विपद् तथा आधारभूत मानवीय सहायता मापदण्ड सम्बन्धी तालिम दिने ।	वर्षमा २ पटक	समग्र व्यवस्थापन क्षेत्र	गाउँपालिका गैससहरु	बैशाख भन्दा अगावै

४.२ आपत्कालीन आश्रय, विपद् व्यावस्थापन समिति तथा गैरखाद्य सामग्री विषयगत क्षेत्र

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : गाउँ कार्यपालिका प्रमुख र उपप्रमुख

विपद्को समयमा उपलब्ध हुनु पर्ने मानवीय सहयोगको महत्वपूर्ण पक्ष खाना, नाना र छाना हो । यस क्षेत्रले विपद् प्रभावित व्यक्तिहरुलाई न्यूनतम मापदण्डअनुसारको आवास लगायतका आधारभूत सेवा उपलब्ध गराउन सहयोग परिचालन गर्नु पर्छ र यसमा सिमान्तकृत समुदायको समान पहुँच कायम गराउनु यस क्षेत्रको दायित्व हुनेछ ।

विपद्को अवस्थामा विस्थापित व्यक्ति, परिवार तथा समुदायलाई स्थिति सामान्य भएर आफ्नो घर फर्किने अवस्था तयार नभएसम्म आपत्कालीन आश्रयस्थलमा राख्नु पर्ने हुन्छ। यसको लागि अस्थायी रूपमा विद्यालय, मन्दिर, स्थानीय तहका भवनजस्ता सार्वजनिक स्थलमा राख्नु पर्ने हुन्छ भने केही लामो समयको लागि राख्नुपर्ने भएमा अस्थायी शिविर खडा गरी बसोवास गराउनु पर्ने हुन्छ। त्यसका साथै दैनिक जीवनयापनको लागि भाँडावर्तन, ओड्ने ओछ्याउने लुगाफाटो वा खाना बनाउने, खाने वर्तन र इन्धनको व्यवस्था गर्नु पर्ने हुन्छ। आवास तथा गैरखाद्य क्षेत्रले विस्थापितको लागि उल्लेखित मानवीय सेवा उपलब्ध गराउँछ ।

४.२.१ विपद् पछिको सम्भावित परिदृश्य

- विपद्बाट सङ्कटासन्न वडाका अधिकांश गाउँ तथा नगर संकटमा हुनेछन् ।
- मानिसहरु हताहत भएर आफ्नो ज्यान जोगाउन खाली हात विस्थापित हुनेछन् ।

- विपद् भएको केही समयपछि उद्धारकर्मीहरू पुगेको, उद्धार कार्यमा जुटेको प्रभावित परिवारहरूलाई बाहिर ल्याई सुरक्षित ठाउँमा राख्ने काम भइरहेको अवस्था देखिनेछ ।
- सुरक्षित ठाउँमा ल्याइएको व्यक्ति तथा परिवारहरूको आफूले लगाएको कपडा बाहेक साथमा केही नभएको र अति भोकाएको, थाकेको, परिवारका सबै सदस्य आफ्नै शिविरमा नभएकोले चिन्तित अवस्था हुनसक्ने छ ।
- विशेषगरी बालबालिका, वृद्ध र बिरामी तथा गर्भवती महिलाहरू अरु बढी समस्यामा पर्नेछन् ।
- प्रभावितहरू सहयोगको याचना गरिरहेका हुनेछन् ।
- घरबार नष्ट भएर झरी, हिलो र चीसो जमिनमा दिन रात बिताउन बाध्य भइरहेको देखिनेछ ।
- विद्यालयका कक्षाकोठा, प्रहरी चौकी, स्वास्थ्य केन्द्रहरूजस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरूमाथि दबावको सिर्जना, सामुदायिक तथा संस्थागत स्थानहरूमा अस्थायी आवासको उपयोग गर्दा सामुदायिक स्वास्थ्यसम्बन्धी व्यवहारमा चुनौती र समस्या देखा पर्नेछन् ।

४.२.२ क्षेत्रगत उद्देश्य

यस क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य विपद्बाट प्रभावित मानिसलाई जीवनयापनको लागि आवश्यक पर्ने आवास, खाद्यसामग्री, लताकपडा उपलब्ध गराएर उनीहरूको जीवन रक्षा गर्नु हुनेछ । यस क्षेत्रका अन्य उद्देश्य देहायअनुसार रहेका छन्

- विपद्को कारण घरमा क्षति पुगी बस्न नसक्ने अवस्थामा रहेका प्रभावितहरूलाई आपतकालीन आश्रयका लागि अस्थायी संरचना निर्माण गर्ने,
- आपतकालीन आश्रयस्थलमा सुत्केरी तथा गर्भवती महिला बालबालिका अपाङ्गता भएका र जेष्ठनागरिकहरूका लागि उपयुक्त हुने प्रकारको अस्थायी संरचना निर्माण गर्ने
- विपद् प्रभावितहरूलाई त्रिपाल, भाँडावर्तन, लत्ता कपडा जस्ता गैरखाद्य सामग्री वितरण गर्ने,
- सुरक्षित आवास क्षेत्र निर्माण गर्नका लागि आवश्यक पर्ने दक्ष जनशक्ति र आवश्यक सामग्रीहरू त्रिपाल, किला, कांटी, डोरी, तयारी अवस्थामा राख्ने,
- लत्ताकपडा, ज्याकेट, टर्च, ग्यांस चुलो, भाडावर्तन, झुल, प्लाष्टिक, कम्बल, ओढ्ने ओछ्याउने खरिद गरी भण्डारण गरी राख्ने

४.२.३ आपतकालीन प्रतिकार्य योजना

विपद् आएको समयमा तथा त्यसपछि लगत्तै विस्थापित तथा प्रभावित मानिसलाई विनाभेदभाव खाद्यान्न उपलब्ध गराउनु यस क्षेत्रको कार्यधिकार हो । यसको लागि यस क्षेत्रले देहायअनुसार काम गर्नेछः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	विषयगत क्षेत्रको आपतकालीन बैठकको बस्ने ।	शुरुमा १ पटक र आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	स्थाविव्यस गाउँपालिका क्षेत्रका सदस्यहरू	विपद्को संकेत देखिनासाथ
२.	विपद्बाट प्रभावित क्षेत्र तथा विस्थापित मानिसको तथ्याङ्क समग्र व्यवस्थापन सूचना तथा खोजउद्धार कार्यदलबाट तत्काल प्राप्त	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	सुरक्षा निकाय सूचना समन्वय क्षेत्र गैसस	विपद् आउनासाथ शुरु गर्ने

	गर्ने र आवास तथा गैरखाद्य आवश्यकता पहिचान गर्ने ।				
३.	मानवीय सहयोग गर्ने संस्थाहरूसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	सूचना समन्वय क्षेत्र नीजि क्षेत्र गैसस	विपद आउनासाथ शुरू गर्ने
४.	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र सँग समन्वय गरी तत्काल लगाउने लुगाफाटो तथा अन्य खाना तथा गैरखाद्य सामग्री वितरण गर्ने (महिला, बालबालिका, सुत्केरी तथा संवेदनशील व्यक्तिलाई विशेष ध्यान दिने)	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	स्थाविव्यस युवा सञ्जाल गैसस व्यापार संघ	१२ घण्टा भित्र
५.	कार्यदललाई परिस्थिति विश्लेषणको लागि प्रभावित क्षेत्रमा पठाउने र प्राप्त सूचना र अवस्थाअनुरूप कार्ययोजनाको समीक्षा गर्ने	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	स्थाविव्यस युवा सञ्जाल सुरक्षा निकाय	६ घण्टा भित्र र यसपछि निरन्तर
६.	पहिचान भएका पूर्वनिर्धारित स्थानहरूमा अस्थायी आवासमा बसोवास गराउने । पूर्वनिर्धारित स्थानमा नअटेका विस्थापितलाई त्रिपालको व्यवस्था गरी तत्काल सुरक्षित स्थानमा बस्ने व्यवस्था मिलाउने ।	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	स्थाविव्यस युवा सञ्जाल सुरक्षा निकाय	६ घण्टा भित्र र यसपछि निरन्तर
७.	विस्थापितलाई उद्धार गरी राखिएको क्षेत्रको निरीक्षण र थप आवश्यकताको पहिचान गर्ने	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	युवा सञ्जाल सुरक्षा निकाय	६ घण्टा भित्र र यसपछि निरन्तर
८.	आवश्यकताअनुसार ओछ्याउने, ओड्ने, लगाउने कपडा तथा खाना पकाउने, खाने भाँडावर्तन स्वीकृत मापदण्ड अनुसार वितरण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	गाउँपालिका स्थाविव्यस व्यापार संघ	१२ घण्टा भित्र
९.	नागरिक समाजका विभिन्न क्षेत्रबाट वितरण हुने राहतको अभिलेख राख्ने र नपुग वा राहत प्राप्त गर्न नसकेका समुदायको पहिचान गरी राहत उपलब्ध गराउने ।	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	गाउँपालिका सुरक्षा निकाय गैससहरू	नियमितरूपमा
१०.	राहत वितरणसम्बन्धी कार्य, समस्या र समाधानबारे जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति तथा अन्य सरोकारवालालाई जानकारी गराउने ।	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	स्थाविव्यस कार्यदलहरू व्यापार संघ	हरेक दिन
११.	विस्थापितको प्रत्यक्ष सहभागितामा शिविर व्यवस्थापन समिति गठन गरी स्फेयर	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	गाउँपालिका स्थाविव्यस	विपद् पश्चात परिस्थिति हेरेर

	मापदण्ड अनुसार हुने गरी शिविर स्थापना गर्ने ।				
१२.	शिविरहरूको नियमित अनुगमन गर्ने र प्रभावितहरूका गुनासाहरूलाई तत्काल सम्बोधन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	गाउँपालिका स्थाविच्यस	नियमितरूपमा
१३.	अवस्था सामान्य भएपश्चात शिविर तथा सार्वजनिक स्थानबाट प्रभावितहरूको वासस्थानमा फर्काउन आवश्यक समन्वय गर्ने	१ पटक	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	गाउँपालिका स्थाविच्यस	अवस्था सामान्य हुन थाले पछि
१४.	खाद्य क्षेत्र संगको नियमित बैठक तथा प्रतिवेदन तयारी गरी सबै सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	गाउँपालिका स्थाविच्यस	हरेक दिन र आवश्यकतानुसार

४.२.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

यस क्षेत्रले आपत्कालीन मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने कार्यका लागि देहाय अनुसार पूर्वतयारी गर्नेछः

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	यस क्षेत्रमा संलग्न सदस्य संस्थाहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने । सम्भावित सहयोगी निकाय तथा संस्थाहरूको पहिचान गरी आवासको लागि उपलब्ध साधन र स्रोतको सूची तयार गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	आश्रय तथा गैरखाद्य क्षेत्र	क्षेत्रका सदस्यहरू उद्योग बाणिज्य संघ	मौसमजन्य प्रकोप हुनु भन्दा २ महिना अघि
२.	पूर्वतयारी समन्वय बैठक आयोजना गर्ने • स्रोत र साधनको नक्साङ्कन गर्ने • गाउँपालिकाको परिस्थिति अनुसार सहयोग उपलब्ध गराउने सामग्रीहरूको मापदण्ड निर्धारण गर्ने, • प्रभावित हुन सक्ने जनसङ्ख्याको आधारमा आवश्यक सामग्रीहरूको परिमाण आँकलन गर्ने ।	वर्षमा ३ पटक	आवास तथा राहत क्षेत्र	गाउँपालिका वडा समिति रेडक्रस सुरक्षा निकाय उद्योग बाणिज्य संघ	मौसमजन्य प्रकोप हुनु भन्दा २ महिना अघि
३.	विषयक्षेत्रका सबै सदस्यहरूलाई शिविर व्यवस्थापन तथा गैरखाद्य सामग्रीको मापदण्ड सम्बन्धी तालिम वा अभिमुखीकरण गरेर महिला तथा युवाहरू सहितको दक्ष प्रतिकार्य टोली निर्माण गर्ने ।	२ पटक	आवास तथा राहत क्षेत्र	वडा समिति अन्य क्षेत्रका प्रमुख	मौसमजन्य प्रकोप हुनु भन्दा २ महिना अघि
४.	अस्थायी बसोवासको लागि नजिकका सुरक्षित सार्वजनिक जग्गा तथा स्थानको पहिचान तथा नक्साङ्कन गरी उपयोग गर्ने सहमति लिने ।	१ पटक	आवास तथा राहत क्षेत्र	वडा समिति अन्य क्षेत्रका प्रमुख	मौसमजन्य प्रकोप हुनु भन्दा २ महिना अघि
५.	आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीको आपूर्तिको लागि बजार र बिक्रेताका बैकल्पिक सूची बनाउने, आवश्यकता अनुसार निजी क्षेत्र लगायत सम्बद्ध सबै संग सम्झौता गर्ने ।	२ पटक	आवास तथा राहत क्षेत्र	वडा समिति उद्योग बाणिज्य संघ तथा अन्य	मौसमजन्य प्रकोप हुनु भन्दा १ महिना अघि

६.	विस्थापित परिवारको लागि आश्रयस्थल बनाउन आवश्यक पर्ने बाँस, डोरी र खाना बनाउने भाँडावर्तन, इन्धन आदि समयमै उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाउने।	आवश्यकता अनुसार	आवास तथा राहत क्षेत्र	वडा समिति रेडक्रस गैसस बाणिज्य संघ	मौसमजन्य प्रकोप हुनु भन्दा १ महिना अघि
७.	अस्थायी आवास र शिविर व्यवस्थापन बारे जनचेतना अभिवृद्धिका लागि प्रचारमूलक तथा ज्ञानबद्धक सामग्रीको बन्दोबस्त गर्ने ।	१ पटक	आवास राहत क्षेत्र	उद्योग बाणिज्य संघ रेडक्रस गैसस	मौसमजन्य प्रकोप हुनु भन्दा अगावै
८.	कोभिड-१९ लगायतका संक्रामक रोगहरु पनि फैलिएको हुनसक्ने अवस्थाको पूर्वानुमान गरी आवश्यक तयारी गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	आवास राहत क्षेत्र	उद्योग बाणिज्य संघ रेडक्रस गैसस	मौसमजन्य प्रकोप हुनु अगावै
९.	विषयगत क्षेत्रले गर्ने हरेक कार्यमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्ने पक्षलाई प्राथमिकतामा राख्ने	आवश्यकता अनुसार	आवास राहत क्षेत्र	गाउँपालिका	निरन्तर
१०.	आवास तथा गैरखाद्य सामग्री वितरणको पूरा सूची राख्ने र नियमित रूपमा प्रतिवेदन तयार गरी गाउँपालिका र अन्य सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने ।	आवश्यकता अनुसार	आवास तथा राहत क्षेत्र	उद्योग बाणिज्य संघ रेडक्रस गैसस	नियमितरूपमा मासिक
११.	प्रतिवेदन तयारीका लागि सदस्य तोक्ने।	१ पटक	क्षेत्र प्रमुख		प्रकोप हुनु अगावै

४.३ खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : गाउँपालिका विपद् व्यावस्थापन समिति र कृषि विकास शाखा

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावितहरू दैनिक उपभोगका लागि खाद्यान्न संकटमा पर्न जाने सम्भावना अधिक रहन्छ । यस अवस्थामा विपद् प्रभावितलाई नियमित र प्रर्याप्त खाद्यान्न उपलब्ध गराउने तथा जीविकोपार्जनका बैकल्पिक स्रोतहरूको समेत पहिचान र परिचालन गरी दिगो रूपमा व्यवस्थापन गर्ने प्रयोजनका लागि खरिद तथा उत्पादन, ढुवानी, भण्डारण, वितरण लगायतका समग्र व्यवस्थापकीय कामलाई खाद्य क्षेत्रको रूपमा लिइएको छ ।

विपद्को समयमा उपलब्ध हुनु पर्ने मानवीय सहयोगको महत्वपूर्ण साधन खाद्यान्न हो । खाद्य क्षेत्रले विपद् प्रभावित व्यक्तिलाई न्यूनतम मापदण्डअनुसारको खाद्यान्न उपलब्ध गराउन सहयोग परिचालन गर्नु पर्छ र खाद्यान्नमा सीमान्तीकृत समुदायको समान पहुँच कायम गराउनु यस क्षेत्रको दायित्व हुनेछ ।

४.३.१ विपद् पछिको सम्भावित परिदृश्य

- विपद्बाट सङ्कटासन्न स्थानीय तहका अधिकांश वस्ती संकटमा हुनेछन् ।
- मानिसहरू हताहत भएर आफ्नो ज्यान जोगाउन भागाभाग गर्नेछन् ।
- आफ्नो परिवारका सदस्यहरू तथा बालबच्चा खोज्दै, रुँदै कराउँदै खाली हात विस्थापित हुनेछन् ।
- विपद् भएको केही समयपछि नै तत्काल उद्धारकर्मीहरू पुगेको, उद्धार कार्यमा जुटेको प्रभावित परिवारहरूलाई बाहिर ल्याई सुरक्षित ठाउँमा राख्ने काम भइरहेको अवस्था देखिनेछ ।
- सुरक्षित ठाउँमा ल्याइएको व्यक्ति/परिवारहरूको आफूले लगाएको कपडाबाहेक साथमा केही नभएको भोकाएको, थाकेको र चिन्तित देखिएको अवस्था हुनसक्ने छ ।

- खाद्यान्न नष्ट हुने सम्भावना भएकोले प्रभावित जनसङ्ख्या खाद्यान्न अभावको चपेटामा पर्नेछ ।
- विशेषगरी बालबालिका, वृद्ध र बिरामी तथा गर्भवती महिलामा खाद्यअल्पताको समस्यामा पर्नेछन् ।
- जीविकोपार्जनका वैकल्पिक उपायको अभाव हुनेछ ।
- कृषि क्षेत्रमा हानी नोक्सानी भइ कृषि कर्ममा प्रभाव पर्ने तथा कृषि व्यवसाय छोडी अन्यत्र पलायन हुने समस्या सिर्जना हुने ।

४.३.२ क्षेत्रगत उद्देश्य

खाद्य क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य विपद्बाट विस्थापित मानिसलाई जीवनयापनको लागि आवश्यक पर्ने खाद्य सामग्री उपलब्ध गराएर उनीहरूको जीवन रक्षा गर्नु हुनेछ । यस क्षेत्रका अन्य उद्देश्य निम्नअनुसार रहेका छन्

- खाद्य तथा कृषि क्षेत्रको आवश्यकता पहिचान गर्ने ।
- विपद्को अवस्थामा प्रभावितहरूलाई तत्काल राहत मापदण्ड अनुसार खाद्यसामग्री उपलब्ध गराउने,
- विस्थापित भई शिवीरमा बसेकाहरूलाई खाद्यसामग्री उपलब्ध गराउने,
- कृषिक्षेत्रमा भएको क्षतिको विवरण तयार गर्ने
- सुत्केरी, आमाको दूध खाने बच्चा, कुपोषणमा परेका बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, गर्भवती महिलाजस्ता संवेदनशील अवस्थामा रहेका समुदायलाई पोषणयुक्त खाद्यान्न उपलब्ध गराउने सुनिश्चितता गर्नु ।

४.३.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

कुनै पनि विपद् आएको समयमा तथा त्यसपछि लगत्तै विस्थापित तथा प्रभावित मानिसलाई विनाभेदभाव खाद्यान्न उपलब्ध गराउनु यस क्षेत्रको कार्यधिकार हो । यसको लागि खाद्य क्षेत्रले देहायअनुसार काम गर्नेछः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	खाद्य तथा कृषि क्षेत्रको आपत्कालीन बैठकको आयोजना गर्ने	शुरुमा १ पटक र आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	कृषि ज्ञान केन्द्र पशु विज्ञ केन्द्र खाद्य क्षेत्रका सदस्य तथा सहयोगी	विपद् पर्नासाथ तत्काल पहिलो हप्ता एकदिन विराएर र त्यसपछि आवश्यकतानुसार
२.	विपद् प्रभावित क्षेत्र तथा विस्थापित मानिसको जानकारी सङ्कलन गर्ने र खाद्यान्नको आवश्यकता पहिचान गर्ने । यसका लागि सुत्केरी महिला गर्भवती बालबालिका जेष्ठ नागरिक हरुको अलग अलग संख्या पहिचान गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका खाद्य क्षेत्रका सदस्य तथा सहयोगी	विपद् आएको थाहा पाउनासाथ
३.	प्रभावित क्षेत्रको अनुगमन तथा निरीक्षण र बहुक्षेत्रगत लेखाजोखा गर्ने ।	३ पटक	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	कृषि ज्ञान केन्द्र सुरक्षा निकाय रेडक्रस	२४ घण्टाभित्र
४.	आपत्कालीन समयको लागि तयारी खाना वितरण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	कार्यदलका सदस्य निजी क्षेत्र	२४ घण्टा देखि १० दिनसम्म

५.	समन्वय क्षेत्रसँग सम्पर्क गरी बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा (मीरा-MIRA) को प्रतिवेदन तयार गर्ने	१ पटक	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका	३ देखि ७ दिन भित्र
६.	तथ्याङ्कका आधारमा एक संयन्त्र बनाइ विस्थापितलाई रासनकार्ड वितरण गर्ने ।	१ पटक	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका	२४ घण्टाभित्र
७.	भण्डारण गरिएको खाद्यान्नको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने र गुणस्तर भएको सुनिश्चितता गर्ने	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका सुरक्षा निकाय	नियमित
८.	स्वीकृत मापदण्डअनुरूप खाद्यसामग्री वितरणको व्यवस्था मिलाउने । यदि आवश्यक भएमा स्थानीय मापदण्ड तयार गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका सुरक्षा निकाय	नियमित
९.	नपुग हुने खाद्यसामग्री खरिद व्यवस्थापन र भण्डारण गर्न निजीक्षेत्रसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका	५ दिन भित्र
१०.	खाद्यान्नमा सबै विस्थापित समुदायको सहज पहुँचको सुनिश्चितता गर्ने	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका सुरक्षा निकाय	नियमित
११.	सुत्केरी तथा बच्चालाई दूध खुवाउने महिला, कुपोषणमा परेका बालबालिका, बिरामी, जेष्ठ नागरिकहरूलाई पोषणयुक्त खाना वितरण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	नियमितरूपमा
१२.	नागरिक समाजका विभिन्न क्षेत्रबाट वितरण हुने खाद्यान्नको अभिलेख राख्ने र नपुग वा खाद्यान्न प्राप्त गर्न नसकेका समुदायको पहिचान गरी खाद्यान्न उपलब्ध गराउने ।	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका सुरक्षा निकाय	नियमितरूपमा
१३.	वैकल्पिक जिवीकोपार्जनका स्रोतहरूको पहिचान गरी विस्थापितहरूको क्षमता र चाहना बमोजिम व्यवस्था गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	क्षेत्रका सदस्य वन्दोवस्ती क्षेत्र	नियमितरूपमा
१४.	खाद्यान्न वितरण प्रक्रियालाई सहज र सरल बनाउन विपद् प्रभावित समुदायको नेतृत्वलाई सुनिश्चित गर्ने । नियमित अनुगमन गर्ने र विवाद हुनबाट जोगिने	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	क्षेत्रका सदस्य वन्दोवस्ती क्षेत्र	नियमितरूपमा
१५.	खाद्यान्न वितरणमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्ने	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	क्षेत्रका सदस्य वन्दोवस्ती क्षेत्र	नियमितरूपमा
१६.	खाद्य क्षेत्रको नियमित बैठक तथा प्रतिवेदन तयारी गरी सबै सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	क्षेत्रका सबै सदस्य	हरेक हप्ता

४.३.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

खाद्य तथा कृषि क्षेत्रले आपत्कालीन मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने कार्यका लागि देहाय अनुसार पूर्वतयारी गर्नेछः

क्रसं	पूर्वतयारी गतिविधि	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	व्यवस्थापन तथा समन्वयसम्बन्धी बैठकको आयोजना गर्ने र गत वर्षको कार्ययोजनाको पुनरावलोकन गर्ने	१ पटक	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	क्षेत्रका सदस्य	मौसमी पात्रो अनुसार
२.	प्रभावित समुदाय महिला तथा युवाहरु सम्मिलित खाद्यान्न वितरण कार्यदल गठन गर्ने र मापदण्ड निर्धारण गर्ने ।	१ पटक	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	क्षेत्रका सदस्य	मौसमी प्रकोप हुनुभन्दा अगावै
३.	बहुक्षेत्र द्रुत लेखाजोखाको लागि व्यक्ति तोक्ने र तालिममा सहभागी गराउने	१ पटक	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका क्षेत्रका सदस्य,	मौसमी प्रकोप हुनुभन्दा अगावै
४.	तयारी खाद्यान्नको बजार उपलब्धता पहिचान गर्ने र तयारी खाद्यान्नको भण्डारण तथा आपत्कालीन आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउने ।	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका, उवासंघ,	मौसमी प्रकोप हुनुभन्दा अगावै
६.	खाद्यान्नको गुणस्तर नियन्त्रण तथा सुनिश्चितताको लागि गुणस्तर तथा नापतौल विभागसँग वा सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी परीक्षण गर्ने वा गराउने	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गुणस्तर नियन्त्रण कार्यालय, नेरेसो, गाउँपालिका	आवश्यकता अनुसार र नियमित
७.	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग समन्वय गरी ६ महिनादेखि ५ वर्षमुनिका बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, गर्भवती तथा सुत्केरी महिलालाई पोषणयुक्त खाद्यान्नको आवश्यक परिणाम मौज्जात राख्ने	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र, गैसस	आवश्यकता अनुसार वर्षभरी नै
८.	खाद्यान्न कार्यक्रममा जनचेतना अभिवृद्धिका लागि प्रचारमूलक तथा ज्ञानवर्द्धक सामग्रीको बन्दोबस्त गर्ने	१ पटक	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका सञ्चारकर्मी	आवश्यकता अनुसार
९.	तयारी खाद्यान्नका सहयोगी संस्थाहरु तथा निकायहरूसँग निरन्तर समन्वय गर्ने	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	निजी क्षेत्रका संस्थाहरु	आवश्यकता अनुसार
१०.	कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा देहायका कामहरु गर्ने: <ul style="list-style-type: none"> बाली उपचार रोग किरा नियन्त्रण सेवा कार्यक्रम पशुपंक्षी उपचार र रोगकिरा नियन्त्रण सेवा कार्यक्रम पोखरी र मत्स्य उपचार र प्रकोप नियन्त्रण कार्यक्रम सामुदायिक छाडा पशु नियन्त्रण गरी पशु दुर्घटना तथा सवारी मानव दुर्घटनाको जोखिम न्यूनीकरण तथ्याङ्क संकलन गर्ने संयन्त्र निर्माण गरी कार्यान्वयन 	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	निजी क्षेत्रका संस्थाहरु	वर्षभरी नै
११.	जोखिम हस्तान्तरणका लागि कृषि तथा पशु विमा गर्न जोड दिई सम्बन्धित व्यक्ति तथा संस्थाहरुलाई विमा गर्दा हुने जोखिम न्यूनीकरणका बारेमा जनचेतना जगाउने अभियान सञ्चालन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	वडा समिति गैरसरकारी संस्थाहरु	वर्षभरी नै
१२.	प्रतिवेदन तयारीका लागि सदस्य तोक्ने	१ पटक	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	गाउँपालिका	मौसमी प्रकोप हुनुभन्दा अगावै

४.४. स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : गाउँपालिका स्वास्थ्य समिति संयोजक एवं स्वास्थ्य शाखा

विपद्को समयमा प्रभावित तथा विस्थापित मानिसमा स्वास्थ्यसम्बन्धी धेरै प्रकारका समस्या उत्पन्न हुने सम्भावना रहन्छ । त्यसैगरी विपद्मा परेका कतिपय मानिसलाई प्राथमिक उपचारको आवश्यकता पर्छ । त्यसैकारण यस कार्ययोजनाले विपद् प्रभावित समुदायको स्वास्थ्य रक्षाका लागि काम गर्छ ।

४.४.१ विपद् पछिको सम्भावित परिदृश्य

- विपद्का कारण मानिसहरू घाइते भएका हुनेछन् ।
- चर्पीहरू क्षतिग्रस्त हुनेछन् र फोहोर सर्वत्र फैलिएको अवस्था हुनेछ,
- पिउने पानीका स्रोतहरू प्रदूषित हुनेछन्,
- सरसफाइको अभावले पानीजन्य सरुवा रोग फैलिएर महामारीजन्य प्रकोप बढेर थप विपद् उत्पन्न हुने सम्भावना प्रबल रहनेछ ।
- विस्थापित परिवारका सदस्यहरूले पानीको अभावका कारण अत्यावश्यक स्वच्छताका लागि कमजोर व्यवहारले गर्दा सरुवारोगहरूको वृद्धिको सम्भावना रहन्छ ।
- स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाहरू क्षतिग्रस्त हुन सक्ने वा विपद् प्रभावितको पहुँचभन्दा बाहिर हुने, उपचारका उपकरणहरू तथा औषधीको हानी नोक्सानी हुनेछ ।
- चोटपटक, घाइतेहरू, हैजा, औलो, आउँ रगत, (dysentery) दादुरा एवं महामारीजन्य रोग, गम्भीर स्वास प्रश्वाससम्बन्धी सङ्क्रमण, ज्वरो, आँखा अथवा छालाका सङ्क्रामक रोगहरूमा वृद्धि हुनेछ ।
- खाद्य सामग्रीको तीव्र अभाव तथा प्रदूषित वातावरणको कारणले गर्दा गम्भीर कुपोषण, हैजा तथा झाडापखालाजस्ता रोगहरूको जोखिममा वृद्धि, स्वास्थ्य एवं, सामाजिक सेवाहरूमा घट्दो पहुँच, उपचारात्मक तथा अतिरिक्त खुवाउने कार्यक्रम (supplementary feeding) मा अवरोध देखा पर्नेछ ।
- विपद्बाट विस्थापित विशेषगरी गर्भवती र सुत्केरी महिला, अशक्त तथा जेष्ठ नागरिक र बिरामीको अवस्था दयनीय हुने सम्भावना हुनेछ ।
- लामखुट्टेजस्ता कीटबाट फैलिने औलो, कालाजार डेङ्गु आदिको सङ्क्रमण बढ्ने र सर्पदंश हुने सम्भावना रहन्छ
- विपद्मा परेर वा विभिन्न कारणले घाइते हुनेको सङ्ख्यामा वृद्धि भएको हुनेछ ।
- विपद् प्रभावितहरूमा मनोसामाजिक समस्याहरू हुने सम्भावना रहन्छ ।
- विपद् प्रभावितहरूमा कोभिड १९ को प्रकोप फैलिनसक्ने प्रबल सम्भावना हुन्छ ।

४.४.२ क्षेत्रगत उद्देश्य

आपत्कालीन अवस्था उत्पन्न भएको समयमा विशेषगरी अत्यधिक जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य तथा पोषणसम्बन्धी आवश्यकता पूरा गर्ने प्रत्याभूति गर्नु, पानी तथा कीटपतङ्गका माध्यमबाट लाग्ने तथा महामारीजन्य रोगबाट बचाउनु यस क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य रहनेछ । यस क्षेत्रका पुरक उद्देश्य देहायअनुसार हुनेछन्

- विपद्मा घाइते भएकाहरूको प्राथमिक उपचार गर्ने,
- महामारी हुनबाट बचाउने विधिहरू अवलम्बन गर्ने,

- शिवीरमा उपचार गर्न नसकिने प्रकृतिका स्वास्थ्य समस्या भएका बिरामी वा घाइतेलाई अस्पताल पुर्याई स्वास्थ्य उपचारको सुनिश्चितता गर्ने,
- महिला तथा बालबालिकामा पोषणको कमी भएमा त्यसबाट हुनसक्ने समस्याबारे पीडित र सरोकारवालाहरूलाई सचेत गर्ने,
- मनोसामाजिक समस्या भएकाहरूलाई परामर्श तथा योग शिविर सञ्चालन गर्ने ।
- कोभिड १९ लगायतका महाब्याधिको संक्रमण, रोकथाम र नियन्त्रण गर्ने ।

४.४.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

विपद्को अवस्थामा जनस्वास्थ्यको रक्षा र स्वच्छता प्रवर्द्धनका लागि यस क्षेत्रले देहायका कार्यहरू गर्नेछः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	आपत्कालीन बैठक आयोजना गरी <ul style="list-style-type: none"> • विपद्को अवस्थाको मूल्याङ्कन गर्ने • सहयोगी संस्थाको क्षमता पहिचान, • कार्य तथा जिम्मेवारी विभाजन गर्ने, • सामग्री आपूर्तिकर्ताको सूची तयार गर्ने, • विद्यमान स्रोत र मागको विश्लेषण गर्ने, 	शुरुमा १ पटक र आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य केन्द्र सुरक्षा निकाय RRT महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरू	विपद् हुनासाथ
२.	वडा र समुदाय तहमा स्वच्छता प्रवर्द्धन समिति परिचालन गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> • विशिष्ट सेवा दिनु पर्ने जनसङ्ख्याको पहिचान गर्ने, • प्रतिकार्य योजना अनुरूप भएका पूर्वतयारीको पुनरावलोकन गर्ने, विपद् व्यवस्थापन समिति र अन्य क्षेत्र तथा सरोकारवालासँग सम्बन्ध राखी काम गर्ने व्यवस्था मिलाउने, विपद्बाट स्वास्थ्यमा उत्पन्न समस्याबारे सूचना तथा जानकारी सङ्कलन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्थाविव्यस स्वास्थ्य चौकी सुरक्षा निकाय स्वयंसेविका युवा सञ्जाल, RRT	विपद् हुनासाथ
३.	घाइतेको उपचारका लागि तत्काल स्वास्थ्यकर्मीको नेतृत्वमा प्राथमिक उपचार कार्यदल खटाउने र थप उपचारको आवश्यकता परेकाहरूको छनौट गरी अस्पताल पठाउने व्यवस्था मिलाउने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य केन्द्र RRT सुरक्षा निकाय युवा क्लव महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरू	विपद् हुनासाथ
४.	बहु क्षेत्रगत द्रुत लेखाजोखाको प्रतिवेदनको आधारमा स्वास्थ्यसम्बन्धी आवश्यकता पहिचान गर्ने	३ पटक	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	सूचना कार्यदल	प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि

५.	जनस्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धिकका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।	३ पटक	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य केन्द्रहरू युवा क्लब महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरू	निरन्तर
६.	सुत्केरी तथा बच्चालाई दूध खुवाउने आमा, गर्भवती महिला र कुपोषित बालबालिकालाई पोषणयुक्त खाद्यान्नको लागि खाद्य क्षेत्रलाई सिफारिस गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरू	२४ घण्टा भित्र
७.	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका युवा तथा महिला समूह मार्फत जनस्वास्थ्यसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धिको कार्यक्रम सञ्चालन गरी सरसफाइ प्रवर्द्धन कार्य गर्ने गराउने <ul style="list-style-type: none"> स्थानीय भाषामा जनचेतनामूलक क्रियाकलाप माइकिङ्, सडक नाटक सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने जानकारीमूलक, शिक्षाप्रद प्रचार सामग्री तयार गरी वितरण गर्ने स्वयंसेवक परिचालन सञ्चार क्षेत्रको परिचालन बाल/युवा क्लबको परिचालन शिविरमा सुरक्षा व्यवस्थापन अन्य क्षेत्रहरूसंगको निकट समन्वय 	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका रेडक्रस गैससहरू RRT	२४ घण्टा भित्र शुरु गरी निरन्तर
८.	समुदायबाट र अन्य क्षेत्रबाट पृष्ठपोषण सङ्कलन र पुनरावलोकन गरी सुधारका क्षेत्र पहिचान गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका रेडक्रस गैससहरू	निरन्तर
९.	शिविरमा मलेरियालगायत सरुवा रोग नियन्त्रणको लागि विषादी छर्किने । झुल वितरण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्थाविव्यस गैससहरू	आवश्यकतानुसार
१०.	आवश्यकता अनुसार शिविरमा स्वास्थ्य केन्द्र र पोषण क्लिनिक स्थापना गर्ने । पोषणका लागि खाद्य क्षेत्रलाई सिफारिस गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्थाविव्यस गैससहरू	आवश्यकतानुसार
११.	अन्य क्षेत्र र विपद् व्यवस्थापन समितिसँग मिलेर अनुगमन सुचकहरू तयार गरी अनुगमन गर्ने र विपद् प्रभावितहरूका गुनासो र सुझावको कार्यान्वयन गर्ने	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्थाविव्यस गैससहरू	निरन्तर
१२.	स्वास्थ्य तथा पोषणको अवस्था र भएका कार्य तथा आवश्यकताको समीक्षा गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य क्षेत्र	स्थाविव्यस गैससहरू	हरेक दिन
१३.	पानीजन्य सरुवा रोगको प्रकृति पहिचान गर्ने र त्यसअनुसार स्वास्थ्य प्रवर्द्धन र सचेतना अभिवृद्धि गर्ने	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य क्षेत्र	स्थाविव्यस गैससहरू	हरेक दिन

१४.	नियमित तथा आवश्यकतानुसार अतिरिक्त खोप कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य क्षेत्र	स्थाविव्यस गैससहर	आवश्यकतानुसार
१५.	प्रतिवेदन तयार गरी विपद् व्यवस्थापन समितिमा र सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य क्षेत्र	स्थाविव्यस	हरेक दिन

४.४.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

विपद्को सामना गर्न आपत्कालीन समयमा मानवीय सहयोग उपलब्ध यस क्षेत्रले देहाय अनुसार पूर्वतयारी गर्नेछः

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	क्षेत्रको बैठक आयोजना गरी सदस्यबीच कार्यविभाजन गर्ने ।	शुरुमा १ पटक	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य संस्था	जेष्ठ महिनामा
२.	समुदाय स्थानान्तरण हुने स्थान वा शिविर तथा प्रभावित स्थानीय तहमा स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धित खानेपानी, शौचालयजस्ता संरचना तथा सरसफाइको अवस्थाको अध्ययन गर्ने	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्था रेडक्रस गैससहर	जेष्ठ महिनामा
३.	स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई Infection, Prevention, Nutrition सम्बन्धी तालिमहरू दिइ तयारी अवस्थामा राख्ने ।	वर्षमा १ पटक	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्था गैससहर	बैशाख जेष्ठ महिनामा
४.	ग्रामिण महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई सरसफाइ पोषण खोप तथा प्राथमिक उपचार सम्बन्धी तालिमहरू दिई तयारी अवस्थामा राख्ने ।	वर्षमा १ पटक	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्था रेडक्रस गैससहर	बैशाख जेष्ठ महिनामा
५.	मनोसामाजिक परामर्शकर्ताहरू र योग प्रशिक्षकहरूको सूची तयार गर्ने र तयारी अवस्थामा रहन आग्रह गर्ने । महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई मनोसामाजिक परामर्स तालिम दिने	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्था गैससहर	हरेक बैशाख वा जेष्ठ महिनामा
६.	सबै स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा RRT गठन गर्ने ।	हरेकमा १ पटक	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्था	हरेक बैशाख वा जेष्ठ महिनामा
७.	स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसम्बन्धी तालिम प्राप्त व्यक्तिको सूची तयार गर्ने	१ पटक र आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्थाविव्यस गैससहर	हरेक बैशाख वा जेष्ठ महिनामा
८.	गाउँपालिका र आसपासका सरकारी, सामुदायिक तथा निजी स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाहरू, स्वास्थ्यकर्मीहरू र उनीहरूसँग भएको स्रोतको सूची र सहयोगको खाका तयार गर्ने	वर्षमा १ पटक	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्थाविव्यस स्वास्थ्य संस्था RRT	हरेक बैशाख वा जेष्ठ महिनामा

९.	प्रत्येक वडाको लागि आवश्यकतानुसार प्राथमिक उपचार बाकस (First Aid Kits) व्यवस्था गर्ने ।	१ पटक	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्थाविव्यस स्वास्थ्य संस्था	हरेक वैशाख वा जेष्ठ महिनामा
१०.	हरेक सङ्घटन वडामा कम्तीमा पनि ५ जनालाई पोषणसम्बन्धी अनुशिक्षण तालिम उपलब्ध गराउने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्थाविव्यस स्वास्थ्य संस्था	हरेक वैशाख वा जेष्ठ महिनामा
११.	बच्चालाई दूध खुवाउने आमा, सुत्केरी र गर्भवती महिला, कुपोषित बालबालिका र जेष्ठ नागरिकको लागि १५ दिनलाई पुग्ने पोषणयुक्त खाना भण्डारण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्थाविव्यस राहत क्षेत्र गैससहरु RRT	मौसमी प्रकोप पूर्व
१२.	अस्पताल तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा आपतकालिन अवस्थाको लागि औषधी तथा सामग्रीहरुको जोहो गरिराख्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्थाविव्यस स्वास्थ्य संस्था	मौसमी प्रकोप पूर्व
१३.	प्राथमिक उपचार सामग्रीको व्यवस्था र चिकित्सक र नर्स पहिचान गरी विपदमा प्राप्त हुने सेवाबारे सम्झौता गर्ने । स्वास्थ्य क्षेत्रका विद्यार्थीहरुको सूची तयार गरी सहयोगका लागि आह्वान गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	स्थाविव्यस स्वास्थ्य संस्था RRT	मौसमी प्रकोप पूर्व
१४.	एम्बुलेन्सको सहज परिचालनको लागि सूचीकरण गरी आवश्यक बन्दोबस्त मिलाउने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका	हरेक वैशाख वा जेष्ठ महिनामा
१५.	अस्पतालहरुमा वर्न वेडहरुको व्यवस्था गर्न सम्बन्धित अस्पताल हरूसंग प्रभावकारी समन्वय गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका अस्पतालहरु	मंसिर महिनामा

४.४ (क).१ कोभिड १९ र अन्य विश्वव्यापी संक्रमणहरुका सम्बन्धमा

आपत्कालीन समयमा गरिने प्रतिकार्यसम्बन्धी क्रियाकलाप

स्वास्थ्य तथा महामारी नियन्त्रण क्षेत्रले आपत्कालीन समयमा देहायअनुसार कार्य गर्नेछः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	बाहिरबाट आउने मानिसको अभिलेख राख्ने	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्था	नियमितरूपमा
२.	एम्बुलेन्स सेवालालाई सक्रिय बनाउने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्था	नियमितरूपमा
३.	आवश्यक मात्रामा पिपिड सेटको व्यवस्था गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्था	नियमितरूपमा

४.	स्थानीय युवा स्वयंसेवकहरू रेडक्रस नेपाल स्काउटका युवाहरूलाई जनचेतना र अन्य क्रियाकलापमा खटाउने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्था	नियमितरूपमा
५.	बाहिरबाट आएका मानिसहरूलाई अनिवार्य क्वारेन्टिनमा राख्ने व्यवस्था गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्था सुरक्षा निकाय	नियमितरूपमा
६.	बाहिरबाट आउनेहरूको लागि तापक्रम मापन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
७.	आर.डि.टि. परिक्षणका लागि समन्वय गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य कार्यालय	नियमितरूपमा
८.	स्वाव संकलन तथा परीक्षणको लागि पठाउने	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
९.	लकडाउन प्रभावित विपन्न मानिसहरू, रोजगारी गुमाएका मानिसहरू, विपन्न गर्भवती, सुत्केरी तथा एकल महिलाहरू तथा किसानहरूको लगत संकलन गर्ने ।	हरेक विपदमा १ पटक	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
१०.	लकडाउन प्रभावितको लागि राहत व्यवस्थापन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	सरोकारवालाहरू प्रदेश सरकार	आवश्यकतानुसार
११.	कोभिड - १९ बाट भएको मानवीय क्षति (कुनै परिवारको कमाउने सदस्यको मृत्यु), जिविकोपार्जनमा क्षति (पेशा व्यवसाय), सामाजिक क्षति (मनोसामाजिक दुरावस्था, अन्याय, भेदभाव)लाई न्यूनीकरण गर्ने योजना तयार गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	प्रदेश सरकार सरोकारवालाहरू	नियमितरूपमा
१२.	दैनिक ज्यालादारीमा काम गर्ने मानिसहरूलाई रोजगार तथा स्वरोजगार कार्यक्रम मार्फत जीविकोपार्जन सुनिश्चित गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	प्रदेश सरकार सरोकारवालाहरू	नियमितरूपमा
१३.	किसानहरूले उत्पादन गरेका सामग्रीहरूको बजार व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	प्रदेश सरकार सरोकारवालाहरू	नियमितरूपमा
१४.	कोभिड - १९ को विपदबाट आहत भएका र मनोसामाजिक समस्या भएको परिवार र ब्यक्तिलाई मनोसामाजिक परामर्स गर्ने र सामान्यीकरण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	प्रदेश सरकार सरोकारवालाहरू	नियमितरूपमा
१५.	नियमित मिचिमिचि हात धुने, मास्क प्रयोग गर्ने र स्यानीटाईजरको प्रयोग गर्ने, भौतिक दुरी कायम गर्ने, भिडभाड कम गर्ने आदी जस्ता	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	गाउँपालिका	नियमितरूपमा

	कुरालाई अझ प्रोत्साहन गर्ने । भेटघाट हुँदा हात मिलाउने, अंकमाल गर्ने आदी जस्ता कुरालाई निरुत्साहित वा न्यूनीकरण गर्ने । यस्ता सुरक्षात्मक कुराहरूलाई संस्कारको रूपमा विकास गर्दै दिर्घकालमा समेत हुनसक्ने भाईरल प्रकोपबाट जोगिन सक्ने वातावरण बनाउने ।			क्षेत्रका सदस्यहरू सरोकारवालाहरू गैससहरू	
१६.	विद्यालयहरूमा अब निर्माण हुने फर्निचर तथा पूर्वाधारहरू सामाजिक दुरी कायम हुने तरिकाले निर्माण गर्ने । विद्यालय हाता भित्र नियमित हात धुने साबुन पानी र स्यानीटाइजरको व्यवस्थालाई अनिवार्य गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र विद्यालय तथा क्याम्पसहरू	शिक्षा क्षेत्रमा काम गर्ने गैससहरू	नियमितरूपमा

४.४ (क).२ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

स्वास्थ्य तथा महामारी नियन्त्रणमा विषयगत क्षेत्रले प्रतिकार्यका लागि निम्नअनुसार पूर्वतयारी गर्नु पर्नेछ

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	कोभिड-१९ नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिकास्तरीय Covid-19 Crisis Management Center (CCMC) गठन गर्ने । (प्रदेश सरकारले तयार गरेको कार्ययोजना अनुसार)	१ पटक	गाउँपालिका	स्वास्थ्य संस्थाहरू	तत्काल
२.	Rapid Response Team (RRT) गठन (स्वास्थ्य, सुरक्षा, व्यवस्थापन, जनचेतना अभिवृद्धि, स्वयंसेवक परिचालन आदी क्षेत्रलाई नेतृत्व गर्ने निकाय प्रमुखहरूको कार्यमुलक टिम)	हरेक स्वास्थ्य संस्थामा १ पटकका दरले	गाउँपालिका	स्वास्थ्य संस्थाहरू	तत्काल
३.	Rapid Response Team (RRT) मा आवद्ध व्यक्तिहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने ।	वर्षमा २ पटक	गाउँपालिका	स्वास्थ्य संस्थाहरू	नियमितरूपमा
४.	क्वारेण्टिनको निर्माण तथा व्यवस्थापन (अबको हकमा विद्यालय भन्दा बाहिर) गर्ने	आवश्यकता अनुसार	गाउँपालिका	सरोकारवालाहरू	नियमितरूपमा
५.	जनचेतना अभिवृद्धि गर्दै जाने ।	आवश्यकता अनुसार	गाउँपालिका	सरोकारवालाहरू	नियमितरूपमा
६.	स्वास्थ्य क्षेत्रको सवलीकरणका लागि आवश्यक कार्य गर्ने	आवश्यकता अनुसार			
७.	पर्याप्त टेष्ट किट, मास्क, स्यानीटाइजर आदिको खरीद तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	गाउँपालिका	गैससहरू	नियमितरूपमा

८.	स्वास्थ्यकर्मीहरूका लागि आवश्यक मात्रामा पिपिड, मास्क, चस्मा, पञ्जा आदिको व्यवस्थापन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	गाउँपालिका	गैससहरू	नियमितरूपमा
९.	बजार, बैंक, पसल, होटल आदी क्षेत्रमा भौतिक दुरी कायम गर्न डिस्टेन्स सर्कल निर्माण गर्ने	आवश्यकता अनुसार	गाउँपालिका	गैससहरू व्यापार संघहरू	नियमितरूपमा
१०.	युवा र महिला स्वयंसेवक तयारी र अभिमुखीकरण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	गाउँपालिका	सरोकारवालाहरू	नियमितरूपमा
११.	यातायातको साधन तथा व्यक्तिलाई डिस इन्फेक्सन गर्ने व्यवस्था गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	गाउँपालिका	सरोकारवालाहरू	नियमितरूपमा
१२.	सार्वजनिक क्षेत्र जस्तै बैंक, कार्यालय, सार्वजनिक सौचालय आदीमा नियमित डिसइन्फेक्सन स्प्रे गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	सम्बन्धित कार्यालय	सरोकारवालाहरू	नियमितरूपमा
१३.	4T (Tracing, Tracking, Testing & Treatment) का लागि आवश्यक तयारी गर्ने	आवश्यकता अनुसार	गाउँपालिका	गैससहरू सरोकारवालाहरू	नियमितरूपमा

४.५. खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : गाउँपालिका सरसफाइ शाखा

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावित समुदायमा खानेपानी, सरसफाईको संरचना भङ्ग भई खानेपानीको अभाव हुने, सरसफाईको अवस्था खराब हुन गई महामारी रोग निम्तिन सक्ने सम्भावना अधिक रहन्छ । सम्भावित यस परिस्थितिलाई संबोधन गर्न यस्तो अवस्थामा विपद् प्रभावित व्यक्तिहरूलाई समुदाय र आश्रयस्थलमा खानेपानी र सरसफाईको व्यवस्था गर्ने खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता व्यवस्थापन क्षेत्रको कार्य पर्दछ ।

४.५.१ विपद् पछिको सम्भावित परिदृश्य

- विपद्का कारण मानिसहरू घाइते भएका हुनेछन् ।
- चर्पीहरू क्षतिग्रस्त हुनेछन् र फोहोर सर्वत्र फैलिएको अवस्था हुनेछ,
- पिउने पानीका स्रोतहरू प्रदूषित हुनेछन्,
- सरसफाइको अभावले पानीजन्य सरुवा रोग फैलिएर महामारीजन्य प्रकोप बढेर थप विपद् उत्पन्न हुने सम्भावना प्रबल रहनेछ ।
- विस्थापित परिवारका सदस्यहरूले पानीको अभावका कारण अत्यावश्यक स्वच्छताका लागि कमजोर व्यवहारले गर्दा सरुवारोगहरूको वृद्धिको सम्भावना रहन्छ ।
- खाद्य सामग्रीको तीव्र अभाव तथा प्रदूषित वातावरणको कारणले गर्दा गम्भीर कुपोषण, हैजा तथा झाडापखालाजस्ता रोगहरूको जोखिममा वृद्धि, स्वास्थ्य एवं, सामाजिक सेवाहरूमा घट्दो पहुँच, उपचारात्मक तथा अतिरिक्त खुवाउने कार्यक्रम (supplementary feeding) मा अवरोध देखा पर्नेछ ।

- लामखुट्टेजस्ता कीटबाट फैलिने औलो, कालाजार डेङ्गु आदिको सङ्क्रमण बढ्ने र सर्पदंश हुने सम्भावना रहन्छ

४.५.२ क्षेत्रगत उद्देश्य

आपत्कालीन अवस्था उत्पन्न भएको समयमा विशेषगरी अत्यधिक जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य तथा पोषणसम्बन्धी आवश्यकता पूरा गर्ने प्रत्याभूति गर्नु, पानी तथा कीटपतङ्गका माध्यमबाट लाग्ने तथा महमारीजन्य रोगबाट बचाउनु यस क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य रहनेछ । यस क्षेत्रका पुरक उद्देश्य देहायअनुसार हुनेछन्

- विपद्को अवस्थामा खानेपानी आपूर्ति गर्ने,
- विपद्का कारण ढलेका बोटबिरुवाहरू हटाउने,
- विपद्जन्य घटनाबाट सिर्जना भएका फोहोरहरू सरसफाई गर्ने,
- मरेका पशुपंक्षीहरूको व्यवस्थापन गर्ने,
- व्यक्तिगत सरसफाईका लागि स्वच्छता सम्बन्धी सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने ।

४.५.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

विपद्को अवस्थामा जनस्वास्थ्यको रक्षा र स्वच्छता प्रवर्द्धनका लागि यस क्षेत्रले देहायका कार्यहरू गर्नेछः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	आपत्कालीन बैठक आयोजना गरी <ul style="list-style-type: none"> • विपद्को अवस्थाको मूल्याङ्कन गर्ने • सहयोगी संस्थाको क्षमता पहिचान, • कार्य तथा जिम्मेवारी विभाजन गर्ने, • सामग्री आपूर्तिकर्ताको सूची तयार गर्ने, • विद्यमान स्रोत र मागको विश्लेषण गर्ने, 	हरेक विपदमा १ पटक र आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	स्वास्थ्य संस्थाहरू सुरक्षा निकाय स्वयंसेविका युवा सञ्जाल, महिला समूहहरू RRT	विपद् हुनासाथ
२.	वडा र समुदाय तहमा स्वच्छता प्रवर्द्धन समिति परिचालन गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> • विशिष्ट सेवा दिनु पर्ने जनसङ्ख्याको पहिचान गर्ने, • प्रतिकार्य योजना अनुरूप भएका पूर्वतयारीको पुनरावलोकन गर्ने, विपद् व्यवस्थापन समिति र अन्य क्षेत्र तथा सरोकारवालासँग सम्बन्ध राखी काम गर्ने व्यवस्था मिलाउने, विपद्बाट स्वास्थ्यमा उत्पन्न समस्याबारे सूचना तथा जानकारी सङ्कलन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	स्वास्थ्य संस्थाहरू सुरक्षा निकाय स्वयंसेविका युवा सञ्जाल, महिला समूहहरू RRT	विपद् हुनासाथ
३.	विपद् प्रभावितहरूलाई आवश्यकतानुसार स्वच्छ खानेपानीको नियमित आपूर्ति गराउने	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	स्वयंसेविका युवा सञ्जाल,	१२ घण्टा भित्र

				महिला समूहहरू	
४.	विभिन्न संस्थाहरूसँग भएको स्वास्थ्य सरसफाइ सामग्रीहरूको मौज्जात विवरण सङ्कलन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	गैससहरू	१२ घण्टा भित्र
५.	विद्यालयमा स्थापित बालसमूहहरूबीच सरसफाइसम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।		WASH क्षेत्र	विद्यालयहरू	२४ घण्टा भित्र
६.	स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका तथा सरसफाइका सामग्री वितरण गर्ने <ul style="list-style-type: none"> • Hygiene kit • WASH kit • Dignity kit 	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	स्वास्थ्य संस्थाहरू स्वयंसेविका युवा सञ्जाल, महिला समूहहरू RRT	२४ घण्टा भित्र
७.	खानेपानी शुद्धीकरणका सामान वितरण (बाल्टीन २ वटा १० र १५ लि., मग १, पियुष पहिलो १ हप्ता र बाँकी दिनका लागि वाटरगार्ड वा पियुष १ प्रति परिवार)	१ पटक	WASH क्षेत्र	रेडक्रस गैससहरू	२४ घण्टा भित्र
८.	समुदाय स्थानान्तरण हुने स्थान वा शिविर तथा प्रभावित स्थानीय तहमा स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धित खानेपानी, शौचालयजस्ता संरचना तथा सरसफाइको अवस्थाको अध्ययन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	स्वास्थ्य संस्था रेडक्रस गैससहरू	१२ घण्टा भित्र
१६.	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका युवा तथा महिला समूह मार्फत सरसफाइसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धिको कार्यक्रम सञ्चालन गरी सरसफाइ प्रवर्द्धन कार्य गर्ने गराउने <ul style="list-style-type: none"> • स्थानीय भाषामा जनचेतनामूलक क्रियाकलाप • माइकिङ् • सडक नाटक • सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने • जानकारीमूलक, शिक्षाप्रद प्रचार सामग्री तयार गरी वितरण गर्ने • स्वयंसेवक परिचालन • सञ्चार क्षेत्रको परिचालन • बाल/युवा क्लबको परिचालन • शिविरमा सुरक्षा व्यवस्थापन • अन्य क्षेत्रहरूसँगको निकट समन्वय 	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	स्वास्थ्य संस्थाहरू सुरक्षा निकाय स्वयंसेविका युवा सञ्जाल, महिला समूहहरू RRT गैससहरू	१२ घण्टा भित्र शुरु गरी निरन्तर
९.	समुदायबाट र अन्य क्षेत्रबाट पृष्ठपोषण सङ्कलन र पुनरावलोकन गरी सुधारका क्षेत्र पहिचान गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	रेडक्रस गैससहरू स्वयंसेविकाहरू	निरन्तर
१०.	शिविरमा मलेरियालगायत सरुवा रोग नियन्त्रणको लागि विषादी छर्किने । झुल वितरण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	रेडक्रस गैससहरू	आवश्यकतानुसार

११.	शिविर रहेको क्षेत्रको पूर्ण सरसफाइसम्बन्धी कार्य गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	स्वास्थ्य संस्थाहरू स्वयंसेविका	हरेक दिन
१२.	पानीजन्य सरुवा रोगको प्रकृति पहिचान गर्ने र त्यसअनुसार स्वास्थ्य प्रवर्द्धन र सचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	युवा सञ्जाल, महिला समूहहरू RRT गैससहरू	हरेक दिन
१३.	मरेका पशु पंक्तिहरूको उचित व्यवस्थापन गर्ने	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	रेडक्रस गैससहरू	आवश्यकतानुसार
१४.	प्रतिवेदन तयार गरी विपद् व्यवस्थापन समितिमा र सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने ।	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र		हरेक दिन

४.५.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

विपद्को सामना गर्न आपत्कालीन समयमा मानवीय सहयोग उपलब्ध यस क्षेत्रले देहायअनुसार पूर्वतयारी गर्नेछः

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	WASH क्षेत्रको बैठक आयोजना गरी सदस्यबीच कार्यविभाजन गर्ने ।	१ पटक	WASH क्षेत्र	स्वास्थ्य संस्था	जेष्ठ महिनामा
२.	वास (Wash) क्षेत्रमा काम गर्ने निकाय तथा संस्थाको पहिचान गरी सदस्य निकाय वा संस्था र तिनका प्रतिनिधिको पुनरावलोकन गर्ने <ul style="list-style-type: none"> क्षेत्रमा रहन इच्छुक संस्थाहरूको विवरण सङ्कलन गरी सूचीकरण गर्ने, मस्यौदा कार्यविवरण तयार गर्ने, यस क्षेत्रमा काम गर्ने गैसस नीजिक्षेत्रसंग समन्वय गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	WASH क्षेत्र	गाउँपालिका स्थाविव्यस स्वास्थ्य संस्था रेडक्रस गैससहरू	जेष्ठ महिनामा
३.	समुदाय स्थानान्तरण हुने स्थान वा शिविर तथा प्रभावित स्थानीय तहमा स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धित खानेपानी, शौचालयजस्ता संरचना तथा सरसफाइको अवस्थाको अध्ययन गर्ने ।	वर्षमा कम्तिमा ३ पटक	WASH क्षेत्र	स्थाविव्यस स्वास्थ्य संस्था रेडक्रस गैससहरू	मौसमी प्रकोप हुनु भन्दा १ महिना अगाडी
४.	विभिन्न संस्थाहरूसँग भएको स्वास्थ्य सरसफाइ सामग्रीहरूको मौज्जात विवरण सङ्कलन गर्ने ।	वर्षमा २ पटक	विषयगत क्षेत्र	स्थाविव्यस गैससहरू	मौसमी प्रकोप हुनु भन्दा १ महिना अगाडी
५.	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसम्बन्धी तालिम प्राप्त व्यक्तिको सूची तयार गर्ने	वर्षमा २ पटक	विषयगत क्षेत्र	स्थाविव्यस गैससहरू	मौसमी प्रकोप हुनु भन्दा १ महिना अगाडी
६.	हरेक विद्यालयमा स्थापित बालसमूहहरूबीच सरसफाइसम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने	४ पटक	विषयगत क्षेत्र	विद्यालयहरू	नियमितरूपमा

७.	पानी शुद्धीकरण र हाइजीन कीट, साबुन पानीले हात धुने सम्बन्धमा सरसफाइको लागि घरदैलो अभियान सञ्चालन गर्न युवा महिला समूह तथा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई अभिमुखीकरण गरी परिचालन गर्ने	अभिमुखीकरण १ पटक	विषयगत क्षेत्र	स्थाविव्यस स्वास्थ्य संस्था RRT	मौसमी प्रकोप हुनु भन्दा १ महिना अगाडी
----	---	---------------------	-------------------	---------------------------------------	---

४.६. सुरक्षा तथा संरक्षण क्षेत्र

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : नगर कार्यपालिका महिला विकास शाखा

विपदबाट प्रभावित तथा विस्थापितको संरक्षणका लागि यस क्षेत्रले विशेष भूमिका निर्वाह गर्नेछ । विशेषगरी जेष्ठ नागरिक, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, महिलाहरू बढी प्रभावित हुने वर्गको संरक्षणका लागि यस क्षेत्रले काम गर्नेछ ।

४.६.१ विपद् पछिको अनुमानित परिदृश्य

- गाउँपालिकामा वर्षेनी आउने बाढी र डुवानबाट करिब ४,००० भन्दा बढी परिवार प्रभावित हुने अवस्था देखिन्छ भने शीतलहरबाट करिब २,००० परिवारहरू प्रभावित हुनसक्ने देखिन्छ ।
- जोखिमपूर्ण अवस्थाको सामना गरिरहेका महिला, बालबालिका, अपाङ्गता, जेठ नागरिकको सङ्ख्या धेरै हुनेछ ।
- संरक्षण गर्नुपर्ने जनसङ्ख्याको ३५% घाइते हुन सक्ने, विस्थापित, हराउनु, अलपत्र र भेदभावमा पर्न सक्नेछन् ।
- महिला, किशोरी तथा बालिकाहरूमा आफन्त तथा छिमेकीहरू बाटै बलात्कार तथा यौन हिंसाका घटनाहरू हुनसक्नेछन् ।
- गर्भवती महिनावारी तथा सुत्केरी भएका महिलाहरूका लागि अत्यावश्यकिय कपडा, डाइपर, स्यानिटरी प्याड आदिको कमी हुँदा ठूलो असहजता आउन सक्ने हुन्छ ।
- सौचालय, स्नान गर्ने स्थल, बस्ने र सुत्ने उपयुक्त स्थानको अभाव भएको हुनेछ ।
- विपद्को समयमा सबैभन्दा बढी गर्भवती र सुत्केरी महिलाहरू बालबालिकाहरू अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू जेष्ठ नागरिकहरू र रोगी तथा विरामीहरू संकटासन्न अवस्थामा रहन सक्नेछन् ।

४.६.२ क्षेत्रगत उद्देश्य

महिला तथा बालबालिकालगायत जोखिममा परेका समूहलाई हिंसा, मानसिक तनाव, शोषण, दुर्व्यवहार, भेदभावबाट मुक्त राखी सुरक्षाको प्रत्याभूति दिनु यस क्षेत्रको उद्देश्य रहेको छ । यस क्षेत्रका विशिष्ट उद्देश्यहरू देहायबमोजिम रहेका छन्:

- विपद्को समयमा महिला, गर्भवती महिला, सुत्केरीहरूको संरक्षण गर्ने,
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, शिशु, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक र बिमारी अशक्तहरूको संरक्षण गर्ने
- महिला, गर्भवती महिला, सुत्केरीहरू, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, शिशु, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक र बिमारी अशक्तहरूको आवश्यकता बमोजिमका सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने,
- विपद्का कारण घरपरिवार तथा परिवारका सदस्य गुमाएका व्यक्ति तथा परिवारका सदस्यहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने,
- प्रभावित क्षेत्रमा हिंशामुक्त वातावरण सिर्जना गर्ने

४.६.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

विपद्को समयमा प्रभावितहरूको संरक्षणका लागि यस क्षेत्रले अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी देहायअनुसार कार्य गर्नेछ:

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	सुरक्षा तथा संरक्षण क्षेत्रको समन्वय बैठक गर्ने । सुरक्षा र संरक्षणका लागि भूमिका निर्धारण गरी जिम्मेवारी तोक्ने ।	१ पटक	सुरक्षा तथा संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय महिला समूह युवा क्लव	विपद् पश्चात तत्काल
२.	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, खोज तथा उद्धार समितिसँग समन्वय गरी संरक्षणमा आवश्यक पर्ने महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिक, विरामीहरूको सूची तयार गर्ने ।	१ पटक र आवश्यकता अनुसार	सुरक्षा तथा संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय महिला समूह युवा क्लव	विपद् पश्चात तत्काल
३.	लेखाजोखा, जनसङ्ख्याको सर्भेक्षण, अभिमुखीकरण, स्वयंसेवक परिचालन, सूचना विश्लेषण आदि गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	सुरक्षा तथा संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय महिला समूह युवा क्लव	विपद् पश्चात तत्काल
४.	हराएका र विछोडिएका परिवारको खोजी गरी पारिवारिक पुनर्मिलन गराउने ।	आवश्यकता अनुसार	सुरक्षा तथा संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय महिला समूह युवा क्लव	विपद् पश्चात तत्काल
५.	मानसिक रूपमा कमजोर देखिएका प्रभावितलाई मनोसामाजिक सहयोग दिने ।	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	मनोविमर्शकर्ता महिला समूह युवा क्लव	उद्धार कार्य सकिएपछि
६.	गर्भवती र सुत्केरी महिलाहरूका लागि सुरक्षित स्थानको प्रबन्ध तथा उनीहरूको स्याहार तथा सरसफाइ र पोषणको व्यवस्थापन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय महिला समूह सरोकारवाला संघसंस्था	उद्धार कार्य सकिएपछि
७.	महिलाहरूको नेतृत्व र समन्वयमा महिला मैत्री सुरक्षित स्थान सञ्चालन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय महिला समूह	उद्धार कार्य सकिएपछि
८.	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि आवश्यक सहयोगी सामग्रीहरूको व्यवस्थापन र वितरण गर्ने ।	१ पटक	संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय महिला समूह सरोकारवाला संस्था तथा निकाय	उद्धार कार्य सकिएपछि
९.	सामाजिक सुरक्षा कोष अन्तरगत प्रदान गरिने रकम अग्रिमरूपमा नै वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।	१ पटक	संरक्षण क्षेत्र	गाउँपालिका	उद्धार कार्य सकिएपछि
१०.	समग्र प्रतिकार्यमा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिकहरूको आवश्यकताका बारेमा क्षेत्रगत बैठकमा जानकारी गराई आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउने ।	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	अन्य विषयक्षेत्र सरोकारवाला संघसंस्था तथा निकाय	उद्धार कार्य सकिएपछि

११.	<ul style="list-style-type: none"> • घाइते बालबालिका तथा विशेष आवश्यकता भएका समूहका लागि स्वास्थ्य सहयोग गर्नका लागि स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने, • उपचार शिविर स्थापनाको लागि समन्वय गर्ने, • ३ वर्षसम्मका बालबालिकाको लागि सुरक्षित स्थान तयार गर्ने, 	आवश्यकता अनुसार	सुरक्षा तथा संरक्षण क्षेत्र	स्वास्थ्य क्षेत्र सुरक्षा निकाय महिला समूह युवा क्लब	उद्धार कार्य सकिएपछि
१२.	भेदभाव, दुर्व्यवहार, हिंसा र शोषणका घटना अनुगमन पहिचान, अभिलेखीकरण तथा सहयोग गरी निगरानी समूह गठन गर्ने,	१ निगरानी समूह	संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय महिला समूह सरोकारवाला संघसंस्था	नियमितरूपमा
१३.	लैङ्गिक हिंसा र यौन दुर्व्यवहारमा परेमा महिला तथा किशोरीहरूलाई मनोपरामर्श सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	स्वास्थ्य संस्था सरोकारवाला संस्था तथा निकाय	नियमितरूपमा
१४.	लैङ्गिक हिंसा र यौन दुर्व्यवहारमा परेका महिला तथा किशोरीहरू र बालबालिकाहरूलाई कानूनी उपचारका लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय सरोकारवाला संघसंस्था	नियमितरूपमा
१५.	महिला तथा किशोरीहरूको समूह निर्माण गरी संरक्षण र सुरक्षाका गतिविधिहरू सञ्चालन गर्ने ।	१ समूह	संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय सरोकारवाला संघसंस्था	नियमितरूपमा
१६.	समस्यामा परेकालाई कानूनी सहयोग तथा परामर्श सेवा दिने, प्रभावित व्यक्तिहरूलाई अधिकार र कर्तव्यबारे सचेतना दिने,	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय कानून व्यवसायी सञ्चार माध्यम	नियमितरूपमा
१७.	सहयोगी निकाय तथा सुरक्षाकर्मीलाई आचार संहिताबारे सचेतना गराउने,	१ पटक	संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय कानून व्यवसायी	नियमितरूपमा
१८.	गर्भवती र सुत्केरीको लागि विशेष कपडा वितरण गर्ने,	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	महिला समूह रेडक्रस गैससहरू	उद्धार कार्य सकिएपछि
१९.	प्रभावित क्षेत्रको सुरक्षाका लागि वडासंग समन्वय गरी सुरक्षा समिति गठन गर्ने र परिचालन गर्ने ।	१ समिति	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र	वडा समिति महिला समूह गैससहरू	आवश्यकतानुसार
२०.	प्रभावित क्षेत्रमा हिंसा लुटपाटका घटना हुन नदिन आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने ।	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	वडा समिति सुरक्षा निकाय युवा क्लब	आवश्यकतानुसार
२१.	विगतमा भएका घटनाहरूको विश्लेषण गरी सतर्कताका साथ कार्य गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र		आवश्यकतानुसार

२२.	प्रतिवेदन तयार गरी अन्य क्षेत्रसँग सिकाइ आदानप्रदान गर्ने ।	२ पटक	संरक्षण क्षेत्र		नियमितरूपमा
-----	---	-------	-----------------	--	-------------

४.६.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्रले आपत्कालीन मानवीय सहयोगका सन्दर्भमा उपलब्ध गराउने संरक्षणसम्बन्धी कार्यका लागि देहायको तयारी गर्नेछ

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	समन्वय बैठक गरी सदस्यहरूको विवरण अध्यावधिक गर्ने ।	१ पटक	संरक्षण क्षेत्र	गैससहरू	जेष्ठ महिनामा
२.	लेखाजोखा तथा जिम्मेवारी बाँडफाँड र संरक्षणसम्बन्धी आधाररेखा तयार गर्ने ।	१ पटक	संरक्षण क्षेत्र	गैससहरू	जेष्ठ महिनामा
३.	मनोसामाजिक कार्यकर्ताहरूको रेकर्ड तथा सूचनाहरू अद्यावधिक गर्ने र मनोसामाजिक सेवाको लागि कार्यदल तयार गर्ने ।	१ पटक	संरक्षण क्षेत्र	गैससहरू	बैशाख महिनामा
४.	गर्भवती तथा सुत्केरी आमाको लागि सुरक्षित स्थानको व्यवस्थापन गर्नका लागि स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	गैससहरू स्वयंसेविका	नियमितरूपमा
५.	सञ्चालित कार्यक्रममा बाल संरक्षणको विषय समावेश गर्न समन्वय गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	विद्यालयहरू गैसस बालक्लव सञ्जाल	नियमितरूपमा
६.	स्थानीय भाषामा आचारसंहिता छपाइ गर्ने र क्षेत्रका सदस्यलाई जानकारी दिने ।	१ पटक	संरक्षण क्षेत्र	गैससहरू	मौसमी प्रकोपका आधारमा
७.	सरोकारवाला एवं सुरक्षाकर्मीहरूलाई आचार संहिता सहित संरक्षणसम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने ।	१ पटक	संरक्षण क्षेत्र	गैससहरू सुरक्षा निकाय	मौसमी प्रकोप हुनु पूर्व
८.	मनोसामाजिक सेवा संयन्त्र स्थापनामा समन्वय, पुनःस्थापना केन्द्र, कानुनी उपचार सेवा, स्वास्थ्य उपचार सेवाबारे आवश्यक पूर्वतयारी गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	गाउँपालिका गैससहरू सुरक्षा निकाय	मौसमी प्रकोप हुनु पूर्व
९.	हिँसा र यौन दुर्व्यवहारमा मा परेमा महिला तथा किशोरीहरूलाई मनो परामर्श सेवा प्रदान गर्ने प्रणालीको विकास गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	गैससहरू स्वास्थ्य संस्थाहरू	मौसमी प्रकोप हुनु पूर्व
१०.	OCMC र Referral Mecanism का बारेमा जनचेतना जगाउन युवा महिला तथा किशोरीहरूको समूह निर्माण गरी तालिम दिने ।	आवश्यकता अनुसार	संरक्षण क्षेत्र	गैससहरू स्वास्थ्य संस्थाहरू सुरक्षा निकाय	मौसमी प्रकोप हुनु पूर्व

११.	प्रतिकार्यमा संलग्न हुने जन प्रतिनिधि, स्वयंसेवक तथा कर्मचारीलाई विपद् र आपत्कालीन मानवीय सहयोगबारे पूर्व जानकारी दिने ।	२ पटक	संरक्षण क्षेत्र	गैससहर सुरक्षा निकाय	मौसमी प्रकोप हुनु पूर्व
-----	--	-------	-----------------	----------------------	-------------------------

४.७. आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : गाउँ कार्यपालिका शिक्षा शाखा

शिक्षा आर्जन गर्न पाउनु नागरिकको नैसर्गिक अधिकार हो र विपद्बाट उत्पन्न हुने आपत्कालीन समयमा पनि शिक्षा प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको लागि विशेष प्रबन्ध गर्नु राज्यको दायित्व मानिएको छ । अतः स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले शिक्षा क्षेत्रको भूमिका तथा दायित्वलाई कार्ययोजनामा समेट्ने कार्य गरेको छ ।

४.७.१ विपद् पछिको परिदृश्य (Post disaster Scenerio)

- धेरै विद्यार्थी विस्थापित तथा प्रभावित हुने अनुमान गरिएको छ,
- प्रभावित तथा विस्थापित विद्यार्थीहरूमा मानसिक तनाव हुने, शारीरिक तथा मनोसामाजिक समस्या हुनसक्ने देखिन्छ,
- विद्यार्थी विद्यालय शिक्षाको अवसरबाट बञ्चित हुने, पाठ्यपुस्तक सन्दर्भ सामग्रीहरू र स्टेशनरी आदि नष्ट हुने भएकाले शिक्षा आर्जनको माध्यम अवरुद्ध हुनेछ,
- शिक्षक तथा विद्यार्थीहरू भयवित हुने र मनोसामाजिक समस्या हुनसक्नेछ ।
- विद्यालय तथा शैक्षिक संस्थाहरू र गैरसंरचनात्मक सामग्रीहरू नष्ट हुने र शिक्षक र विद्यार्थीको मृत्यु हुन सक्ने सम्भावना रहनेछ ।

४.७.२ आपत्कालीन शिक्षाको क्षेत्रगत उद्देश्य

विपद् प्रभावित तथा विस्थापित विद्यार्थी र अस्थायी आवासको रूपमा उपयोग भएका विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको नियमित अध्ययन वा पठनपाठन गर्न पाउने अधिकारको प्रत्याभूति गर्दै आपत्कालीन समयको लागि शिक्षा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउनु तथा आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउनु यस क्षेत्रको उद्देश्य हुनेछ । यस क्षेत्रका विशिष्ट उद्देश्यहरू देहायबमोजिम रहेका छन्:

- विपद्का कारण विद्यालय तीन दिन भन्दा बढी बन्द भएमा आपत्कालीन शिक्षाको व्यवस्था गर्ने,
- प्रकोपले विद्यार्थीको पठनपाठनका शैक्षिक सामग्री हराए वा क्षति पुऱ्याएमा सोको व्यवस्था गर्ने,
- विद्यालयको शिक्षण सामग्रीहरू नष्ट भएमा पुनः व्यवस्था गर्ने,

४.७.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

विपद्को समयमा आपत्कालीन शिक्षा कार्यदलले देहायअनुसार आपत्कालीन कार्य गर्ने निर्धारण गरिएको छः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	कार्यदलको बैठक गरी प्रभावित स्थानीय तहका शैक्षिक क्षेत्रको लेखाजोखा र जिम्मेवारी पुनरावलोकन गर्ने ।	शुरुमा १ पटक	शिक्षा क्षेत्र	गैससहरु शिक्षण संस्थाहरु	विपद् पछि तत्कालै
२.	शिक्षासम्बन्धी द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment) गर्ने ।	१ पटक	शिक्षा क्षेत्र	गैससहरु शिक्षण संस्थाहरु	विपद् पछि तत्कालै
३.	तथ्याङ्क सङ्कलन, समायोजन विश्लेषण र प्रतिवेदन तयारी र आदान-प्रदान गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र	गैससहरु	विपद् पछि तत्कालै
४.	शिक्षा क्षेत्रको बैठकबाट क्रियाकलाप नं. ३ को प्रतिवेदनमाथि छलफल गर्ने र निष्कर्ष निकाल्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र	शिक्षण संस्थाहरु	तीनदिन भित्र
५.	शैक्षिक गतिविधि सञ्चालन गर्न सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने ।	१ पटक	शिक्षा क्षेत्र	गैससहरु	तीनदिन पछि
६.	विशेष संरक्षणको आधारमा ३ देखि ५ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाको लागि सुरक्षित स्थानमा शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र	शिक्षण संस्थाहरु	विपद् रोकिएको तीनदिन पछि
७.	विद्यार्थीहरुलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र	मनोविमर्शकर्ता	आवश्यकतानुसार
८.	विद्यालयहरुमा अतिरिक्त क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरी विपद्का विषयहरु जानकारी गराउने ।	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र	गैससहरु शिक्षण संस्थाहरु	नियमितरूपमा
९.	आवश्यकता अनुसार अस्थायी सिकाइ केन्द्र (Temporary Learning Center) निर्माण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र	गैससहरु शिक्षण संस्थाहरु	विपद् रोकिएको तीनदिन पछि
१०.	जाडोको समयमा बालबालिकाहरुलाई न्यानो कपडा वितरण गर्ने	कम्तिमा १ पटक	शिक्षा क्षेत्र	गैससहरु शिक्षण संस्थाहरु	शीतलहर बढ्न थालेपछि
११.	विपद् प्रभावित विद्यालयहरुलाई विद्यालय कीटको (school kit) व्यवस्थापन गर्ने	कम्तिमा १ पटक	शिक्षा क्षेत्र	गैससहरु शिक्षण संस्थाहरु	विद्यालय खुलेपछि
१२.	<ul style="list-style-type: none"> विद्यार्थीहरुलाई पाठ्यपुस्तक सन्दर्भ सामग्रीहरु स्टेशनरी उपलब्ध गराउने शैक्षिक सामग्री पोसाक-सर्ट, पेन्ट, स्कट वितरण गर्ने वसाइ व्यवस्थापनका लागि फर्निचरको प्रबन्ध गर्ने विद्यालय शैक्षिक सामग्री व्यवस्था गर्ने खेलकुद सामग्रीको व्यवस्था गर्ने 	कम्तिमा १ पटक	शिक्षा क्षेत्र	गैससहरु शिक्षण संस्थाहरु	विपद् पश्चात आवश्यकतानुसार

	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी सरसफाइको लागि पानी र लैङ्गिक तथा अपाङ्गता मैत्री शौचालयको व्यवस्था गर्ने । 				
१३.	प्रतिवेदन तयार गरी सरोकारवाला निकायमा प्रेषण गर्ने ।	२ पटक	शिक्षा क्षेत्र	गैससहरु शिक्षण संस्थाहरु	विपद् पश्चात

४.७.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्रले आपत्कालीन प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनको लागि समितिसँग समन्वय गरी देहायअनुसार पूर्वतयारी गर्नेछः

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	<ul style="list-style-type: none"> शिक्षा क्षेत्रको बैठक गरी शैक्षिक विश्लेषण गर्ने । आपत्कालीन शैक्षिक कार्यदल गठन गर्ने । 	१ पटक	शिक्षा क्षेत्र	शिक्षण संस्थाहरु	जेष्ठ महिनामा
२.	जोखिमपूर्ण क्षेत्रका विद्यालय, मदरसा, इसिडी तथा विद्यार्थी र शिक्षकको तथ्याङ्क सङ्कलन र विश्लेषण गर्ने	१ पटक	शिक्षा क्षेत्र	शिक्षण संस्थाहरु	जेष्ठ महिनामा
३.	सबै विद्यालयहरुको आपत्कालीन स्थानान्तरण नक्सा तयार गर्ने र सम्पूर्ण विद्यार्थीहरुले देखे स्थानमा राख्ने	१ पटक	शिक्षा क्षेत्र	शिक्षण संस्थाहरु	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा
४.	हरेक वर्ष कम्तिमा ३ पटक सबै विद्यालयहरुमा कृत्रिम घटना अभ्यास वा सिमुलेसन गराउने ।	३ पटक	शिक्षा क्षेत्र शिक्षण संस्थाहरु	शिक्षण संस्थाहरु	जेष्ठ कार्तिक र माघमा
५.	हरेक मौसमी पात्रोका आधारमा मासिक कम्तिमा १ पटक विपद् सम्बन्धी कक्षा सञ्चालन गरी क्षमता विकास गर्ने ।	४ पटक	शिक्षा क्षेत्र शिक्षण संस्थाहरु	शिक्षण संस्थाहरु	हरेक महिनामा
६.	सबै विद्यालयहरुमा विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गर्ने र प्राथमिक उपचार, खोज तथा उद्धार र सूचना समन्वय तथा सचेतना कार्यदल गठन गरी तालिमको माध्यमबाट क्षमता विकास गर्ने ।	१ पटक	शिक्षा क्षेत्र शिक्षण संस्थाहरु	शिक्षण संस्थाहरु	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा
७.	अतिरिक्त क्रियाकलाप गर्दा विपद्का विषयहरु पनि समावेश गर्दै विद्यार्थीहरुलाई जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र शिक्षण संस्थाहरु	शिक्षण संस्थाहरु	साप्ताहिकरूपमा
८.	स्थानीय पाठ्यक्रममा विपद् सम्बन्धी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सहित विपद् व्यवस्थापनका विषय समावेश गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र शिक्षण संस्थाहरु	शिक्षण संस्थाहरु	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा
९.	अस्थायी विद्यालयको लागि त्रिपालको र कक्षा सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने चकटीको प्राप्तिस्थानको सूचीकरण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र	गाउँपालिका व्यापार संघ	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा
१०.	प्रभावित विद्यार्थीको लागि आवश्यक पर्ने शैक्षिक सामग्रीको पूर्वतयारी गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र	गाउँपालिका विद्यालयहरु	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा

११.	आपत्कालीन समयमा शिक्षाका विषयमा शिक्षकहरुलाई तालिम दिने,	१ पटक	शिक्षा क्षेत्र	गाउँपालिका विद्यालयहरु	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा
१२.	अस्थायी सिकाई केन्द्र (Temporary Learning Center) बनाउन आवश्यक सामग्रीहरुको पूर्वतयारी गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र	गाउँपालिका विद्यालयहरु	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा
१३.	विद्यालय नगएका ५ देखि १४ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरु लाई अनौपचारिक शिक्षा सञ्चालन गर्ने सामग्री तयारी अवस्थामा राख्ने	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र	गाउँपालिका विद्यालयहरु गैससहरु	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा
१४.	विद्यालय र इसीडीको अवस्थाको अनुगमन गरी आपत्कालीन र समयकालीन अवस्थामा गर्ने कार्य निर्धारण गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र	गाउँपालिका विद्यालयहरु	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा
१५.	जोखिममा रहेका विद्यालयहरुलाई जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सम्बद्ध पक्षहरूसंग अनुरोध गर्ने	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा क्षेत्र	गाउँपालिका विद्यालयहरु	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा
१६.	विद्यार्थी संख्याको आधारमा प्राथमिक उपचार सामग्री खोज तथा उद्धार सामग्रीहरु विद्यालयमा भण्डारण गर्ने ।	१ पटक	शिक्षा क्षेत्र	गाउँपालिका विद्यालयहरु गैससहरु	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा
१७.	पूर्वतयारी सम्बन्धमा विद्यालयस्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम गरी विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ, प्रधानाध्यापक, शिक्षक, विद्यार्थीहरुलाई तयारी भइरहन सचेत गराउने ।	हरेक विद्यालयमा १ पटकका दरले	शिक्षा क्षेत्र	गाउँपालिका विद्यालयहरु गैससहरु	शैक्षिक सत्रको आरम्भमा

४.८ शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्र

बिषयगत क्षेत्र : शीघ्र पुनर्लाभ

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : गाउँपालिका योजना तथा प्राविधिक शाखा

विपद्को अवस्थामा जन, धनको क्षतिका अलावा व्यक्तिगत वा सामुदायिक तथा सार्वजनिक संरचनाहरु बिग्रने, भत्कने, टुट्ने साथै वन्दोवस्तीका सामग्रीहरु अपुग भै प्रभावित समुदायमा तत्काल खोज तथा उद्धार र राहत कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि समेत विभिन्न खालका अवरोधहरु सिर्जना हुनसक्ने भएकोले तत्काल त्यस्ता कार्यहरुमा नियमितता प्रदान गर्नको लागि यो विषयगत क्षेत्रले कार्य गर्दछ ।

४.८.१ क्षेत्रगत उद्देश्य:

- विपद्को कारण अवरुद्ध हुन पुगेका अत्यावश्यक सेवाहरु तत्काल सुचारु गर्ने ।
- त्यस्ता सेवाप्रदायक निकायका कार्यालयहरुमा क्षति पुगेमा बैकल्पिक व्यवस्था गर्ने ।
- सामाजिक, आर्थिक पुर्वाधार र अवस्थालाई चलायमान बनाई जनजीवनलाई सामान्य बनाउने ।
- विपदमा परी नष्ट भएका जीविकोपार्जनका श्रोतहरुको पुनर्स्थापनाका कार्यलाई निरन्तरता दिने ।

४.८.२ आपत्कालीन समयमा गरिने प्रतिकार्यसम्बन्धी क्रियाकलाप

यस क्षेत्रले आपत्कालीन समयमा देहाय अनुसार कार्य गर्नेछ

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	घटनाको विस्तृत विवरणको जानकारी लिने दिने	शुरुमा १ पटक	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	गाउँपालिका सबै सदस्यहरू	विपद् पछि तत्कालै
२.	सम्पर्क व्यक्तिहरूलाई सूचना सङ्कलनका लागि निर्देशन गर्ने	आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	गाउँपालिका सबै सदस्यहरू	विपद् पछि तत्कालै
३.	तत्काल अवरुद्ध भएका अत्यावश्यक सेवाहरू सुचारु गर्न आफु मातहतका सम्बन्धित निकायहरूलाई परिचालन गर्ने	आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	गाउँपालिका सम्बन्धित कार्यालय	विपद् पछि तत्कालै
४.	प्राविधिक टोलीलाई स्थलगत अध्ययनका लागि प्रभावित स्थानमा परिचालन गर्ने।	आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	प्राविधिक विज्ञ	विपद् पछि दोस्रो दिन देखि
५.	स्रोत साधनको आंकलन गर्ने (आवश्यकता, लेखाजोखा र खाडल पहिचान गर्ने) र समन्वय, स्रोत पहिचान र शिघ्र पुनर्लाभको कार्य योजना बनाउने	१ पटक र आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	गाउँपालिका सबै सदस्यहरू	विपद् पछि दोस्रो दिन देखि
६.	सहज पहुँचका लागि अस्थायी रुपमा पुल, सडक तथा वाटो निर्माण गर्ने, डेब्रिस सफा गर्ने । प्रकोपजन्य फोहोरको उचित प्रबन्ध मिलाउने वा नष्ट गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	गाउँपालिका सबै सदस्यहरू	विपद् पछि दोस्रो दिन देखि
७.	अस्पताल, स्वास्थ्य केन्द्र, आन्तरिक रुपमा विस्थापितको शिविर, विद्यालय जस्ता क्षेत्रमा आधारभूत सेवा उपलब्ध गराउने ।	आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	गाउँपालिका स्वास्थ्य कार्यालय	विपद् पछि दोस्रो दिन देखि
८.	विषयगत बैठक र घटनाको विवरण संकलन गर्ने कार्य निरन्तर गर्ने (कार्य क्षेत्र पहिचान गरी कार्य गर्ने)	आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	गाउँपालिका सबै सदस्यहरू	पहिलो हप्ता
९.	मौजुदा अवस्थामा अस्पताल, विद्यालय, स्वास्थ्य सेवा प्रदायकका साथै सडक, पुल र अन्य क्षति भएका पूर्वाधारहरूको विस्तृत विवरण तयार गर्ने । आवासको लागि सहूलियत वा निशुल्क काठहरू उपलब्ध गराउने	१ पटक	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय विद्यालयहरू प्राविधिकहरू	पहिलो हप्ता
१०.	शिक्षा, स्वास्थ्य, सञ्चार, यातायात, खानेपानी, विद्युत लगायतका सार्वजनिक सेवाहरू सुचारु गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	प्राविधिक, क्लवहरू गैससहरू	पहिलो हप्ता
११.	अस्थायी शिविरको स्थापना गर्ने र विस्थापितलाई सुरक्षित र खुला ठाउँमा लैजाने प्रबन्ध मिलाउने ।	आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	प्राविधिक, क्लवहरू गैससहरू	पहिलो हप्ता
१२.	शीघ्र पुनर्लाभको लागि आवश्यक अध्ययन, लेखाजोखा तथा विश्लेषण गरी बसोबास र जीविकोपार्जन जस्ता प्रमुख क्षेत्रको विकासका कार्यलाई अघि बढाउने गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	प्राविधिक, क्लवहरू, गैससहरू	पहिलो हप्ता

१३.	उपलब्ध बजेटको आधारमा पूर्वाधारहरू निर्माण प्रक्रियालाई प्रारम्भ गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	प्राविधिक, गैससहर	दोस्रो महिना देखि
१४.	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि विषयगत आकस्मिक योजना समय सापेक्ष परिमार्जन गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	गाउँपालिका सबै सदस्यहरू	दोस्रो महिना देखि
१५.	सबै प्रमुख परियोजनाहरूमा वातावरणीय प्रभाव लेखाजोखा (Initial Environmental and Impact Assessment) तथा विपद् प्रभावको लेखाजोखा (Disaster Impact Assessment) गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	गाउँपालिका सबै सदस्यहरू	दोस्रो महिना देखि

४.८.३ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

यस विषयगत क्षेत्रले प्रतिकार्यका लागि देहाय अनुसार पूर्वतयारी गर्नु पर्नेछः

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	परिमाण	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	विपद्का विभिन्न सवालहरूमा साझेदार संस्था तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गर्ने ।	१ पटक	क्षेत्र प्रमुख	गाउँपालिका वडा कार्यालय	आव को शुरुमा नियमितरूपमा
२.	क्षतिको तथ्याङ्क तथा लेखाजोखा गर्नका लागि तथ्याङ्क संकलन, सूचना व्यवस्थापनका लागि क्लष्टरका सदस्यहरूलाई तालिम दिने	१ पटक	क्षेत्र प्रमुख	गाउँपालिका गैससहर	आव को शुरुमा नियमितरूपमा
३.	संकटासन्न भौतिक संरचनाको पहिचान र यसका लागि आवश्यक स्रोत साधनको नक्साङ्कन गरी पूर्वतयारी गर्ने ।	१ पटक	क्षेत्र प्रमुख	गाउँपालिका सम्बन्धित कर्मचारी	आव को शुरुमा नियमितरूपमा
४.	सार्वजनिक सेवा प्रदायक संस्था तथा स्थानहरूमा पर्न सक्ने प्रभावहरूको अनुमान गरी समयमै सुचारु गर्नका लागि रणनीतिक पूर्वतयारी गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	क्षेत्र प्रमुख	गाउँपालिका गैससहर	आव को शुरुमा नियमितरूपमा
५.	घर क्षति भएकाहरूको लागि उपलब्ध राहतको मापदण्डबारे स्पष्ट हुने र सबैलाई जानकारी गराउने र विपद् पुर्व नै सामुदायिक वनहरूसंग समझदारी गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	क्षेत्र प्रमुख	गाउँपालिका वन डिभिजन कार्यालय	आव को शुरुमा नियमितरूपमा
६.	संभावित विपद्बाट विस्थापित हुन सक्ने परिवार आंकलन गरी अस्थायी आश्रयस्थलको पहिचान गर्ने ।	१ पटक	क्षेत्र प्रमुख	गाउँपालिका क्लवहरू गैससहर	आव को शुरुमा नियमितरूपमा
७.	भवन आचार संहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन र उत्थानशीलता (Resilience) को मापदण्डको निर्धारण निर्माण गरि लागु गर्ने ।	१ पटक	क्षेत्र प्रमुख	गाउँपालिका प्राविधिकहरू	आव को शुरुमा नियमितरूपमा
८.	आवश्यक नीति, मापदण्ड तथा निर्देशिकाहरूको विकास गर्ने ।	१ पटक	क्षेत्र प्रमुख	गाउँपालिका प्राविधिकहरू	आव को शुरुमा नियमितरूपमा

९.	आर्थिक साधनहरू (साना लगानी, लघु ऋण, बीमा आदि) को प्रयोग गर्नका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा निजी क्षेत्रको संलग्नतालाई अभिवृद्धि गर्ने	आवश्यकता अनुसार	क्षेत्र प्रमुख	गाउँपालिका बित्तिय संस्थाहरू विमा संस्थानहरू	आव को शुरुमा नियमितरूपमा
----	--	-----------------	----------------	--	--------------------------

खण्ड पाँच

आवश्यकताको लेखाजोखा

५.१ विषयगत स्रोत साधनको आँकलन

यस खण्डमा विपद् प्रतिकार्यका समयमा आवश्यक स्रोत साधनको उपलब्धताको विवरण उल्लेख गरिएको छ ।

५.१.१ समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र संग रहेको स्रोत तथा क्षमताको सूची

क्रसं	साझेदारको नाम	सामग्री	जनशक्ति	आकस्मिक कोष	कैफियत
१.	गाउँपालिका	एम्बुलेन्स १	१०	१ करोड ५० लाख	
२.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	आवश्यक परेको समयमा आवश्यक सामग्री दिने	१५	०	
३.	नेपाल प्रहरी	अनुसूचीमा उल्लेख छ	१५	०	
४.	सशस्त्र प्रहरी बल	अनुसूचीमा उल्लेख छ	४०	०	
५.	लुथरन सामुदायिक कल्याण समाज	आवश्यक परेको समयमा आवश्यक सामग्री दिने	३०	०	
६.	बि.आई.सी नेपाल	आवश्यक परेको समयमा आवश्यक सामग्री दिने	१०	०	
७.	साहास नेपाल	आवश्यक परेको समयमा आवश्यक सामग्री दिने	२०	०	

नोट: नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाली सेना, नेपाल रेडक्रस सोसाइटीलगायतका संस्थाहरू संग भएको खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको सूची अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ ।

५.१.२ खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र संग रहेको स्रोत तथा क्षमताको सूची

क्रसं	साझेदारको नाम	सामग्री	जनशक्ति	आकस्मिक कोष	कैफियत
१.	गाउँपालिका	नभएको अवस्था	१० जना	०	आवश्यकतानुसार
२.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	नभएको अवस्था	१५ ना	०	

५.१.३ स्वास्थ्य, पोषण, खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र संग रहेको स्रोत तथा क्षमताको सूची

क्रसं	साझेदारको नाम	सामग्री	जनशक्ति	आकस्मिक कोष	कैफियत
-------	---------------	---------	---------	-------------	--------

१.	स्वास्थ्य केन्द्रहरू ७	ओपिडी, पोषण, ए एन सी, स्वास्थ्य शिक्षा, परिवार नियोजन आदि सेवाका लागि आवश्यक सामग्री	४६ जना	छैन	
२.	खानेपानी उपभोक्ता समिति १	स्वच्छ खानेपानी र सरसफाइका लागि आवश्यक सामग्रीहरू	१५ जना	छैन	

५.१.४ आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री विषयगत क्षेत्र संग रहेको स्रोत तथा क्षमताको सूची

क्रसं	साझेदारको नाम	सामग्री	जनशक्ति	आकस्मिक कोष	कैफियत
१.	गाउँपालिका	स्कूल, मन्दिर, सत्संग भवन, खुल्ला चौर, उच्च स्थान,	१५	०	
२.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	नभएको अवस्था	०	०	

५.१.५ सुरक्षा तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्र संग रहेको स्रोत तथा क्षमताको सूची

क्रसं	साझेदारको नाम	सामग्री	जनशक्ति	आकस्मिक कोष	कैफियत
१.	गाउँपालिका	लाइफ ज्याकेट, पाल, खन्ने सामग्री इत्यादि ।	५०	३० लाख	

५.१.६ शिक्षा क्षेत्रसंग रहेको स्रोत तथा क्षमताको सूची

क्रसं	साझेदारको नाम	सामग्री	जनशक्ति	आकस्मिक कोष	कैफियत
१.	गाउँपालिका	नभएको अवस्था	२		

५.१.७ शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्रसंग रहेको स्रोत तथा क्षमताको सूची

क्रसं	साझेदारको नाम	सामग्री	जनशक्ति	आकस्मिक कोष	कैफियत
१.	गाउँपालिका	आवश्यक पर्ने सामग्री कोष बाट खरिद गरि उपलब्ध गराउने ।	५०	३० लाख	

५.२ अनुमानित लागत

चालु आ.व.मा विनियोजित रकम: छैन		चालु आ व मा खर्च भएको रकम रकम: २० लाख	
आगामी आ.व.का लागि आवश्यक पर्न सक्ने अनुमानित रकम रकम: ३० लाख			

५.३. आर्थिक श्रोत र उपलब्ध हुने विधि र संयन्त्र

विपदको समयमा विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरू बैठक मार्फत आकस्मिक उद्धार, राहत तथा प्रतिकार्य संचालन गर्ने छन् । सम्बन्धित क्षेत्रका सदस्यहरूले यस योजना उल्लेख भए बमोजिमका वा आवश्यक परे थप श्रोत साधनको व्यवस्था गर्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति प्रदेश सरकार तथा सम्बन्धित निकायमा समन्वय गरिनेछ ।

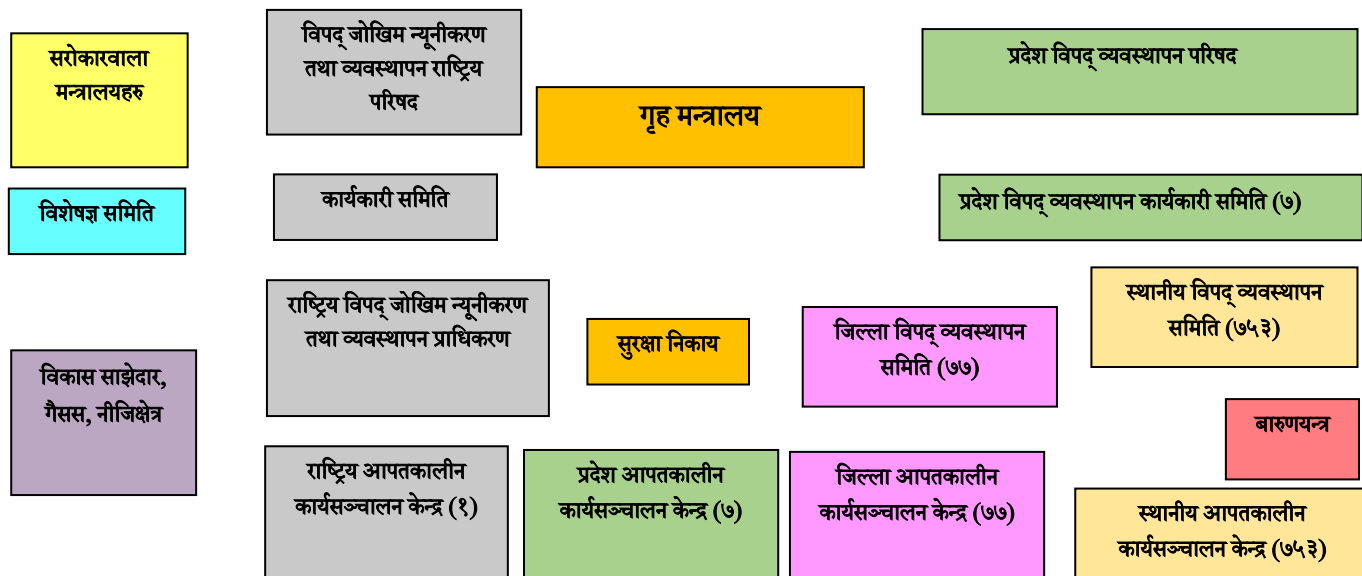
५.४ अन्य निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) ले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि एक विशिष्टीकृत निकायको रूपमा “राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण” को व्यवस्था गर्नुका साथै संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य एवं जिम्मेवारीलाई स्पष्ट गरेको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) ले देहाय बमोजिमका संरचनाको व्यवस्था गरेकोछ ।

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद्
- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति

यसका साथै उक्त ऐनले राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र, जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र र स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको समेत व्यवस्था गरेको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) बमोजिम विपद् व्यवस्थापनको संस्थागत संरचना तल चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ । यसका आधारमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमाको संस्थागत समन्वय र सहकार्य ढाँचा निम्न बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम नेपालमा विपद् व्यवस्थापनको संस्थागत संरचना

खण्ड छ

अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना

६.१. लक्ष्य र सूचकहरू

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले निर्दिष्ट गरेका कार्यहरूको कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न लक्ष्य र सूचकहरू परिभाषित गरी अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना तयार गर्नुपर्दछ । प्रकोप आउनु पूर्व र विपद् पश्चात् (जस्तै: मनसुन पूर्व र मनसुन पश्चात्) गोष्ठीहरूको आयोजना गरी विपद् पूर्वतयारी तथा आपत्कालीन प्रतिकार्यको प्रभावकारिता मूल्याङ्कन गर्न सकिनेछ ।

यस बाहेक, प्रत्येक विषयगत क्षेत्रले पूर्वतयारी अवस्था र प्रतिकार्यको मूल्यांकनको लागि आ-आफ्नो योजना बनाउनु पर्छ । प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment), बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Multi-sector Initial Rapid Assessment), विषयगत क्षेत्र विशिष्टकृत लेखाजोखा (Cluster Specific Assessment), क्षति तथा आवश्यकता विश्लेषण जस्ता साझा मूल्याङ्कनका विधिमा समेत सहमति निर्माण गर्नुपर्दछ । स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले उपलब्ध तथ्याङ्क विवरणका आधारमा वा प्राथमिक तथ्याङ्क विश्लेषणका विधिद्वारा विषयगत कार्यालयहरूसँग समन्वय गरी लक्ष्य र सूचक निर्धारण गर्न सक्ने छ ।

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनुगमनका लागि सूचक तथा लक्ष्यहरू

सि नं	सूचक	आधाररेखा	वार्षिक लक्ष्य
१.	गाउँपालिकाक्षेत्रमा विपद्बाट हुने मृत्यु दर कम गर्ने		
१.१	विपद्बाट मृत्यु हुनेको वार्षिक औसत संख्या (सडक दुर्घटना बाहेक)	४	३
१.२	सडक दुर्घटनाबाट मृत्यु हुनेको वार्षिक औसत संख्या	१	०
२	गाउँपालिकास्तरमा विपद्बाट प्रभावित व्यक्तिहरूको संख्या उल्लेख्य मात्रामा कम गर्ने		
२.१	विपद्बाट प्रत्यक्ष प्रभावित हुने परिवारहरूको वार्षिक औसत संख्या	४०००	३०००
२.२	विपद्बाट घाइते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत संख्या	२२	१८
२.३	सडक दुर्घटनाबाट घाइते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत संख्या	१०	६
२.४	विपद्बाट क्षति हुने घरहरूको वार्षिक औसत संख्या	३००	२५०
३	गाउँपालिकाविपद्को कारण हुने वार्षिक औसत प्रत्यक्ष आर्थिक क्षति कम गर्ने	७० लाख	५० लाख
४	संघ प्रदेश स्थानीय तहहरू र सरोकारवालाहरू बीच अन्तर तथा परस्पर समन्वय र साझेदारी अभिवृद्धि गर्न संयन्त्र विकास हुने		
५	बहुप्रकोप पूर्वसूचना प्रणाली र विपद् जोखिम सूचना तथा आंकलनको उपलब्धता र पहुँचमा बृद्धि गर्ने		
५.१	कूल क्षेत्रफलको अनुपातमा बहुप्रकोप अनुगमन तथा पूर्वसूचना प्रणाली स्थापना र संचालन भएको क्षेत्र	नभएको	२५ प्रतिशत

५.२	विपद् प्रभावित क्षेत्रको जनसंख्याको अनुपातमा स्थानीय वा राष्ट्रिय सूचना प्रणाली मार्फत पूर्वसूचना प्राप्त गर्ने जनसंख्या	१० प्रतिशत	३० प्रतिशत
५.३	विपद् जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूमा पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी कार्यविधि लागु भएका वडाहरू	नभएको	७
५.४	स्थानीय स्तरमा उपयोगी विपद् जोखिमसम्बन्धी सूचना तथा जानकारी एवं आंकलन जनसमुदायलाई उपलब्ध गराउन सक्ने वडाहरूको संख्या	५	७
५.५	पूर्वसूचना प्राप्त भएपछि विपद् प्रभावित क्षेत्रबाट सुरक्षित स्थानमा सारिएका जनसङ्ख्या	०	आवश्यकतानुसार

६.२ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई

समय समयमा गाउँपालिकामा आईपरेका विपद् तथा प्रकोप प्रभावहरूमा प्रतिकार्य संचालन गर्ने क्रममा आवद्ध विषयगत संघ संस्था वा समिति सदस्यहरूले हासिल गरेको सिकाई, पृष्ठपोषण लाई निम्न ढाँचामा राख्न सकिन्छ। प्रत्येक वर्षको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना छलफल चरणमा अघिल्लो वर्ष वा हाल सालैको अनुभवबाट सिकेको विषयहरूलाई यहाँ उल्लेख गरिन्छ। विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको समग्र प्रभावकारिता र कमजोरी पहिचान तथा सिकेका कुराहरू मूल्याङ्कन गर्न एक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति समेत गठन गर्न सकिनेछ। यस समितिले विपद् व्यवस्थापन समितिसँग प्रत्यक्ष समन्वय गर्नेछ र उक्त समितिलाई रिपोर्ट गर्नेछ। आवश्यकता अनुसार, गाउँपालिका र वडामा गठित विपद् व्यवस्थापन समितिका प्रतिनिधिहरू, स्थानीय समुदायका सदस्यहरू पनि अनुगमन र मूल्याङ्कन समितिमा समावेश गरिनेछन्।

अनुगमन र मूल्याङ्कन समितिका सदस्यहरूले विपद्को अवधि र विपद् पश्चात् स्थलगत भ्रमण गर्नेछन्। आपत्कालीन प्रतिकार्य र विपद् प्रभावितलाई राहत वितरण साथै प्रभावकारी तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि कमजोरीहरू पहिचान गर्नेछन्। अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाईको नमूना फाराम देहाय अनुसार रहेको छ।

पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयन अवस्था र सिकाई सम्बन्धी ढाँचा

सि नं	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयनको अवस्था	कमी कमजोरी	सुझाव

यस चरणमा प्रकोप प्रभाव देखिनु अघि नै लक्षित क्षेत्रहरूमा सम्बन्धित सरोकारवालाहरू पुगि कृत्रिम घटना अभ्यास गरी राय सल्लाह र अनुभव आदान प्रदान गर्दै पूर्वतयारीलाई थप सघन र बलियो बनाउन सकिन्छ।

६.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको पुनरावलोकन र पृष्ठपोषण

यस गाउँपालिकामा पहिलो पटक निर्माण गरिएको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई हरेक वर्ष मनसुन अगावै पुनरावलोकन गरिने छ । यसरी पुनरावलोकन गर्दा विपद् प्रतिकार्य गर्दा आएका असहज तथा चुनौतिहरूलाई पृष्ठपोषणका रूपमा ग्रहण गरिने छ ।

अनुसूचीहरू:

अनुसूची: १ प्रकोप नक्साङ्कन तथा स्तरीकरण

प्रकोप	बाढी डुवान	आगलागी	हावाहुरी	शीतलहर	महामारी	सर्पदंश	विद्युत दुर्घटना	सडक दुर्घटना	चट्याङ	खडेरी
बाढी डुवान		बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान
आगलागी			आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी
हावाहुरी				हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी
शीतलहर					शीतलहर	शीतलहर	शीतलहर	शीतलहर	शीतलहर	शीतलहर
महामारी						महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी
सर्पदंश							सर्पदंश	सर्पदंश	सर्पदंश	सर्पदंश
विद्युत दुर्घटना								विद्युत दुर्घटना	विद्युत दुर्घटना	विद्युत दुर्घटना
सडक दुर्घटना									सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना
चट्याङ										चट्याङ
खडेरी										
अंकभार	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१
स्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०

नोट: नेपालको भौगर्भिक अवस्था, भौगोलिक अवस्था, पुराना र कमजोर भौतिक संरचना र जनघनत्वका कारण क्षतिको सम्भावना बढी हुने भएकोले भूकम्प लाई प्रमुख प्रकोपका रूपमा राख्दै यसमा तुलना गरिएको छैन ।

अनुसूची २ जहदा गाउँपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरूको सम्पर्क नम्बरहरू

पदाधिकारीहरूको नामथर	पद	सम्पर्क नम्बर	पदाधिकारीहरूको नामथर	पद	सम्पर्क नम्बर
----------------------	----	---------------	----------------------	----	---------------

जितेन्द्र प्रसाद शाह	अध्यक्ष	९८१९०११४७१, ९८०२७०९९९०	हन्ना सोरेन	उपाध्यक्ष	९८१५३२८९५१, ९८०२७१९९९०
बाबुराम राजवंशी	वडा अध्यक्ष (१)	९८१७३०३०४८, ९८०२७१९९९१	चन्द्र शेखर कुमार शाह	वडा अध्यक्ष (२)	९८०७३५९०४१, ९८०२७१९९९२
अनिल कुमार ठाकुर	वडा अध्यक्ष (३)	९८११३५०१९७, ९८०२७१९९९३	श्री शिव शंकर गामी	वडा अध्यक्ष (४)	९८११३८९२७५, ९८०२७१९९९४
श्री मुन्सी मुर्मु	वडा अध्यक्ष (५)	९८१४३४७२३८, ९८०२७१९९९५	सुर्यानन्द मण्डल	वडा अध्यक्ष (६)	९८०७३६३३४४, ९८०२७१९९९६
भगवान मरणडी	वडा अध्यक्ष (७)	९८०७०९९४७४, ९८०२७१९९९७	महेन्द्र प्रसाद मण्डल	का पा सदस्य	९८०७३९९०७४
लक्ष्मी प्रसाद मण्डल	का पा सदस्य	९८५२०३०२८८	सरिता देवी सरवरिया	का पा सदस्य	९८२०३१७३४३
सुरजा देवी पासवान	का पा सदस्य	९८०४३९९१५३	श्रीमति ज्योती कुमारी मण्डल	का पा सदस्य	९८१२३६०४९८
तेतरी कुमारी राजभर	का पा सदस्य	९८६२२२८११४			

अनुसूची ३ जहदा गाउँपालिका स्थित शाखा कार्यालय प्रमुखहरुको विवरण

क्रसं	निकाय तथा संस्था	सम्पर्क पदाधिकारी	टेलिफोन नं	मोवाइल नं
१.	प्रशासकीय प्रमुख	दुर्गा प्रसाद न्यौपाने		९८५२६८१००८
२.	योजना तथा विपद् फोकल पर्सन	राजेन्द्र प्रसाद पराजुली		९८२०७३००३५
३.	कृषि शाखा प्रमु	रामसेवक यादव		९८२०७३००३७
४.	स्वास्थ्य शाखा	राज कुमार दास		९८२०७३००३८
५.	सुचना प्रविधि शाखा	रोसन कुमार शाह		९८२०७३००६०
६.	शिक्षा शाखा	दिपक खनाल		९८२०७३००६८
७.	महिला तथा बालबालिका शाखा	प्रतिमा यादव		९८२०७३००४३

अनुसूची ४ गाउँपालिकामा विपद् व्यवस्थापनका लागि मौज्जात सामग्रीहरु:

सिनं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था	थप आवश्यक सामग्रीहरु
१.	लाईफ ज्याकेट,	१५ वटा	ठिक छ	बारुणयन्त्र, लाइफ ज्याकेट, हेलमेट, बुट, प्राथमिक उपचार किट्स, ग्लोब्स, चस्मा, स्ट्रेचर, बाल्टिन, डोरी, बेल्ट, बन्नरो, हँसिया, गैँति, कोदालो, हाते, आरी, लिभर, घन, सिटी, टर्चलाइट आदि
२.	डोरी	२ रोल	ठिक छ	
३.	त्रिपाल	२०० थान	ठिक छ	

सिंन	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था	थप आवश्यक सामग्रीहरू
४.	हेलमेट	१५ थान	ठिक छ	
५.	कोदालो	५ थान	ठिक छ	
६.	फाइर स्टिडगुसर	१० थान	ठिक छ	
७.	बेल्चा	५ थान	ठिक छ	
८.	रिड डोरी	१० थान	ठिक छ	

अनुसूची ५ स्वास्थ्य संस्थाहरूमा रहेको क्षमता लेखाजोखा

वडा नं	स्वास्थ्य संस्था रहेको स्थान	मानव स्रोत	औषधीका प्रकार	स्वयं सेविका	स्ट्रेचर	कोठा संख्या	बेड	वर्थिड सेण्टर	खोप केन्द्र	गाउँघर क्लिनिक	अन्य
१	स्वास्थ्य चौकी बुधनगर	१० जना	३६	५	६	१०	३	१	४	२	
२	स्वास्थ्य चौकी डङ्ग्राहा	३ जना	३२	४	०	३	१	०	१	०	
३	स्वास्थ्य चौकी हाथिबन्धा	६ जना	३२	५	१	३	१	०	०	०	
४	स्वास्थ्य चौकी	६ जना	३२	८	१	५	२	०	४	०	
५	स्वास्थ्य चौकी लक्ष्मीनियाँ	१० जना	४२	९	१	४	३	१	४	०	
६	स्वास्थ्य चौकी पोखरिया	७ जना	४२	९	१	६	१	०	३	२	
७	स्वास्थ्य केन्द्र महादेवकोल	४ जना	४२	९	१	४	१	०	०	०	
	जम्मा	४६		४९	११	३५	१२	२	१६	४	

थप विवरण: स्वास्थ्य चौकी लक्ष्मीनियाँमा एक एम्बुलेन्स, ल्याव, भिडियो एक्स रे, वर्थिड सेण्टर रहेको छ ।

अनुसूची ६ गाउँपालिकाभित्र रहेका नेपाल प्रहरीका युनिट र प्रमुखहरूको विवरण

सि नं	युनिटको नाम	प्रमुखको नामथर	सम्पर्क नम्बर	कार्यालयको नम्बर	कार्यरत संख्या
१.	ईलाका प्रहरी कार्यालय बुधनगर विराटनगर १८	खड्ग राई	9842379129, ९८४२३७९१२९		९ जना
२.	प्रहरी चौकी मझारे	प्रकाश कुमार कार्की	९८६२१८०९६४		७ जना
३.	सिमा प्रहरी चौकी पोखरिया	कृष्ण हुमागाई, उमेश कुमार यादव	९८५२६९०२९०, ९८५२०९०१५३		७ जना

अनुसूची ७ गाउँपालिका भित्र रहेका नेपाल प्रहरीका इकाईहरूसंग मौज्जात सामग्रीहरूको विवरण

ईलाका प्रहरी कार्यालय बुधनगर विराटनगर १८ (कार्यक्षेत्र विराटनगर १८ र जहदा गा.पा. वडा नं १ र २ को केही भाग)

सिनं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था	सिनं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था	थप आवश्यक सामग्रीहरू
१.	डोरी	४ रोल		३.	लाइफ ज्याकेट	१०		स्ट्रेचर, लाइफ ज्याकेट, रवरबुट, रवर ट्युव, हेल्मेट, फायर सुट, प्राथमिक उपचार बाकस, डोरी, भाँडा बर्तन, त्रिपाल, कम्बल, टेण्ट, सिँढी
२.	कोदालो	५		४.	गल	२		
३.	बेल्चा	५		५.	स्ट्रेचर	१		
४.	गैंती	५		६.	फायर एक्स्टिङ्ग्विसर	५		
५.	खुकुरी	५		७.	गमबुट	१०		
६.	रेनकोट	३०		८.				

प्रहरी चौकी मझारे (कार्यक्षेत्र जहदा गाउँपालिका वडा नं २, ३, ५ र ७)

सिनं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था	सिनं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था	थप आवश्यक सामग्रीहरू
७.	बेल्चा	०		९.	गैंती	०		स्ट्रेचर, लाइफ ज्याकेट, डोरी, रवरबुट, रवर ट्युव, हेल्मेट, फायर सुट, फायर एक्स्टिङ्ग्विसर
८.	गल	०		१०.	कोदालो	१		

सिमा प्रहरी चौकी पोखरिया (कार्यक्षेत्र जहदा गाउँपालिका वडा नं ४ र ६)

सिनं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था	सिनं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था	थप आवश्यक सामग्रीहरू
चौकीमा कुनै पनि सामग्रीहरू नभएकोले स्ट्रेचर, लाइफ ज्याकेट, डोरी, रवरबुट, रवर ट्युव, हेल्मेट, फायर सुट, फायर एक्स्टिङ्ग्विसर लगायतका सामग्रीहरूको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।								

अनुसूची ८ गाउँपालिकाभित्र र नजिकमा रहेका सशस्त्र प्रहरीबल नेपालका युनिट र प्रमुखहरूको विवरण

सिनं	युनिटको नाम ठेगाना	प्रमुखको नामथर	सम्पर्क नम्बर	कार्यालयको नम्बर
१.	सिमा प्रहरी बल वडा नं १	खड्ग राई	9842379129, ९८४२३७९९२९	
२.	सिमा प्रहरी बल वडा नं ७	कृष्ण हुमागाई, उमेश कुमार यादव	९८५२६९०२९०, ९८५२०९०९५३	

अनुसूची ९ गाउँपालिकाभित्र रहेका सशस्त्र प्रहरीबल नेपालका इकाईहरूमा मौज्जात सामग्रीहरू:

सिनं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था	सिनं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था	थप आवश्यक सामग्रीहरू
कुनै पनि सामग्रीहरू नभएकोले आधारभूत सामग्रीहरूको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।								

अनुसूची १० गाउँपालिकामा कार्यरत स्थानीय गैरसरकारी संस्था तथा वडागत रूपमा रहेका क्लव र सहकारी संस्थाहरू

क्र सं	संस्थाको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	फोन नं.
वडा नं २				
१.	जहदा आदर्श युवा क्लव	डङ्ग्राहा	आशिष कुमार साह	९८००९४८९९९

२.	नमबुद्ध युवा क्लव	हरिनगरा	अभय मगर	९८२५३१९२८०
वडा नं ४				
३.	सरस्वती युवा क्लव	जहदा ४	सुरज मण्डल	९८१७९२१३५१
४.	राइजिड सक्रिय युवा क्लव	जहदा ४	लव कुमार मुखिया	९८०७०२३५४७
वडा नं ५				
५.	लक्ष्मीनियाँ युवा क्लव	लक्ष्मीनियाँ	नितेश कुमार साह	९८१९३४९००७
६.	उज्वल भविष्य युवा क्लव	डकैता	राज कुमार मण्डल	९८१९३४५५५२
७.	सागेनवहा कृषि सहकारी संस्था लि	सोहल सन्थाल टोल	मुन्सी मुर्मु	९८१४३४७२३८
वडा नं ६				
८.	पोखरिया युवा क्लव	पोखरिया	विकेश कुमार मण्डल	९८००७३३०२३३
९.	युवा विकास समाज	पोखरिया	माधव मण्डल	९८००९७५०४२
१०.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी उपशाखा	पोखरिया	चन्द्रानन साह	९८४९५०३९४६
वडा नं ७				
११.	लक्ष्मीनियाँ युवा क्लव	जहदा ७	सन्तोष कुमार मण्डल	९८०७३७०५८८
१२.	प्रकाश बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	जहदा ७	रविशेष साह	९८०७३९४४१

अनुसूची ११ एम्बुलेन्स, शववाहन, दमकल र हेम्भी इक्वीपमेण्ट (डोजर, लोडर, स्काभेटर, क्रेन) आदिको विवरणः

सि नं	संस्थाको नाम	ठेगाना	चालकको नाम	सम्पर्क नम्बर
एम्बुलेन्स				
१.	घनश्याम पौद्वार	जहदा ५ लक्ष्मीनियाँ		९८१९०८८४००
२.	लाइफ गार्ड अस्पताल	विराटनगर		०२१-५३३३३३२
३.	ग्रामीण महिला जागरण	विराटनगर		०२१-५३१०६५
४.	पशुपति उपचार क्लिनिक	विराटनगर		०२१-५३५४८८
५.	नेपाल रेडक्रस, विराटनगर	विराटनगर		९८१०५१०५०७२
६.	नेपाल रेडक्रस, विराटनगर	विराटनगर		९८११०३७१२२
७.	पूर्वाञ्चल नर्सिङ होम	विराटनगर		०२१-५२३१५५
८.	विराट नर्सिङ होम	विराटनगर		०२१-५२७०७१
९.	न्युरो हस्पिटल	विराटनगर		०२१-५२२७५७
१०.	मोरङ सहकारी अस्पताल	विराटनगर		९८१५८७६३११
११.	सुरक्षा प्रसुती अस्पताल	विराटनगर		९८०७३१३२९६
१२.	पोखरिया बचत तथा ऋण सहकारी	विराटनगर		९८०७०९८२७४
१३.	पूर्वाञ्चल मैथिली युवा	विराटनगर		९८०४३९७०३५
१४.	समाज विकास केन्द्र	विराटनगर		९८४२४२८६२२
१५.	ग्रामिण महिला जागरण केन्द्र	विराटनगर		९८५२०३३६९९
१६.	सृष्टी बचत तथा ऋण सहकारी	विराटनगर		९८०५३८२५१८

१७.	हाम्रो अस्पताल	विराटनगर		९८४२१८३४६५
१८.	नोवेल अस्पताल	विराटनगर		९८१२३५४४८८
दमकल				
१९.	विराटनगर महानगरपालिका	मोरङ जिल्ला		०२१-४२००००
२०.	ईटहरी उप महानगरपालिका	सुनसरी जिल्ला		०२५ - ५८०१०१
२१.	दुहवी नगरपालिका	सुनसरी जिल्ला		०२५- ५४११०१
२२.	सुन्दर हरैँचा नगरपालिका	मोरङ जिल्ला		०२१-५४६६६६
२३.	रंगेली नगरपालिका	मोरङ जिल्ला		९८१०४७४०२३
डोजर / स्काभेटर				
२४.	जि एस कन्स्ट्रक्सन	जहदा ३ हाथिबन्धा	गुरु दयानन्द ठाकुर	९८४२०९०१६२
२५.	निर्मल कामत	जहदा ५ लक्ष्मीनियाँ		९८०८०४५९४६
२६.	प्रशान्त कुमार मण्डल	जहदा ७ महादेव कोल		

अनुसूची १२: विपदबाट प्रभावित हुनसक्ने लक्षित जनसंख्याको पूर्वानुमान (उच्च संकटासन्न क्षेत्रको मात्र)

वडा नं	टोलहरु	घरधुरी	प्रभावित हुनसक्ने परिवार	प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्या				
				महिला	बाल बालिका	जेष्ठ नागरिक	अपाङ्ग	जम्मा
बाढी तथा डुवान								
वडा नं १	बुधनगर	२५५	२००	३८०	४००	३०	३	८१३
	कलाबञ्जर	२००	१५०	२२०	२८०	२५	३	५२८
	धुनी	५०	५०	८०	९०	१०	२	१८२
	भुटाहा	५०	५०	८५	८०	८	१	१७४
धुनी, कलाबञ्जर, कुल्हडिया, भुटाहा वस्तीहरुमा खोलाहरुले खेतीयोग्य जमिन कटान गर्छ ।								
	जम्मा	५५५	४५०	९६५	९२५	७३	९	
वडा नं २	मोहनपुर	३५	३५	५०	५५	४	१	१४५
	बैरिया नयाँटोल	१०	१०	१८	२०	२	०	५०
	बैरिया भिमपुर	७	७	१२	१४	१	०	३४
	मझारे	२०	२०	३५	४०	२	१	७८
	राजवंशी टोल	२५	२५	४०	४०	२	१	८३
	भोला टोल	२५	२५	४५	४२	२	०	८९
अन्य टोलहरु: खिक्री टोल, बोधा, बखरी टोल, बड्की बैरियाको पश्चिम टोल, बीरपुर नेपालीटोलमा डुवान								
	जम्मा	१२२	१२२	१९९	२११	१३	३	४२६
वडा नं ३	बनरखोरिया (बगैँचाटोल)	२५	२०	४५	४२	२	१	९०
	जमाइटोल (तरि टोल)	१५	१५	२५	३२	३	१	६१

वडा नं	टोलहरु	घरधुरी	प्रभावित हुनसक्ने परिवार	प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्या				
				महिला	बाल बालिका	जेष्ठ नागरिक	अपाङ्ग	जम्मा
	सिंधियाटोल (हाथीबन्धा)	२५	२५	४०	४०	२	१	८३
	सन्थाल र कर्मी टोल	७५	६०	११०	१०५	१०	३	२२८
	पन्निदास ऋषिदेव टोल	५०	३५	८५	८०	८	१	१७४
	जयरामपुर थानटोल	१५	१५	२५	३२	३	१	६१
	राजवंशी पूर्वटोल	४०	४०	८०	९०	१०	२	१८२
	जयरामपुर पूर्वटोल	५०	५०	८५	८०	८	१	१७४
	जयरामपुर खदराटोल	२५	२५	४०	४०	२	१	८३
	जितेन ऋषिदेव टोल	३५	३५	५०	५५	४	१	१०९
	जम्मा	३५५	३२०	५८५	५९६	५२	१३	१२४६
वडा नं ४	फूलटोल मधुरा	१००	७५	१५५	१७०	३६	५	३६६
	कुशवाहा टोल	५०	३५	७५	८५	२०	२	१८२
	सन्थाल टोल	१००	४५	१९०	१६०	५५	४	४०९
	सोहल	१४४	१००	२१०	२७०	६५	७	५५२
	भंगा सोहल	७०	५०	१२०	१७०	३०	३	३२३
	सिसौबारी	८०	६०	१५०	१८५	२८	२	३६५
	मुखिया टोल	१५	१५	३१	३१	५	०	६७
	रामचोक हटिया टोल	१००	५०	१९०	२२०	२५	८	४४३
	जम्मा	६५९	४३०	११२१	१२९१	२६४	३१	२७०७
वडा नं ५	नयाँवस्ती	३०	२५	५०	५५	४	१	११०
	लक्ष्मीनियाँ	५०	३५	७५	८५	२०	२	१८२
	डकैता	२५	२०	४०	४०	२	१	८३
	सोहल	७०	५०	१२०	१७०	३०	३	३२३
	महतो टोल	१५०	१००	२१०	२७०	६५	७	५५२
	मुस्लिम टोल	५०	३५	७५	८५	२०	२	१८२
	उखरकट्टा	१००	७५	१९०	२२०	२५	८	४४३
	जम्मा	४७५	३४०	७६०	९२५	१६६	२४	१८७५
वडा नं ६	डुमरिया मण्डल टोल	६	६	१०	१२	२	१	२५
	जम्मा	६	६	१०	१२	२	१	२५
वडा नं ७	सिर्सिया	५८०	४००	७५०	८००	३०	५	१५८५
	सितुङ टोल	१००	१००	१८०	२००	२०	३	३०३
	डाङ टोल	३०	३०	५०	५५	४	१	११०
	बाढी टोल	७५	७५	१९०	२२०	२५	८	४४३
	भिमपुर	१३५	१००	१९०	१८०	२२	२	२९४

वडा नं	टोलहर	घरधुरी	प्रभावित हुनसक्ने परिवार	प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्या				
				महिला	बाल बालिका	जेष्ठ नागरिक	अपाङ्ग	जम्मा
	निमटोल	६०	५०	१२०	१७०	३०	३	३२३
	महादेवकोल	३८५	३००	२००	२२०	२५	८	४४३
	तरिगामा	१५०	१५०	२८०	३००	२५	३	६०८
	जम्मा	१५१५	१२१७	१५६०	२१४५	१७९	३३	४१०९
आगलागी								
वडा नं १	धुनी (२५) तुलामडान (४०) मडान (२५) राजवंशी टोल (५०) बुधनगर (४०) भुटाहा (२५)	२०५	२०५	२५०	२५०	२०	५	५२५
वडा नं २	हरिनगरा (३०) मझारे (२२) डड्ग्राहा (८०) बैरिया (३५) बीरपुर (३०)	१९७	१९७	२४०	२२०	२०	६	४८६
वडा नं ३	वनखोरिया (५०) साविक वडा नं २ (६०) भाथिगछ जयरामपुर (२०) साविक वडा नं ४ (२०) हाथिबन्धा (३०)	१८०	१८०	२८०	३५०	३०	५	६६५
वडा नं ४	सोहल (५०) रामचोक (७०) संधाल टोल (६०) भंगा सोहल (३०) कुशवाहा टोल (३५) फूलटोल मधुरा (६०) सिसौबारी (६०) मुखिया टोल (१०)	३७५	३७५	४५०	५१०	५०	१०	१०२०
वडा नं ५	मुस्लिमटोल (५०) कामतटोल (४०) महतोटोल (१५०) सोहल (८०) मेहताटोल (४०)	३६०	३६०	४४०	४८०	३०	८	९५८
वडा नं ६	वडा कार्यालय पश्चिम ऋषिदेव २ टोल (२००) डुमरिया (६)	२०६	२०६	२५०	२५०	२०	५	५२५
वडा नं ७	महादेवकोल (३८५)	३८५	३८५	४५५	६४०	५०	१०	११५५
	जम्मा	१९०८	१९०८	२३६५	२७००	२२०	४९	५३३४

अनुसूची १३ विगत १० वर्षयता विपदबाट भएको क्षतिको विवरण:

विपद्	साल र महिना	क्षतिको विवरण
वडा नं १		

बाढी	२०७४ साल	१० घर बगाएको । धुनी भुटाहा कलाबज्जर कुडरियामा करिव २० विघा जमिन कटान । यादव टोलमा रेल्वे टुट्टा ४ घर बगाएको र खेतीपाती सबै क्षति भएको । ७ दिनसम्म जलामय । ३ करोडको क्षति ।
बाढी	२०७८ साल	२०७४ सालमा कटान भएका सबै क्षेत्रमा थप १० विघा जमिन कटान । पाकेको धानबालीमा ४० प्रतिशत भन्दा बढी नोक्सानी । १ करोड २० लाख
महामारी	२०७६-७८	कोभिड-१९का कारण ३ जनाको मृत्यु । जनजीवन अस्तव्यस्त भएको ।
शीतलहर	हरेक वर्ष	शीतलहरका कारण हरेक वर्ष जनजीवन प्रभावित । बालीनालीमा क्षति हुने गरेको ।
सर्पदंश	हरेक वर्ष	हरेक वर्ष सर्पदंशका कारण मानवीय क्षति र घाइते हुने गरेको ।
वडा नं २		
बाढी	२०७४ साल	मझारे डङ्ग्राहा बकरी छोट्टी बैरिया मिलनचोकमा नदी किनारका ७० विघा जग्गा कटान । २०० वटा पशुचौपायाहरू बगाएको । ४ करोडको क्षति ।
बाढी	२०७८ साल कार्तिक	बैरिया छोट्टी बैरिया बीरपुर मोहनपुर हरिनगरा कालीटोल नडिया दावाटोलमा माटोका १००० घरधुरी भत्काएको । घरका सामान र लत्ताकपडाहरू धेरै बगाएको । १ करोड
शीतलहर	२०७७ साल	डङ्ग्राहामा शीतलहरका कारण २ जनाको मृत्यु । बालीनालीमा क्षति । जनजीवन अस्तव्यस्त ।
चट्याङ	२०७० साल	१ जना पुरुषको चट्याङको कारण मृत्यु भएको ।
हावाहुरी	२०७६ साल	बकरी बैरियामा १ जना महिला हावाहुरीले घर लडाएर किचेर मृत्यु भएको
महामारी	२०७६-७८	कोभिड-१९का कारण ५ जना पुरुषको मृत्यु । जनजीवन अस्तव्यस्त भएको ।
वडा नं ३		
आगलागी	२०६५ साल	बनरखोरियामा २५ घर जलेर नष्ट भएको ।
बाढी	२०७४ साल	बभनटोलमा ३० घर डुवान हाथिबन्धामा ७०० घर डुवान ढावीटोलमा २० घर तडी टोलमा २०० घर डुवान भएका र १ जनाको मृत्यु भएको । ५० लाखको क्षति ।
बाढी	२०७८ साल	हाथिबन्धामा ७०० घर डुवानमा तडीटोलमा २०० घर डुवानमा । बालीनालीमा ३० प्रतिशत क्षति । ५० लाखको क्षति ।
वडा नं ४		
सर्पदंश	२०६९ भाद्र	किसन मण्डललाई सर्पले डसेको र अस्पतालमा उपचार गर्दा धेरै खर्च भएको ।
बाढी	२०७४ श्रावण	४० वटा घर टहराहरू बगेका । बाटो भत्किएकोले धेरै दिनसम्म आवतजावतमा कठिनाइ भएको । ४० लाखको क्षति ।
आगलागी	२०७५ मंसिर	सोहलमा १ घर जलेको र ३ वटा पशुचौपायाहरू जलि मरेका ।
हावाहुरी	२०७५ चैत्र	हावाहुरीका कारण १५ वटा घरहरू उडाएको ।
आगलागी	२०७७	सोहलमा १ घर जलेको र पशुचौपायाहरू जलेका ।
बाढी	२०७८ कार्तिक	बेमौसमी बाढी आएर २५ वटा घरहरू भत्किएका र पाकेको धानबालीमा ७५ प्रतिशत क्षति । १ करोडको क्षति ।
दुर्घटना	२०७८ फाल्गुण	जहदा टोलमा मोटरसाइकल दुर्घटनामा एक जनाको ज्यान गएको ।
दुर्घटना	२०७८ माघ	लक्ष्मिनियाँ पुल नजिक सिटी सफारी पल्टिएर एकजनाको खुट्टा भाँचिएको ।
करेण्ट	२०७८ फाल्गुण	फूलटोल मधुरामा लोहन्द्रा खोलामा माछा मार्ने क्रममा करेण्ट लागेर १ जनाको ज्यान गएको ।
डुबेर मृत्यु	२०७८ असौज	जहदा टोलमा नुहाउन गएको समयमा पोखरीमा १ जनाको डुबेर मृत्यु ।

पुलबाट खसेर	२०७८ फाल्गुण	विराटनगरबाट काम गरेर फर्कँदा रामचोकमा लोहन्द्रा पुलबाट झरेर १ जनाको मृत्यु।
वडा नं ५		
खडेरी	२०६८ साल	धानबाली र तरकारी बालीमा नोक्सानी भएको ।
भूकम्प	२०७२ साल	वडाका प्रायः सबै विद्यालयहरू मन्दिरहरूमा आँशिक क्षति। घरहरूमा सामान्य क्षति ।
बाढी	२०७४ साल	वडाका अधिकाँस टोलहरू डुवेका । केही घरहरू बगाएका। ५० लाखको क्षति ।
आगलागी	२०७६ साल	मण्डलटोलमा ३ वटा घरहरू जलेका ।
बाढी	२०७६ साल	बाढीका कारण १ जनाको मृत्यु ।
महामारी	२०७६-७८	विद्यालयहरू बन्द पढाइमा अवरोध। रोजगारीबाट बञ्चित। स्वास्थ्य उपचारमा समस्या । १ मृत्यु।
बाढी	२०७८ साल	कान्छी लगायत अगुवा धानबालीमा ४० प्रतिशत भन्दा बढी क्षति । ५० लाखको क्षति ।
वडा नं ६		
भूकम्प	२०७२ वैशाख	जनता मा वि र स्वास्थ्य चौकीको शौचालयको पर्खाल चर्किएको ।
बाढी	२०७४ भाद्र	४० घर भत्किएका । जनता मा वि मा शिविर राखुपरेको । ४० लाखको क्षति ।
बाढी	२०७८ माघ	पाकेको र पाक्न लागेको धानबालीमा २५ प्रतिशत क्षति भएको । २० लाखको क्षति ।
आगलागी	२०७८ माघ	१ घरमा आगलागी हुँदा पूर्णरूपमा क्षति भएको ।
सर्पदंश	२०७८ श्रावण	१ जना सन्थाल महिलाको मृत्यु ।
वडा नं ७		
बाढी	२०७४ २०७६ र २०७७	बाडीटोल भीमपुर महादेवकोल तरिगामामा धानबालीमा क्षति पोखरीका माछाहरू बगाएको घरहरूमा पानी पसेको । १ करोडको क्षति ।
बाढी	२०७८ कार्तिक	पाकेको धानबालीमा २५ प्रतिशत क्षति। अधिकाँस घरमा पानी पसेको। प्रमुख सडक भत्किएका। महादेवकोलमा विद्यालयमा शिविर सञ्चालन। पोखरीका माछा सबै बगाएको। ५० लाखको क्षति।
आगलागी	२०७५ फाल्गुण २०७६ वैशाख २०७८ माघ	बाडी टोलमा १ घरमा आगलागी । करिव २ लाखको क्षति। महादेवकोलमा २ घरमा आगलागी । करिव १ लाखको क्षति। सिर्सिया टोलमा १ घरमा आगलागी । करिव २ लाखको क्षति।
सर्पदंश	प्राय हरेक वर्ष	महादेवकोल निमटोल छोटी महादेवकोल भीमपुर लगायतका टोलमा हरेक वर्ष सर्पदंशले मानवीय क्षति ।

अनुसूची १४ विभिन्न प्रकोपका सन्दर्भमा वडाका टोलहरुको सङ्कटासन्नता स्तरीकरण र विश्लेषण

टोलको नाम	घरधुरी	जातजाति	मुख्य विपदहरु	घरको प्रकृति				सुकुम्वासी	बैदेशिक रोजगारी	मुख्य पेशा	सम्पन्नता			संकटासन्नताका कारणहरु
				पक्की ढलान	ईटा र टिन	टाटी र टिन	खरको छाना				गरिव	मध्यम	सम्पन्न	
वडा नं १														
धुनी	१५०	सरवरिया	बाढी डुवान	६	१५	११४	१५	२५	१५	खेती मजदुरी	१००	१५	३५	
तुला मडान	१५०	सरवरिया गुरुड राम	बाढी डुवान	१०	१०	१००	३०	२०	५	खेती मजदुरी	८०	३०	४०	
मडान	६५	राजवंशी सरवरिया	बाढी डुवान	१०	१०	४५	०	४	८	खेती मजदुरी	१५	१५	३५	
राजवंशी टोल	२००	राजवंशी सरवरिया	बाढी डुवान	२०	१००	४०	४०	२०	२५	खेती मजदुरी	५०	५०	१००	
यादव टोल	१००	यादव बैठा	बाढी डुवान	१५	७५	१०	०	१०	१०	खेती मजदुरी	४०	२०	४०	
बुधनगर	१५५	यादव राम मोची	बाढी डुवान	३७	३२	५३	३३	१५	२८	खेती मजदुरी जागिर	६५	४५	४५	
भुटाहा	४००	गोडी सुडी सरवरिया	बाढी डुवान	७०	१००	२१५	१५	५०	५०	खेती मजदुरी	२००	१००	१००	
कालाबञ्जर	५०	सार्की ऋषिदेव गुरुड	बाढी डुवान	३	५	४२	०	२०	५	खेती मजदुरी	२०	१०	२०	
कुल्हाडिया	२५०	सञ्जीफरोस जठ साह	बाढी डुवान	१२	६०	१७८	०	१८	७०	खेती मजदुरी	३०	१००	१२०	
जम्मा	१५२०			१८३	४०७	७९७	१३३	१८२	२१६		६००	३८५	५३५	
वडा नं २														

टोलको नाम	घरधुरी	जातजाति	मुख्य विपदहरू	घरको प्रकृति				सुकुम्वासी	वैदेशिक रोजगारी	मुख्य पेशा	सम्पन्नता			संकटासन्नताका कारणहरू
				पक्की ढलान	ईटा र टिन	टाटी र टिन	खरको छाना				गरिव	मध्यम	सम्पन्न	
मझारे	१५०	गनगाई साह पासवान	डुवान हावाहुरी आगलागी	१६	४५	५०	३९	३५	१५		२५	७०	५५	
डङ्ग्राहा	१७५	गनगाई साह मुसहर	डुवान महामारी आगलागी	८	४०	७२	५५	२८	११		९५	३०	५०	
बखरी सन्थाल टोल	७५	सन्थाल साल पासवान	डुवान हावाहुरी आगलागी	३	११	३५	२६	५	५		४०	१९	१६	
छोटकी बैरिया	१००	सन्थाल मुस्लिम राजभर	डुवान महामारी आगलागी	१२	३०	४०	१८	२०	१५		६५	२०	१५	
बैरिया भिमपुर	३००	सन्थाल राजभर साह	डुवान हावाहुरी महामारी	१५	४०	२१०	३५	५५	२५		११०	७५	११५	
मोहनपुर	६०	सन्थाल	डुवान हावाहुरी आगलागी	३	०	४७	१०	२०	५		३५	२०	५	
नयाँटोल	३५	सन्थाल राजभर यादव	डुवान हावाहुरी आगलागी	०	०	३०	५	१५	५		२०	१२	३	
हाथिबन्धा	५५	यादव सन्थाल साह	बाढी हावाहुरी आगलागी	४	४०	११	०	२०	६		३०	१०	१५	
हरिनगरा ऋषिदेवटोल	३५	ऋषिदेव	डुवान हावाहुरी आगलागी	०	२	३०	३	३४	०		३५	०	०	

टोलको नाम	घरधुरी	जातजाति	मुख्य विपदहरू	घरको प्रकृति				सुकुम्बासी	वैदेशिक रोजगारी	मुख्य पेशा	सम्पन्नता			संकटासन्नताका कारणहरू
				पक्की ढलान	ईटा र टिन	टाटी र टिन	खरको छाना				गरिव	मध्यम	सम्पन्न	
हरिनगरा भोलाटोल	३५	गनगाई मुस्लिम	डुवान हावाहुरी आगलागी	३	२०	१२	०	६	५		१०	२०	५	
हरिनगरा नेपालीटोल	५०	मगर गुरुङ साह	डुवान हावाहुरी आगलागी	५	३०	१५	०	८	१०		५	३०	१५	
हरिनगरा नढियाटोल	३०	सन्थाल ठाकुर राजभर	डुवान हावाहुरी आगलागी	३	२०	७	०	५	२		१५	१०	५	
हरिनगरा खिक्री टोल	३५	सन्थाल कामत गुरुङ	डुवान हावाहुरी आगलागी	०	२५	१०	०	५	२		२०	१०	५	
राजभरटोल	१५०	राजभर ऋषिदेव राजवंशी	डुवान हावाहुरी आगलागी	५	५०	९०	५	५८	१०		१००	४०	१०	
राजवंशी टोल	८०	राजवंशी शर्मा	डुवान हावाहुरी आगलागी	३	३०	४५	२	०	१५		५०	२०	१०	
जम्मा	१३६५			८०	३८३	७०४	१९८	३१४	१३१		६५५	३८६	३२४	
वडा नं ३														
बनरखोरिया	१५०	राजवंशी राय मलाह साह	बाढी हावाहुरी आगलागी	१०	२५	८०	३५	५२	८	खेतीपाती ज्यालादारी मिश्री लेबर	६१	५४	३५	सिधियाले बगैँचा टोल (५) र गौशाला क्षेत्र कटान गर्ने

टोलको नाम	घरधुरी	जातजाति	मुख्य विपदहरू	घरको प्रकृति				सुकुम्बासी	वैदेशिक रोजगारी	मुख्य पेशा	सम्पन्नता			संकटासन्नताका कारणहरू
				पक्की ढलान	ईटा र टिन	टाटी र टिन	खरको छाना				गरिव	मध्यम	सम्पन्न	
बभनटोली तरीटोल भट्टाटोल जमाइटोल	३१०	मलाह राजवंशी मुस्लिम यादव राय	बाढी हावाहुरी आगलागी सर्पदंश	६५	८५	१०७	५३	१००	५०	खेतीपाती ज्यालादारी मिस्त्री लेवर	१२१	८०	१०९	
भाथिगछ खदराटोल जयरामपुर नदीटोल जुडीटोल	२०५	राजवंशी राय मुसहर यादव कोइरी धानुक	बाढी हावाहुरी आगलागी सर्पदंश	५	३०	१६५	५	१५०	५	खेतीपाती ज्यालादारी मिस्त्री लेवर	१५५	२०	३०	
सन्थालटोल मुस्लिमटोल थानटोल नहरटोल	३१०	सन्थाल राजवंशी मलाहा मुस्लिम	बाढी सर्पदंश हावाहुरी आगलागी	२१	१५०	१३५	४	३५	२०	खेतीपाती ज्यालादारी मिस्त्री लेवर	१३५	१२५	५०	
हाथिबन्धा सन्थालटोल टिहलीटोल नदीटोल	४९०	सन्थाल राजवंशी राय मुसहर पासवान	बाढी हावाहुरी आगलागी सर्पदंश	२५	३५	४२५	५	३३	१०	खेतीपाती ज्यालादारी मिस्त्री लेवर	२४९	२२१	२०	
जम्मा	१४६५			१२६	३२५	९१२	१०२	३७०	९३		७२१	५००	२४४	
वडा नं ४														
शान्ति मधुरा	१९०	मण्डल विन कोइरी	बाढी	३५	४५	१००	१०	६०	५५	खेतीपाती ज्यालादारी	११०	५०	३०	लोहन्द्रा खोलामा कतैपनि तटबन्ध छैन । बालुवाले नदी उकास भएको छ । बालुवा निकाल्ने गरिंदैन । खोला किनारमा बाक्लै सुकुम्बासी वस्तीहरू छन् । कटानको उच्च
कविलासा	१८०	राजवंशी ऋषिदेव मण्डल	बाढी	२८	४०	१०५	७	५०	५०	खेतीपाती ज्यालादारी	१००	४५	३५	
हटिया टोल	१२५	सुडि मण्डल मुखिया	बाढी	३०	३०	६०	५	३०	४०	खेतीपाती ज्यालादारी	७०	३०	२५	
वडाछेउ टोल	११०	मण्डल नुनियौं विन	बाढी आगलागी	१०	४२	५५	३	५०	५०	खेतीपाती ज्यालादारी	५०	३५	२५	
जहदा टोल	१७५	मण्डल मुखिया मुसहर	सडक दुर्घटना आगलागी	१०	५०	१००	१५	२०	२०	खेतीपाती ज्यालादारी	८०	६०	३५	

टोलको नाम	घरधुरी	जातजाति	मुख्य विपदहरू	घरको प्रकृति				सुकुम्वासी	वैदेशिक रोजगारी	मुख्य पेशा	सम्पन्नता			संकटासन्नताका कारणहरू
				पक्की ढलान	ईटा र टिन	टाटी र टिन	खरको छाना				गरिव	मध्यम	सम्पन्न	
स्कूल टोल	२००	मण्डल मुखिया	आगलागी हावाहुरी	४०	५५	८०	२५	१५	७०	खेतीपाती ज्यालादारी	११०	६०	३०	जोखिममा फूलटोल शान्तिटोल सोहल सिसौबारी र जयरामपुर वस्तीहरू छन् ।
फूलटोल	१७०	कोइरी मण्डल सन्थाल	बाढी आगलागी	१०	६०	७०	३०	५०	२०	खेतीपाती ज्यालादारी	८०	६०	३०	
सोहल	२५०	मण्डल सन्थाल मुखिया पासवान	बाढी आगलागी	२०	७०	१२५	३५	७०	४०	खेतीपाती ज्यालादारी	१५०	६०	४०	
जम्मा	१४००			१८३	३९२	६९५	१३०	३४५	३४५		७५०	४००	२५०	
वडा नं ५														
महतो टोल	१५०	महतो तेली हलवाई	बाढी आगलागी	१०	३	२७	११०	५०	१०	खेतीपाती ज्यालादारी मिस्त्री लेवर	२०	११०	२०	
सोहल सन्थालटोल	१२५	सन्थाल सिंह मोहली	बाढी आगलागी हावाहुरी	१०	१५	७५	२५	४०	१५	खेतीपाती ज्यालादारी मिस्त्री लेवर	७५	३०	२०	
ओखरकट्टा	२००	गनगाई सन्थाल मुस्लिम	बाढी आगलागी	१०	१०	८०	१००	७५	२५	खेतीपाती ज्यालादारी मिस्त्री लेवर	१००	५०	५०	
डकैताटोल	७५	गनगाई नुनियाँ साह	बाढी आगलागी	५	१०	४०	२०	४०	२०	खेतीपाती ज्यालादारी मिस्त्री लेवर	४०	२०	१५	
लक्ष्मीनियाँ	१५०	साह नुनियाँ सन्थाल	बाढी आगलागी	३०	३०	६०	३०	२०	२०	खेतीपाती नोकरी मिस्त्री लेवर	३०	४५	७५	

टोलको नाम	घरधुरी	जातजाति	मुख्य विपदहरू	घरको प्रकृति				सुकुम्बासी	वैदेशिक रोजगारी	मुख्य पेशा	सम्पन्नता			संकटासन्नताका कारणहरू
				पक्की ढलान	ईटा र टिन	टाटी र टिन	खरको छाना				गरिव	मध्यम	सम्पन्न	
महथाटोल	४०	राजभर गनगाई साह	बाढी आगलागी	५	१५	१०	१०	२५	४	खेतीपाती ज्यालादारी मिस्त्री लेवर	२०	१५	५	
केवरत	५०	केवट नुनियाँ राजभर	बाढी आगलागी	७	२३	१५	५	३०	७	खेतीपाती ज्यालादारी मिस्त्री लेवर	२५	१५	१०	
जम्मा	७९०			७७	१०६	३०७	३००	२८०	१०१		३१०	२८५	१९५	
वडा नं ६														
ठेकी टोल	१००	गनगाई	बाढी आगलागी	५	१०	६५	२०	०	१०	खेतीपाती ज्यालादारी	१५	६०	२५	
मुस्लिमटोल	२०५	मुस्लिम	आगलागी हावाहुरी	२५	१०५	५४	२१	१५	५५	खेतीपाती ज्यालादारी	४०	१००	६५	
पोखरिया टोल	२५०	गनगाई	आगलागी हावाहुरी	३०	१००	७०	५०	१५	२५	खेतीपाती ज्यालादारी	५०	५०	१५०	
मुसहरी टोल	२००	ऋषिदेव	आगलागी हावाहुरी	०	२५	७५	१००	९०	२०	खेतीपाती ज्यालादारी	५०	१००	५०	
सन्थालटोल	४५	सन्थाल	आगलागी हावाहुरी	०	५	३०	१०	२५	५	खेतीपाती ज्यालादारी	१५	२०	१०	
धानुक र गनगाई टोल	१२५	धानुक गनगाई	आगलागी हावाहुरी	२०	८०	१५	१०	३०	१०	खेतीपाती ज्यालादारी	२५	२५	७५	
धानुक टोल	३५	धानुक	आगलागी हावाहुरी	१	२०	९	५	२५	५	खेतीपाती ज्यालादारी	१०	१०	१५	
डकैता पोखरिया	२२५	गनगाई ठाकुर	बाढी आगलागी हावाहुरी	७	१८	१७५	२५	१५	२०	खेतीपाती ज्यालादारी	४०	८०	१०५	

टोलको नाम	घरधुरी	जातजाति	मुख्य विपदहरू	घरको प्रकृति				सुकुम्बासी	वैदेशिक रोजगारी	मुख्य पेशा	सम्पन्नता			संकटासन्नताका कारणहरू
				पक्की ढलान	ईटा र टिन	टाटी र टिन	खरको छाना				गरिव	मध्यम	सम्पन्न	
डुमरिया	६०	गनगाई ठाकुर साह	बाढी आगलागी हावाहुरी	३	६	४५	६	६	३	खेतीपाती ज्यालादारी	१५	२५	२०	
जम्मा	१२४५			९१	३६९	५३८	२४७	२२१	१५३		२६०	४७०	५१५	
वडा नं ७														
तरिगामा	१५०	सुडी राम धानुक	बाढी कटान आगलागी	१५	३	१३२	०	५०	५	खेतीपाती ज्यालादारी	१३०	१०	१०	
छोटी महादेवकोल	८०	केवट गनगाई	बाढी कटान आगलागी	३	१	७६	०	१०	१०	खेतीपाती ज्यालादारी	५५	१५	१०	
केवरत टेडिकाट टोल	२५	केवरत धानुक मलाह	बाढी डुवान आगलागी	०	०	२५	०	१०	८		१२	५	८	
महादेवकोल विश्वासटोल	४५२	गनगाई गोडी	बाढी डुवान आगलागी	५	२५	४१५	७	१५	२०		३९७	३०	२५	
निमटोल भिमपुर	३०	सन्थाल यादव राजपुत	बाढी डुवान आगलागी	५	३	२२	०	२	५		१८	७	५	
भिमपुर राजभरटोल	३००	यादव नुनियाँ महाला	बाढी डुवान आगलागी	७	१०	२८३	०	२०	१५		२५०	३०	२०	
बाडी टोल	७५	सन्थाल नुनियाँ	बाढी डुवान आगलागी	१	५	५९	१०	५	३		५०	१५	१०	
ठाकुरटोल महादेवकोल	२०	ठाकुर नुनियाँ	आगलागी हावाहुरी	३	५	१२	०	३	२		१०	६	४	
नहरटोल भिमपुर	२४	मुसहर नुनियाँ	बाढी डुवान आगलागी	१	०	२१	२	१७	०		२४	०	०	
नयाँपट्टी तरिगामा	९५	मुसहर मलाह ठाकुर	बाढी डुवान आगलागी	१	०	९४	०	५०	०		७०	२४	१	

टोलको नाम	घरधुरी	जातजाति	मुख्य विपदहरू	घरको प्रकृति				सुकुम्वासी	वैदेशिक रोजगारी	मुख्य पेशा	सम्पन्नता			संकटासन्नताका कारणहरू
				पक्की ढलान	ईटा र टिन	टाटी र टिन	खरको छाना				गरिव	मध्यम	सम्पन्न	
धडाङ्ग टोल	३०	सन्थाल	बाढी शितलहर	०	१	२९	०	२४	१		२०	६	४	
सितमटोल	५०	सन्थाल साह	बाढी डुवान आगलागी	०	०	५०	०	२९	०		३०	१०	१०	
डनबस्को टोल	५०	मुसहर सन्थाल डोम	आगलागी हावाहुरी	५	०	४५	०	३०	३		४०	५	५	
सिर्सिया टोल	५८०	सन्थाल साह	बाढी डुवान आगलागी	१२	१	५६७	०	५०	१०		२८०	२००	१००	
जम्मा	१९६१			५८	५४	१८३०	१९	३१५	८२		१३८६	३६३	२१२	

अनुसूची: १५ वडागतरुपमा रहेका आर्थिक स्रोतहरू

क्र सं	स्रोतहरू	नाम ठेगाना
१.	मूख्य आर्थिक स्रोतहरू	ग्रामिण क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालन, मिस्त्री, लेबर, वैदेशिक रोजगारी र कमजोर आर्थिक अवस्था भएकाहरूले ज्याला मजदुरी । बजार क्षेत्रमा ब्यापार, व्यवसाय, जागिर, यातायात आदि
२.	उद्योगहरूको नाम र ठेगाना	केही राइस मिल बाहेक अन्य कुनै पनि उद्योगहरू नभएको ।
३.	बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	<p>वडा नं १ दुर्गा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड अमर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड जयकिसान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड धुनी कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड</p> <p>वडा नं २ मानव बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड प्रशंसा कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड महाकाली कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड</p> <p>वडा नं ३ आधुनिक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड तरीटोल राजवंशी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड जयरामपुर भाथिगछ बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड भाथिगछ सिभिल लघुवित्त बभनटोली एनआइसी लघुवित्त जयरामपुर</p> <p>वडा नं ४ जनसेवा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड सोहल नविन कृषि फर्म शान्ति टोल सूर्योदय बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड</p> <p>वडा नं ५ प्रकाश बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड सम्मिश्रण बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड मालती बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड गणेश बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड लघुवित्तहरू: जीवन विकास, फरवार्ड कम्प्युनिटी, जीवन सुधार, नेरुडे, गरिवी निवारण बैंक: माछापुच्छ्रे विकास बैंक</p> <p>वडा नं ६ निरन्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड पोखरिया चौमुखी कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड पोखरिया विद्या बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड पोखरिया</p> <p>वडा नं ७ प्रकाश बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड</p>
४.		

अनुसूची: १६ विद्यालय र क्याम्पसहरूको विवरण

क्र सं	विद्यालय र क्याम्पसको नाम	तह	विद्यार्थी संख्या	कोठा	क्षेत्रफल	क्र सं	विद्यालय र क्याम्पसको नाम	तह	विद्यार्थी संख्या	कोठा	क्षेत्रफल
वडा नं १						वडा नं २					
१	श्री बुद्धेश्वरी मा वि	१-१०	३१५	१३	०-५-०	१	श्री मा वि बैरिया	१-१०	३५०	१०	४ कट्टा
२	श्री दुर्गा मा वि	१-१०	६००	१८	०-१०-०	२	श्री जनता मा वि	१-१०	५००	८	२ विघा
३	श्री जनता बाल आ वि	१-८	४११	१४	०-८-०	३	श्री काली आ वि	१-८	३०१	११	३ कट्टा
४	श्री गणेश आ वि	१-५	१५५	५	०-३-०	४	श्री आ वि हरिनगरा	१-५	१२१	६	५ कट्टा
५	श्री लक्ष्मी आ वि	१-५	१६९	५	१-५-०	५	श्री सन्थाल आ वि बीरपुर	१-५		६	
६	श्री जयराम ईङ्गलिस बोर्डिङ	१-५	१३४	८	०-३-०	६	श्री जन आ वि	१-५	१०९	८	२ कट्टा
वडा नं ३						७	श्री चन्द्रसूर्य ईङ्गलिस बोर्डिङ	१-५		८	२ कट्टा
१	श्री बाल लक्ष्मी आ वि	१-५	१६०	८	५ कट्टा	८	श्री बालबालिका ईङ्गलिस बोर्डिङ	१-८		१२	४ कट्टा
२	श्री आदर्श आ वि	१-५	२२२	१०	८ कट्टा	वडा नं ४					
३	श्री माँ भवानी आ वि	१-५	२५५	६	५ कट्टा	१	सार्वजनिक मा वि	१-१०	६६१	१६	१.५ विघा
४	श्री रामजानकी आ वि	१-५	२७१	१०	५ कट्टा	२	सरस्वती आ वि	१-८	२६०	९	५ कट्टा
५	श्री लक्ष्मी आ वि	१-८	३८५	१६	१८ कट्टा	३	लक्ष्मी आ वि	१-८	३५०	१४	४ कट्टा
वडा नं ५						४	बुध किण्डर बोर्डिङ स्कूल		१८०	१०	३ कट्टा
१	श्री दुर्गा मा वि	१-१२	९००	२४	१० कट्टा	वडा नं ६					
२	श्री हनुमान आ वि	१-५	१९०	५	१ कट्टा	१	श्री जनता मा वि	१-११	४८१	२०	५ कट्टा
३	श्री रामजानकी आ वि	१-६	१८३	७	६ कट्टा	२	श्री भवानी आ वि	१-५	१००	७	२ कट्टा
४	श्री तालिमुल कुरान आ वि	१-३	१२५	३	१ कट्टा	३	श्री बाबा दिनाभद्री आ वि	१-४	१००	४	४ कट्टा

५	श्री जानकी आ वि	१-५	१८०	५	३ कट्टा	४	श्री ईस्लामियाँ आ वि	१-५	२००	६	३ कट्टा	
६	श्री भानुभक्त आ वि	१-५	१२५	३	१ कट्टा	५	श्री ज्ञानसागर ईङ्गलिस बोर्डिङ	१-५	३००	७	४ कट्टा	
वडा नं ७							६	श्री शिक्षा ईङ्गलिस बोर्डिङ	१-३	६०	३	२ कट्टा
१	श्री महेन्द्र मा वि	१-१०	७३६	१५	११ कट्टा	७	श्री दिव्यज्योति ईङ्गलिस बोर्डिङ	१-३	६०	४	२ कट्टा	
२	श्री जनप्रिय आ वि	१-६	१९६	८	३ कट्टा							
३	श्री लोहन्द्रा आ वि	१-३	१०७	४	२ कट्टा							
४	श्री निलगिरी बालबालिका मा वि	१-१०		२५	४ विघा							
५	श्री ज्योतिर्मय ईङ्गलिस बोर्डिङ	१-५	३६२	५	२ कट्टा							

अनुसूची १७ गाउँपालिकाका वडाहरूमा विपदको अवस्था र पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्षमता सम्बन्धी विवरण

वडा नं	खोला नदी	बाढी र डुवानबाट जोखिमयुक्त वस्तीहरू	आगलागीबाट जोखिमयुक्त वस्तीहरू	खुल्ला स्थानहरूको पहिचान	सामुदायिक भवनहरू	सार्वजनिक जग्गा, बाटो र खोला किनारमा बसेका वस्ती	पेट्रोल पम्प र प्रभावित संख्या	ग्याँस डिलर र प्रभावित संख्या	हेलीप्याडको लागि स्थान
१.	लोहन्द्रा सिंधिया जुडी	लोहन्द्रा: कलाबज्जर, भुटाहा र कुल्हडियामा लोहन्द्राको पानीले जुडी फुलेर डुवान हुने	धुनी कलाबज्जर कुल्हडिया भुटाहा	नहरको डिलमा त्रिपाल टाँगेर बस्ने गरेको	सत्सङ्ग भवन बुधनगर (१००) सत्सङ्ग भवन बुधनगर (१५०) सत्सङ्ग भवन भुटाहा (१००)	नयाँवस्ती गुरुडटोल (४५) एकिकृत वस्ती (३८) भुटाहा दुर्गामन्दिर पश्चिम (१५०) कुडरिया (२०) भुटाहा कलाबज्जर जाने	पेट्रोलपम्प छैन। ग्याँस डिलर	भुटाहा (५० सिलिण्डर) प्रभावित ५ घर	

वडा नं	खोला नदी	बाढी र डुवानबाट जोखिमयुक्त वस्तीहरू	आगलागीबाट जोखिमयुक्त वस्तीहरू	खुल्ला स्थानहरूको पहिचान	सामुदायिक भवनहरू	सार्वजनिक जग्गा, बाटो र खोला किनारमा बसेका वस्ती	पेट्रोल पम्प र प्रभावित संख्या	ग्याँस डिलर र प्रभावित संख्या	हेलीप्याडको लागि स्थान
		सिंघिया: भुटाहा पुल दक्षिण हरिनगरा भाथिगछ्छ कटान जुडी: कलाबञ्जर, भुटाहा र कुल्हडिया				बाटो (५०) दसगजा (७)			
२.	लोहन्द्रा सिंघिया जुडी	लोहन्द्रा: मोहनपुर पुरै (३५) बैरिया नयाँटोल (१०) बैरिया भिमपुर (७) मझारे (२०) सिंघिया: राजवंशी टोल (२५) भोला टोल (२५) जुडी: खिक्रीटोल बोधा बखरीटोल बड्की बैरियाको पश्चिमटोल बीरपुर नेपाली टोलमा डुवान	हरिनगरा मझारे डडुग्राहा बैरिया बीरपुर	मझारे खेलमैदान (२ विघा) र अन्यत्र विद्यालयहरू	नभएको	मोहनपुर (४०) हरिनगरा ऋषिदेवटोल (३५) बैरिया नयाँटोल (३०) मझारे गनगाईटोल (३५) बीरपुर जाने बाटोको मरुवा सिंघियामा (२०) राजभर टोल (७) राजवंशी टोल (१०) भोलाटोल (५) बखरी टोल (७)	नभएको	नभएको	जनता मा वि मझारे
३.	लोहन्द्रा सिंघिया जुडी	लोहन्द्रा: पञ्चिदास ऋषिदेव टोल	सबै क्षेत्र	बभनटोल खेलमैदान २.५ विघा	जहदा सामुदायिक भवन	बभनटोली खेलमैदान (५०) जयरामपुर	नभएको	तरिगामा (३० सिलिण्डर)	बभन टोली वडा कार्यालय

वडा नं	खोला नदी	बाढी र डुवानबाट जोखिमयुक्त वस्तीहरू	आगलागीबाट जोखिमयुक्त वस्तीहरू	खुल्ला स्थानहरूको पहिचान	सामुदायिक भवनहरू	सार्वजनिक जग्गा, बाटो र खोला किनारमा बसेका वस्ती	पेट्रोल पम्प र प्रभावित संख्या	ग्याँस डिलर र प्रभावित संख्या	हेलीप्याडको लागि स्थान
		(५०), जयरामपुर थानटोल (१५) राजवंशी पूर्वटोल (४०) जयरामपुर पूर्वटोल (५०) सिंघिया: बनरखोरिया (बगैचा) (२५) जमाइटोल (तरी टोल) (१५), सिंघिया (हाथीबन्धा) (२५), सन्थाल र कर्मी टोल (७५), हाथीबन्धा टोल (१००) टिघिला टोल (२५) जुडी: जयरामपुर खदराटोल (२५) जितेन ऋषिदेव टोल (३५) मुस्लिम टोल (४५) सन्थाल टोल (२५) बभनटोली साहुटोल (१०) ताटोल		र जुडी नजिक १.५ र विद्यालयहरू	हाथीबन्धा सामुदायिक भवन राजवंशी सामुदायिक भवन रामजानकी मन्दिर सामुदायिक भवन	बाटोमा (२५०) जुडिखोला पूर्व पश्चिम र उत्तर (१००) थानटोल राधाकृष्ण चोक पूर्व (१५) हाथीबन्धा नहरछेउ (५) लक्ष्मी थान (७) जमाइटोल (१५) खदरा टोल (२५) भाथिगछ टोल (२०)		२०० घर प्रभावित हुने बभनटोली (३० सिलिण्डर) १०० घर प्रभावित हुने	अगाडी खेलमैदान

वडा नं	खोला नदी	बाढी र डुवानबाट जोखिमयुक्त वस्तीहरू	आगलागीबाट जोखिमयुक्त वस्तीहरू	खुल्ला स्थानहरूको पहिचान	सामुदायिक भवनहरू	सार्वजनिक जग्गा, बाटो र खोला किनारमा बसेका वस्ती	पेट्रोल पम्प र प्रभावित संख्या	गयाँस डिलर र प्रभावित संख्या	हेलीप्याडको लागि स्थान
		बनरखोरिया (१५)							
४.	लोहन्द्रा खोला	फूलटोल मधुरा (१००) कुसमा टोल (५०) सन्थाल टोल (१००) सोहल (१४४) भङ्गा सोहल (७०) सिसोवाडी (८०) मुखिया टोल (१५) रामचोक हटिया टोल (१००)	सोहल हटिया टोल सन्थाल टोल भंगा सोहल कुशवाहा टोल सिसौबारी फूलटोल मुखियाटोल	कृष्ण प्र कोइराला सेवा गुठी वडा नं ४ को कार्यालय परिसर दुर्गा चौर सोहल	दुर्गा मन्दिरमा ३ लक्ष्मीनारायण मन्दिर सा भवन सुनसरी मोरङ सिंचाइ योजना	रामचोक (३०) सोहल (५०) गनगाई टोल (२५) लवटोलीया (२१) सिसौबारी (६५) मुखिया टोल (१५)	राजेश एण्ड कृष्ण आयल स्टोर (२५ घर)	नभएको	सार्वजनिक मा वि चौर र दुर्गा चोक खेल मैदान
५.	लोहन्द्रा	लोहन्द्राको पानी रामचोकबाट वडा नं ४ को सोहल हुँदै जयरामपुर, नयाँवस्ती सन्थाल टोल, महतोटोल (नहर पूर्व र पश्चिम), डुमरिया (उखरकट्टा), सन्थालटोल सम्म नै डुवान	उखरकट्टा मुस्लिम टोल कामतटोल महतो टोल सोहल सन्थाल टोल मेहता टोल	गाउँपालिका कार्यालय क्षेत्र महतोटोलमा मन्दिर क्षेत्र डकैतामा मन्दिर क्षेत्र विद्यालयका खेलमैदान	सन्थालटोल अस्थायी वासस्थान भवन (८० जना)	लक्ष्मीनियाँ चोक आसपास ४ विघा (४) लक्ष्मीनियाँ पूर्व सन्थाल टोल (५) नयाँवस्ती सन्थालटोल (२६) मुस्लिमटोल (३०) जगुवा मुसहरी (३५) डुमरिया मुसहरटो (१०), महतोटोल (६) बजरङ्गवली टोल(२०)	नभएको	लक्ष्मीनियाँ (१०० सिलिण्डर) ६ घर प्रभावित हुने	दुर्गा मा वि स्वास्थ्य चौकीको छत

वडा नं	खोला नदी	बाढी र डुवानबाट जोखिमयुक्त वस्तीहरू	आगलागीबाट जोखिमयुक्त वस्तीहरू	खुल्ला स्थानहरूको पहिचान	सामुदायिक भवनहरू	सार्वजनिक जग्गा, बाटो र खोला किनारमा बसेका वस्ती	पेट्रोल पम्प र प्रभावित संख्या	गयाँस डिलर र प्रभावित संख्या	हेलीप्याडको लागि स्थान
६.	लोहन्द्रा	डुमरिया मण्डलटोल (६)	ऋषिदेवटोल २ वटा र मुस्लिम टोल लगायत ऐलानी र बाटोमा बसेका सुकुम्वासी वस्तीहरू	विद्यालयहरू मात्र	सत्सङ्ग भवन पोखरिया निर्माणाधिन	पोखरिया चोक पश्चिम बाटोमा (१००) दक्षिण बाटोमा (५०) मुस्लिम टोल(३) जनता मा वि पश्चिम (२०) विर्ता मुसहरी टोल (५०) पोखरिया शहिद मार्ग (१८) सन्थालटोल (३५) डुमरिया (९) पोखरिया मुल सडक(७)	नभएको	पोखरिया (३० सिलिण्डर) ५ घर प्रभावित हुने	
७.	लोहन्द्रा	सिर्सिया, सुकुम्वासी टोल, बाढी टोल, भिमपुर, महादेवकोल, निमटोल, तरिगामा, सितुड टोल र डाड टोलसम्म डुवान	महादेव कोल	महादेव कोल खेलमैदान र अन्यत्र विद्यालयहरू	सत्सङ्ग भवन महादेवटोल	सिर्सिया सन्थाल संग्रहालय नजिक (२८) भिमपुर नहरपूर्व (२४) झोलुङ्गेपुल पूर्व सन्थाल टोल (२२) तरिगामा (१०) टेढिकात(४०) नयाँपट्टी तरिगामा (५०) चम्पावस्ती पूर्व (२५)	नभएको	सिर्सिया (१०० सिलिण्डर) ४० घर प्रभावित हुने	डनवस्को नीजि विद्यालयको प्राङ्गण

सर्पदंश उपचार सेवा प्रवाह गर्ने स्थान तथा निकायहरू: कोशी अस्पताल विराटनगर

अनुसूची १८ स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको विवरण

पदाधिकारीहरूको नामथर	पद	सम्पर्क नम्बर	पदाधिकारीहरूको नामथर	पद	सम्पर्क नम्बर
जितेन्द्र प्रसाद शाह	अध्यक्ष	९८१९०११४७१, ९८०२७०९९९०	हन्ना सोरेन	उपाध्यक्ष	९८१५३२८९५१, ९८०२७१९९९०
बाबुराम राजवंशी	वडा अध्यक्ष (१)	९८१७३०३०४८, ९८०२७१९९९१	चन्द्र शेखर कुमार शाह	वडा अध्यक्ष (२)	९८०७३५९०४१, ९८०२७१९९९२
अनिल कुमार ठाकुर	वडा अध्यक्ष (३)	९८११३५०१९७, ९८०२७१९९९३	श्री शिव शंकर गामी	वडा अध्यक्ष (४)	९८११३८९२७५, ९८०२७१९९९४
श्री मुन्सी मुर्मु	वडा अध्यक्ष (५)	९८१४३४७२३८, ९८०२७१९९९५	सुर्यानन्द मण्डल	वडा अध्यक्ष (६)	९८०७३६३३४४, ९८०२७१९९९६
भगवान मरण्डी	वडा अध्यक्ष (७)	९८०७०९९४७४, ९८०२७१९९९७	महेन्द्र प्रसाद मण्डल	का पा सदस्य	९८०७३९९०७४
लक्ष्मी प्रसाद मण्डल	का पा सदस्य	९८५२०३०२८८	सरिता देवी सरवरिया	का पा सदस्य	९८२०३१७३४३
सुरजा देवी पासवान	का पा सदस्य	९८०४३९९१५३	श्रीमति ज्योती कुमारी मण्डल	का पा सदस्य	९८१२३६०४९८
तेतरी कुमारी राजभर	का पा सदस्य	९८६२२२८११४			

अनुसूची १९ वडास्तरी विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली

क्र सं	नामथर	पद	संलग्न संस्था	सम्पर्क नम्बर
वडा नं १				
१.	बाबुराम राजवंशी	अध्यक्ष	वडा अध्यक्ष जहदा गाउँपालिका वडा नं १	९८१७३०३०४८, ९८०२७१९९९१
२.	राज कपुर यादव	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं १	९८०४०५९१३१
३.	साविर मियाँ	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं १	९८२६३३३३७७
४.	सरिता देवी सरवरिया	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं १	९८२०३१७३४३
५.	अनन्ददेवी सरवरिया	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं १	९८०७०५४९३३
६.	डा जयकृष्ण यादव	सदस्य	स्वास्थ्य चौकी प्रमुख	९८२०७०१२३२
७.	खङ्ग राई	सदस्य	प्रहरी प्रमुख	९८४२०३७९१२
८.	विरेन प्रसाद मण्डल	सदस्य	शिक्षक	९८४२०३०९१६
९.	अरविन्द कुमार यादव	सदस्य	शिक्षक	९८०२५३९३६७
१०.	देषराज राजवंशी	सदस्य	शिक्षक	९८०४३५५१४०
११.	वडा सचिव	सदस्य सचिव	वडा सचिव जहदा गाउँपालिका वडा नं १	९८२०७३०००४
वडा नं २				
१.	चन्द्र शेखर कुमार शाह	अध्यक्ष	वडा अध्यक्ष जहदा गाउँपालिका वडा नं २	९८०७३५९०४१

२.	जितन हस्दा	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं २	९८०७०५४९३३
३.	विगेन कुमार राजवंशी	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं २	९८१९३५९३९८
४.	गुलसन खातुन	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं २	९८१७७४२२२५
५.	प्रमिला देवी ऋषिदेव	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं २	९८०४०८८५९४
६.	जय नारायण सेठ	सदस्य	स्वास्थ्य चौकी ईन्चार्ज	
७.	श्याम प्रसाद राजभर	सदस्य	प्रधानाध्यापक	९८०४०२८५६७
८.	आशिष कुमार साह	सदस्य	युवा क्लव प्रतिनिधि	९८००९४८९९१
९.	दिनेश प्रसाद सिंह	सदस्य	स्थानीय बुद्धिजिवी	९८१७३४४६५७
१०.	पुष्पादेवी साह	सदस्य	सहकारी संस्था प्रतिनिधि	
११.	कमल किशोर सिंह	सदस्य सचिव	वडा सचिव जहदा गाउँपालिका वडा नं २	९८०५३६४९३३
वडा नं ३				
१.	अनिल कुमार ठाकुर	अध्यक्ष	वडा अध्यक्ष जहदा गाउँपालिका वडा नं ३	९८११३५०१९७
२.	मञ्जु देवी सदा	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ३	९८२५३३९०५३
३.	सिता देवी राजवंशी	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ३	९८१६३२१९९२
४.	तारणी देवी मलाह	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ३	९८१०५५४४९७
५.	नेफालाल राजवंशी	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ३	९८००९८००२९
६.	वालेश्वर राजवंशी	सदस्य	प्रधानाध्यापक	९८१५३६३६३३
७.	विजेन्द्र यादव	सदस्य	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	९८१२३७६०७६
८.	जागृती कुमारी राय	सदस्य	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	
९.	शम्भु राजवंशी	सदस्य	अपाङ्ग सञ्जाल	९८१५३०७४७३
१०.	प्रितम राजवंशी	सदस्य	अध्यक्ष हाथिवन्धा युवा क्लव	९८०५३२९४१४, ९८०२७८५०६३
११.	अमित साह	सदस्य	अध्यक्ष डाइनामिक युवा क्लव	
१२.	प्रमिला मुखिया	सदस्य	महिला सञ्जाल	
१३.	महावती राजवंशी	सदस्य	महिला सञ्जाल	९८२५३५१८६५
१४.	आश नारायण राजवंशी	सदस्य	युवा बुद्धिजिवी	९८०७३१५४६५
१५.	कलाचन्द विश्वास	सदस्य	प्रधानाध्यापक	९८१७३२११५५
१६.	लिलाकान्त साहु	सदस्य सचिव	वडा सचिव जहदा गाउँपालिका वडा नं ३	९८२०७३०००७
वडा नं ४				
१.	शिव शंकर गामी	अध्यक्ष	वडा अध्यक्ष जहदा गाउँपालिका वडा नं ४	९८११३८९२७५
२.	शिव नारायण मुर्मु	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ४	९८११३४९९२७
३.	उमेश कुमार मण्डल	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ४	९८१९३६७६९७
४.	कलिया देवी मुखिया	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ४	९८१४३४५२१५
५.	सुरजा देवी पासवान	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ४	९८०४३९९१५३
६.	आनन्द प्रसाद मण्डल	सदस्य	समाजसेवी	९८०४००२५३२
७.	पार्वती गामी	सदस्य	स्वास्थ्य सेविका	९८१९३९९४८०

८.	रिमा कुमारी महथा	सदस्य	विध्यार्थी	९८१२३८१०८४
९.	राहुल ठाकुर	सदस्य	युवा क्लव अध्यक्ष	९८१७३९५०१२
१०.	प्रकाश मण्डल	सदस्य	समाजसेवी	९८०७३०२०२२
११.	सुदिरा न्यौपाने	सदस्य सचिव	वडा सचिव जहदा गाउँपालिका वडा नं ४	९८२०७३०००७
वडा नं ५				
१.	मुन्सी मुर्मू	अध्यक्ष	वडा अध्यक्ष जहदा गाउँपालिका वडा नं ५	९८१४३४७२३८
२.	लक्ष्मण सिंह नुनिया	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ५	९८२५३८६२६८
३.	प्रमोद कुमार मण्डल	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ५	९८२९३७४६५२
४.	ज्योती कुमारी मण्डल	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ५	९८१२३६०४९८
५.	आरती देवी मुसहर	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ५	९८२७०२०७०३
६.	प्रकाश कुमार कार्की	सदस्य	प्रहरी ईन्चार्ज प्रहरी चौकी मझारे	९८६२१८०९६४
७.	शत्रुघन मण्डल	सदस्य	प्रधानाध्यापक श्री रामजानकी आ वि	९८०७३२२७३२
८.	रिपुमर्दन डोटेल	सदस्य	स्वास्थ्य चौकी प्रमुख	९८०४०१६०७५
९.	भूपेन्द्र मरण्डी	सदस्य	आदिवासी जनजाति प्रतिनिधि	९८१५३८४४५४
१०.	राजकुमार यादव	सदस्य	स्थानीय बुद्धिजिवी	९८१४३१५९९५
११.	अचानु खतुन	सदस्य	स्थानीय बुद्धिजिवी	९८०४०११८५०
१२.	अमरचन्द सिंह	सदस्य	पिछडा वर्ग	९८०४०४८८४५
१३.	दिलिप कुमार साह	सदस्य सचिव	वडा सचिव जहदा गाउँपालिका वडा नं ५	९८०४०८१९३४
वडा नं ६				
१.	सुर्यानन्द मण्डल	अध्यक्ष	वडा अध्यक्ष जहदा गाउँपालिका वडा नं ६	९८०७३६३३४४
२.	प्रमिला देवी मण्डल	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ६	९८१४३८२१३४
३.	मैनकी देवी ऋषिदेव	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ६	९८२६३५२६०७
४.	सुरेन्द्र प्रसाद गहदार गनगाई	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ६	९८१७३२१६५९
५.	राजकिशोर मण्डल	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ६	९८१७३५६४२२
६.	कृष्ण प्रसाद हुमागाई	सदस्य	प्रहरी ईन्चार्ज सिमा प्रहरी चौकी पोखरिया	९८५२६९०२९०,
७.	सन्तोष मण्डल	सदस्य	स्वास्थ्य चौकी प्रमुख	९८०४३५३५००
८.	चन्द्रानन्द साह	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी उपशाखा पोखरिया	९८४९५०३९४६
९.	मेमलाल राजवंशी	सदस्य सचिव	वडा सचिव जहदा गाउँपालिका वडा नं ६	९८२०७३०००९
वडा नं ७				
१.	भगवान मरण्डी	अध्यक्ष	वडा अध्यक्ष जहदा गाउँपालिका वडा नं ७	९८०७०९९०७४
२.	सुर्य नारायण मण्डल गनगाई	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ७	९७४९२४४२७२
३.	देवानन्द मण्डल धानुक	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ७	९७४६९५१०६५
४.	तेतरी कुमारी राजभर	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ७	९७६२२२८११४

५.	रुपा देवी ऋषिदेव	सदस्य	वडा सदस्य जहदा गाउँपालिका वडा नं ७	९७४९४७३८७७
६.	दिपेश मुखिया	सदस्य सचिव	वडा सचिव जहदा गाउँपालिका वडा नं ७	९८२०७३००१०

अनुसूची २०: विपद् प्रारम्भिक द्रुत सर्वेक्षण फाराम

नेपाल सरकार विपद् प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम

फारम भर्दा ध्यानदिनु पर्ने कुराहरु:

- एउटा वडाको लागि एउटा लेखाजोखा फारमको प्रयोग गरिने छ ।
- विपद् भएको ० देखि २४ घण्टा भित्र गाउँ तथा नगरपालिकाको कर्मचारी, नेपाल प्रहरी तथा स्थानीय रेडक्रस प्रतिनिधिको संलग्नतामा फारम भरिने छ ।
- लेखाजोखा टोलीबाट विभिन्न सुचनादाताहरूसंगको अन्तरवार्ता तथा प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन गरी फारम भरिने छ ।
- यदि अस्पष्ट सुचनाहरु प्राप्त भएको खण्डमा लेखाजोखा टोलीबाट उपयुक्त विचारका आधारमा फारम भरिने छ ।
- आवश्यक सेवाहरुको लेखाजोखा गर्न प्रभावित संख्या अनुमान गरिने छ ।
- तल दिइएका विकल्पहरु नभएमा अन्यमा उल्लेख गरिने छ ।

१ स्थान र पहुँच सम्बन्धी सूचनाको जानकारी			
१.१ प्रदेशको नाम :	१.२ जिल्लाको नाम:	१.३ गाउँ/नगरपालिकाको नाम:	
१.४ वार्ड नम्बर	१.५ मिति:	गते /महिना/साल:	
१.६ सूचना संकलन गर्ने व्यक्तिको विवरण :			
नाम :	पद /संस्था :	सम्पर्क नम्बर :	टोली नेताको नाम:
१ २ ३			
१.७ अहिले जिल्ला सदरमुकामबाट प्रभावित वडासम्म आवतजावतको अवस्था	☐ पहिलाको जस्तै सामान्य ☐ कठिन (मुस्किल छ) ☐ धेरै कठिन	१.८ प्रभावित वडा सम्म पुग्ने साधन	☐ पैदल ☐ गाडी ☐ अन्य(उल्लेख गर्ने)
१.९ अहिले जिल्ला सदरमुकामबाट प्रभावित क्षेत्र सम्मपुग्ने साधनको आधारमालागने समय	☐ १ घण्टा भन्दाकम ☐ १ देखि २ घण्टा ☐ २ देखि ४ घण्टा ☐ ४ देखि ८ घण्टा ☐ १ दिनभन्दा बढि ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)		
२. विपद् सम्बन्धी विवरण			
२.१ घटना घटेको मिति		२.२ घटना घटेको समय	

२.३ विपद्को प्रकार	☐ बाढी ☐ पहिरो ☐ आगलागी	☐ भूकम्प ☐ महामारी ☐ शीतलहर	☐ खडेरी ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)		
२.४.१ मृतक	२.४.२ बेपत्ता	२.४.३ घाइते	२.४.४ विस्थापित		
☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन		
अनुमानित संख्या:	अनुमानित संख्या:	अनुमानित संख्या:	अनुमानित संख्या:		
२.५ प्रभावित क्षेत्रमा संचारको अवस्था कस्तो छ ? (मोबाइल, टेलिफोन)	☐ ठिक छ ☐ अवरुद्ध	☐ आंशिक ठिक छ			
२.६ प्रभावित क्षेत्रमा विपद्को कारणले अन्य कुन कुन सेवाहरु अवरुद्ध भएका छन् ? चिन्ह लगाउनुहोस ।	☐ विद्युत ☐ विमानस्थल ☐ स्वास्थ्य सेवा ☐ पुलहरु ☐ मुख्य सडक	☐ बजार/पसल ☐ विद्यालय ☐ खानेपानीको आपूर्ति ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)			
३. प्रभावित व्यक्ति तथा सेवाहरु					
३.१ प्रभावित क्षेत्रकामुख्य सेवा तथा कार्यालयहरु संचालनको अवस्था कस्तो छ ?	जम्मा संख्या	संचालनमा छ	आंशिक क्षति तथा संचालन	पूर्ण क्षति	थाहा छैन
३.१.१ विद्यालय					
३.१.२ प्रहरी कार्यालय					
३.१.३ स्वास्थ्य केन्द्र					
३.१.४ वडा कार्यालय					
३.१.५ अन्य सरकारी कार्यालयहरु					
३.१.६ सामुदायिक भवनहरु					
३.१.७ रेडक्रसको कार्यालय					
३.१.८ अन्य (उल्लेख गर्ने)					
३.२ विपद्का कारणले कुन समुहका मानिसहरु बढि जोखिममा रहेका छन् ?	☐ गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरु (अनुमानित संख्या) ☐ ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरु (अनुमानित संख्या) ☐ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु (अनुमानित संख्या) ☐ किशोरी तथा प्रजनन उमेरका महिलाहरु (अनुमानित संख्या) ☐ ६० वर्षभन्दा माथिका व्यक्तिहरु (अनुमानित संख्या) (संख्या उल्लेख गर्दा द्वितीय तथ्याङ्कलाई आधार मान्न सकिने छ)				

३.३ प्रभावित क्षेत्रमा माथि उल्लेख नभएका तर जोखिममा रहेका समुहहरु छन भने उल्लेख गर्नुहोस । जस्तै: घरवार विहिन, एकल महिला तथा पुरुषहरु		
४. खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता		
४.१ पिउने पानीको श्रोतको अवस्था कस्तो छ ?(यदि क्षति भएको छैन भने ४.३ मा जाने ।)	☐ पूर्ण क्षतिग्रस्त	☐ आंशिकक्षति
	☐ क्षतिभएको छैन	
४.२ पिउने पानीको बैकल्पिक श्रोतको अवस्था कस्तो छ ?	☐ छ, सुरक्षित श्रोतको रूपमा प्रयोग भएको छ	
	☐ छ, तर सुरक्षित छैन	
	☐ छ, सुरक्षित/असुरक्षित थाहा छैन तर प्रयोग भएको छ	
	☐ बैकल्पिक श्रोतको प्रयोग भएको छैन	
४.३ फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्था कस्तोछ ?	☐ व्यवस्थित छ	
	☐ व्यवस्थित छैन	
४.४ शौचालयको व्यवस्था छ ?	☐ छ	
	☐ छैन	
५. अस्थायी आवास र अन्य अनिवार्य गैर-खाद्य सामग्रीहरु		
५.१ के विपद्का कारण आवास सम्बन्धी कुनै समस्या भएको छ ? (यदि छैन भने ६.१ मा जानुहोस)	☐ छ	☐ छैन
५.२ तत्कालको लागि कति घरपरिवारलाई अस्थायी आवासको आवश्यकता छ ?	संख्या उल्लेख गर्ने	
५.३ अहिले विस्थापितहरु कहाँ बसेका छन् ?	☐ विद्यालय ☐ अन्य सार्वजनिक भवन ☐ सडक छेउमा शिविर बनाएर ☐ जंगल छेउमा शिविर बनाएर ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)	
५.४ विस्थापितहरुका लागि कति समयका लागि अस्थायी आवास आवश्यक छ ?	☐ १ हप्ता सम्म ☐ १ देखी २ हप्ता सम्म ☐ २ हप्ता देखी १ महिना सम्म ☐ १ देखी ३ महिनासम्म ☐ ३ महिनाभन्दा बढी	
६. खाद्यान्न तथा बजार		
६.१ प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दाले सञ्चित गरेर राखेको खाद्यान्न क्षतिको अवस्था कस्तो छ ?	☐ पूर्ण क्षति	☐ आंशिक क्षति
	☐ क्षति छैन	
६.२ प्रभावित क्षेत्रको बजार संचालनको अवस्था कस्तो छ?	☐ पूर्ण संचालन	☐ आंशिक संचालन
	☐ संचालन छैन	☐ थाहा छैन

६.३ पशु तथा कृषिबालीको क्षतिको अवस्था कस्तो छ ?	☐ पूर्ण क्षति ☐ आंशिक क्षति ☐ क्षति छैन
६.४ कुन पशु तथा कृषिबालीको क्षति भएको छ ?	☐ पशुपालन ☐ बालीनाली ☐ माछापालन ☐ अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)

७. स्वास्थ्य तथा पोषण

७.१ प्रभावित क्षेत्रमा विपद् पश्चात स्वास्थ्य सम्बन्धी कुनै समस्याहरु उत्पन्न भएका छन् ? (यदि छैन भने ७.३ मा जानुहोस् ।)	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन
७.२ यदि छ भने कस्ता खालका समस्याहरु देखा परेका छन् ?	☐ घाइते ☐ सरुवा रोग ☐ प्रजनन स्वास्थ्य समस्या ☐ अपर्याप्त औषधि आपूर्ति ☐ अपर्याप्त स्वास्थ्य जनशक्ति ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
७.३ प्रभावित क्षेत्रका मानिसहरुले स्वास्थ्य सेवा पाईरहेका छन् ?	☐ छन् ☐ छैनन् ☐ आंशिक, केहीलाई मात्र स्वास्थ्य सेवाको पहुँच भएको
७.४ प्रभावित क्षेत्रमा अति कुपोषण भएका ५ वर्ष मुनिका बालबालिका छन् ?	☐ छन् ☐ छैनन् छन् भने कतिजना छन् अनुमानित संख्या उल्लेख गर्नुहोस्

८. संरक्षण

८.१ प्रभावित क्षेत्रमा बालबालिकाहरु हराइरहेका वा परिवारसंग छुटेका छन्?	☐ छन् ☐ छैनन्
८.२ प्रभावित क्षेत्रमा कुनै लैंगिक हिंसा भएको बारेमा जानकारी छ ?	☐ छ ☐ छैन
८.३ प्रभावित क्षेत्रका मानिसहरुमा डर तथा चासोका विषयहरु के के छन् ?	☐ बर्तिको अभाव ☐ गोपनियताको अभाव ☐ मानव बेचबिखन ☐ लैङ्गिक हिंसा बढ्नु ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)

९. विपद् पश्चातको मौसमको अवस्था

९.१ मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐ मौसम सामान्य छ ☐ हिमपात ☐ भारी वर्षा ☐ हावाहुरी ☐ अत्याधिक चिसो ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने) ☐ अत्याधिक गर्मी
-------------------------------------	---

१०. उपलब्ध श्रोत साधन, समस्याको सामनागर्ने रणनीतिहरु र आवश्यक सहयोग

मुख्य सूचनादाताको सूचना र लेखाजोखा टोलीको अवलोकनका आधारमा उक्त क्षेत्रमा देखिएका थप आवश्यक सहयोग		
क्षेत्र	अतिरिक्त सहयोगको आवश्यकता	आवश्यक सहयोग उल्लेख गर्नुहोस्

१०.१ खोज तथा उद्धार	☐ छ ☐ छैन	
१०.२ आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा	☐ छ ☐ छैन	
१०.३ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता	☐ छ ☐ छैन	
१०.४ आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीहरू	☐ छ ☐ छैन	
१०.५ संरक्षण	☐ छ ☐ छैन	
१०.६ खाद्यान्न	☐ छ ☐ छैन	
१०.७ शिक्षा	☐ छ ☐ छैन	
१०.८ संचार	☐ छ ☐ छैन	
१०.९ प्रभावित वडामा तत्काल आवश्यक सहयोग सम्बन्धमा लेखाजोखा टोलीको बुझाई कस्तो छ ?	☐ स्थानीय क्षेत्रमा उपलब्ध श्रोत बाट आवश्यकता पूर्ति गर्न सकिने ☐ केहि मात्रामा सहयोगको आवश्यकता रहेको ☐ सहयोगको अति आवश्यकता रहेको	
१०.१० तत्काल सहयोगकालागि सबैभन्दा उच्च प्राथमिकतामा के परेको छ ? प्राथमिकता निर्धारण गर्दा नम्बरमा उल्लेख गर्नुहोस ।	☐ खोज तथा उद्धार	☐ खाद्यान्न
	☐ आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा	☐ शिक्षा
	☐ खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता	☐ संचार
	☐ आवास तथा गैर खाद्य	☐ संरक्षण
	☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)	
केही थप टिप्पणी भएमा उल्लेख गर्ने:		
हस्ताक्षर		

सन्दर्भ सामग्रीहरू

१. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ (अद्यावधिक २०७६)।
२. सबै वडाहरूमा गरिएका एक दिवसीय कार्यशाला र तथ्याङ्क संकलन २०७८ माघ ।
३. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा कार्यालय प्रमुखहरूको कार्यशाला २०७८ पौष ।
४. विषयगत क्षेत्रहरूको कार्यशाला २०७८ फाल्गुण ।
५. जनप्रतिनिधिहरू र सरोकारवालाहरूसंगको टेलिफोन वार्ता र अन्तरकृया ।

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना जहदा, २०७९

जहदा गाउँपालिकाको कार्यालय
प्रदेश नं. १, मोरङ

विषयगत क्षेत्रहरू:

१. सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र
२. खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र
३. आपतकालिन आश्रय तथा जैह्रखाद्य सामाग्री क्षेत्र
४. स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र
५. खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रबर्द्धन क्षेत्र
६. सुरक्ष तथा संरक्षण क्षेत्र
७. आपतकालिन शिक्षा क्षेत्र
८. शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र

सहकार्य:

THE
LUTHERAN
WORLD
FEDERATION

Member of the [actalliance](#)

